

DAWAĆ (5185) *vb impf*

W inf daw- (484), *daw-* (135); *daw-* *OpecŻyw* (7), *RejPs* (2), *RejRozpr*, *KromRozm I* (4), *MurzHist*, *KromRozm II* (3), *KromRozm III* (2), *BielKom* (2), *GliczKsiąż* (2), *GroicPorz* (4), *KrowObr* (8), *UstPraw* (6), *OrzRozm* (4), *OrzQuin* (6), *Prot* (3), *SienLek* (13), *HistRzym* (3), *BiałKat* (2), *BielSat* (3), *BielSpr* (3), *WujJud* (12), *WujJudConf*, *CzechRozm* (5), *KochPs* (3), *NiemObr* (2), *KochFr* (2), *GórnRozm* (3), *ReszPrz*, *BielSjem* (2), *ArtKanc*, *BielRozm*, *ZawJeft* (2), *GrabowSet* (2), *LatHar* (7), *WujNT* (22), *SiebRozmyśl*, *KlonKr* (2), *SkarKaz* (7), *VolSzl* (4), *SkarKazSej* (5); *daw-* *HistAl* (2), *RejWiz* (2), *RejZwierz* (4), *SarnUzn*, *RejPosRozpr*, *KochOdpr*, *Phil* (3), *KochPij*, *PowodPr* (2), *CzahTr* (2); *daw-*: *daw-* *BierEz* (2 : 1), *MurzNT* (2 : 1), *LubPs* (3 : 2), *Leop* (11 : 2), *BibRadz* (6 : 1), *BielKron* (56 : 16), *Mącz* (26 : 4), *RejAp* (11 : 10), *GórnDworz* (5 : 2), *RejPos* (18 : 14), *KuczbKat* (1 : 1), *RejZwierc* (4 : 5), *BudBib* (9 : 2), *MycPrz* (1 : 1), *BudNT* (5 : 2), *ModrzBaz* (32 : 3), *SkarJedn* (2 : 2), *Oczko* (6 : 1), *SkarŻyw* (8 : 4), *StryjKron* (1 : 2), *CzechEp* (3 : 4), *GostGosp* (5 : 14), *SarnStat* (103 : 22); *drugie a jasne*. \diamond *W pozostałych formach: temat daj-* a zawsze jasne, temat daw- a pochylone. *Drugie a w formach tematu daw-* pochylone, z wyjątkiem *inf*, *3 pl praes*, *part praes act*, *3 sg f*, *3 sg n*, *pl praet i con*. \diamond *W formach tematów praes daj-* (1828), *daw-* (1329); *daj-* *ListRzeż*, *PowUrb* (2), *RejKupSekl*, *KochZuz*, *BielKronCies*, *KochZg*, *SarnUzn* (11), *LeovPrzepSamb*, *HistLan* (5), *HistHel*, *SkarJedn* (40), *KochOdpr*, *CzechEpPORz* (2), *KlonŻal*, *KochDz*, *KochPhaen* (4), *KochMRot* (3), *WerGość* (2), *WerKaz* (2), *WisznTr* (2), *KmitaPsal*, *KochWr* (3), *ZawJeft* (11), *KochAp*, *OrzJan* (2), *OstrEpit*, *WyprPl*, *KolakCath* (3), *KolakSzczęśl* (4), *WysKaz* (5), *JanNKarGórn*, *WitosłLut* (5), *KmitaSpit* (2), *SkarKaz* (87), *CiekPotr* (10), *PaxLiz* (6), *SkarKazSej* (34), *SapEpit* (3), *PudłDydo*, *RybWit* (2), *ZbylPrzyg* (2); *daw-* *OpecŻywPrzedm*, *OpecŻywSandP*, *ForCnR* (3), *HistJóz* (2), *BielŻyw* (4), *MiechGlab* (2), *KlerWes*, *SeklWyzn* (6), *ZapWar*, *HistAl* (9), *KromRozm I* (8), *MurzNTSekl*, *MurzOrt*, *LeszczRzecz*, *LeovPrzep*, *GrzepGeom*, *RejPosWiecz*² (6), *GrzegRóżn* (9), *StryjWjaz* (2), *KarnNap* (7), *MWilcHist* (3), *ReszList* (8), *PaprUp* (4), *Phil* (3), *KochPij*, *PowodPr* (10), *VotSzl*, *GosłCast* (5); *daj-*: *daw-* *LibLeg* (55 : 36), *MetrKor* (9 : 4), *March*¹ (1 : 2), *BierEz* (10 : 8), *OpecŻyw* (17 : 20), *PatKaz II* (6 : 1), *PatKaz III* (2 : 1), *FalZioł* (66 : 39), *GlabGad* (4 : 33), *BierRozm* (1 : 1), *Kłosałg* (5 : 1), *March*³ (1 : 2), *WróbŻółt* (5 : 4), *RejPs* (4 : 18), *LibMal* (3 : 3), *RejRozpr* (2 : 1), *RejJóz* (4 : 5), *SeklKat* (8 : 27), *RejKup* (11 : 6), *MurzHist* (1 : 5), *MurzNT* (2 : 9), *KromRozm II* (2 : 21), *KromRozm III* (2 : 18), *Diar* (5 : 1), *DiarDop* (1 : 1). *BielKom* (8 : 11). *GliczKsiąż* (17 : 7), *LubPs* (14 : 18), *GroicPorz* (17 : 2), *KrowObr* (65 : 19), *RejWiz* (13 : 15), *Leop* (22 : 25), *OrzList* (1 : 1), *UstPr* (1 : 1), *RejFig* (4 : 1), *RejZwierz* (11 : 8), *BibRadz* (11 : 85), *OrzRozm* (19 : 10), *BielKron* (60 : 64), *KwiatKsiąż* (3 : 1), *Mącz* (85 : 45), *OrzQuin* (20 : 1), *Prot* (3 : 4), *SienLek* (13 : 5), *RejAp* (7 : 51), *GórnDworz* (39 : 3), *HistRzym* (9 : 15), *RejPos* (13 : 100), *RejPosWiecz*³ (2 : 3), *BiałKat* (12 : 7), *BielSat* (4 : 3), *GrzegŚm* (10 : 1), *KuczbKat* (6 : 20), *RejZwierc* (8 : 31), *BielSpr* (13 : 7), *WujJud* (40 : 14), *WujJudConf* (4 : 6), *RejPosRozpr* (3 : 1), *RejPosWstaw* (7 : 5), *BudBib* (27 : 12), *MycPrz* (2 : 1), *WierKróc* (3 : 1), *BiałKaz* (5 : 5), *BudNT* (9 : 6), *CzechRozm* (37 : 2), *PaprPan* (8 : 8), *ModrzBaz* (7 : 75), *Oczko* (3 : 16), *KochPs* (20 : 11), *SkarŻyw* (137 : 1), *ZapKościer* (12 : 2), *StryjKron* (2 : 7), *CzechEp* (48 : 16), *NiemObr* (5 : 17), *KochFr* (3 : 3), *ReszHoz* (1 : 13), *ReszPrz* (1 : 2), *BielSenJoach* (1 : 1), *BielSjem* (3 : 3), *KochPam* (1 : 1), *KochPieś* (6 : 6), *PudłFr* (14 : 5), *ArtKanc* (9 : 20), *GórnRozm* (7 : 2), *ActReg* (5 :

3), *Calep* (49 : 2), *GostGosp* (5 : 5), *GórnTroas* (11 : 3), *GrabowSet* (13 : 42), *KochFrag* (4 : 3), *LatHar* (39 : 1), *RybGęśli* (2 : 2), *WujNT* (145 : 45), *SarnStat* (88 : 16), *SiebRozmyśl* (4 : 2), *GrabPospR* (3 : 1), *CiekPotrSzym* (2 : 1), *CzahTr* (11 : 4), *KlonFlis* (2 : 2), *KlonWor* (12 : 1), *SzarcRyt* (3 : 1).

inf dawać (749). ◇ *praes* 1 sg daję (170) [w tym: -e (15)], dąwam (150); -am (133) [w tym 2 r. błędne znakowanie], -am (1), (a)m (16); -am : -am *BielKron* (6 : 1; 169v). ◇ 2 sg dąwasz (55), dajesz (54) [w tym: -ż (1) *Leop Ps* 144/15 przed spółgłoską bezdźwięczną]. ◇ 3 sg daje (739), dąwā (597). ◇ 1 pl dajemy (65), dajem (36), dąwamy (53); -emy *BierEz*, *GroicPorz* (3), *KrowObr* (4), *RejZwierz*, *BibRadz*, *OrzQuin*, *SarnUzn*, *RejZwierz*, *CzechEp*, *GórnRozm*, *GrabowSet*, *WujNT* (3), *SarnStat* (32), *SiebRozmyśl*; -em *DiarDop*, *BielKron*, *Oczko*, *SkarŻyw* (5), *Calep*, *LatHar*, *SkarKaz* (4), *SkarKazSej*; -emy : -em *LibLeg* (12 : 7), *Skarjedn* (1 : 4); ~ -em(y) (35), -emy (1) *BierEz B*; -(e)m(y) (65); -amy (37), -(a)my (16). ◇ 2 pl dajecie (25), dąwacie (20). ◇ 3 pl dają (370), dąwają (240). ◇ *praet* 1 sg m dąwiał(e)m, -em -m dąwiał, (21). *f* -m dąwała (2). ◇ 2 sg m dąwiałeś, -eś -ś dąwiał (14). *f* -ś dąwała (2). ◇ 3 sg m dąwiał (340). *f* dąwała (42). *n* dąwało (12). ◇ 1 pl m pers -smy dąwali (3) *LibLeg*, *OrzRozm*, *SarnStat*, -śmy dąwali (1) *Diar* 37. ◇ 2 pl m pers -ście dąwali (1). ◇ 3 pl m pers dąwali (207). *subst* dąwały (18). *m an* dąwali (1). ◇ *fut* 1 sg m będę dąwiał (7) *LubPs*, *KrowObr*, *Leop*, *BibRadz*, *RejPos*, *KolakSzczeńśl*, *SarnStat*, dawać będę (3) *BielKron*, *CzechEp*, *NiemObr*. *f* dawać będę (1). ◇ 2 sg m będziesz dąwiał (4). ◇ 3 sg m będzie dąwiał (9), dawać będzie (7), będzie dawać (1); będzie dąwiał *LibLeg*, *RejPs*, *LubPs*, *GroicPorz*, *Leop*, *ModrzBaz*, *KochPs*, *KochTr*, *KolakSzczeńśl*; dawać będzie *Diar*, *OrzRozm*, *BudNT*, *SkarKaz*; dawać będzie : będzie dawać *BudBib* (3 : 1). *f* będzie dawać (5), będzie dąwała (3); będzie dawać *BielSat*, *BielSjem*, *SarnStat* (2); będzie dąwała *KochPieś*; będzie dawać : będzie dąwała *BielKron* (1 : 2). *n* będzie dąwało (1). ◇ 1 pl m pers będziemy dawać (12), dawać będziemy (6), będziemy dawać (3), dawać będziemy (3); dawać będziemy *ComCrac*, *ModrzBaz*; dawać będziemy *SkarJedn*; będziemy dawać : dawać będziemy : będziemy dawać : dawać będziemy *UstPr* (- : - : 2 : 1), *SarnStat* (12 : 4 : 1 : 1). ◇ 2 pl m pers będziecie dawać (4) *HistJóz*, *RejPos*, *BudBib* (2), dawać będziecie (1) *BiałKat*. ◇ 3 pl m pers będą dawać (14) *KromRozm III*, *LubPs* (2), *RejWiz*, *Leop* (3), *BibRadz*, *BielKron*, *RejAp* (3), *SarnStat* (2), dawać będą (9), *LibLeg* (3), *KromRozm II*, *Diar*, *OrzQuin*, *Prot*, *RejPos*, *BudBib*, będą dąwali (1) *MurzNT*. *subst* będą dawać (3) *WróbŻółt*, *Leop*, *BielKron*, dawać będą (1), *ModrzBaz*. ◇ *imp* 1 sg niech dąwam (1) *KochPs*. ◇ 2 sg dąwaj (119). ◇ 3 sg niech(aj) dąwā (12), niech(aj) daje (6). ◇ 1 pl dąwajmy (8). ◇ 2 pl dąwajcie (41). ◇ 3 pl niech(aj) dają (15), niech(aj) dąwają (5). ◇ *con* 1 sg m bych dąwiał (3) *LubPs*, *RejZwierz*, *ArtKanc*, bym dąwiał (1) *GroicPorz*. ◇ 2 sg m byś dąwiał (12) *FalZioł*, *BibRadz*, *RejAp*, *RejPos* (2), *BudBib*, *SkarJedn*, *SkarŻyw*, *KochJez*, *ArtKanc*, *KochCn* (2), by dąwiał (1) *BielŻyw* 44. ◇ 3 sg m by dąwiał, dąwiałby (70). *f* by dąwała (13). *n* by dąwało (5). ◇ 1 pl m pers bysmy dąwali (7), bychmy dąwali (6); bysmy *SeklKat*, *BielKron*, *ArtKanc*, *SarnStat* (2), *SkarKaz*; bychmy *RejWiz*, *RejAp*, *RejPos* (3); bysmy : bychmy *ModrzBaz* (1 : 1). *subst* bysmy dąwały (1). ◇ 2 pl m pers byście dąwali (6). ◇ 3 pl m pers by dąwali, dąwaliby (85). *subst* by dąwały (12), by dąwali (1); by dąwały: by dąwali *SarnStat* (1 : 1; 972). ◇ *con praet* 3 pl m pers by byli dąwali (1). ◇ *impers* ma być dąwano (2) *FalZioł*, *SarnStat*. ◇ *praes* daje się (4) *SkarŻyw* (2), *SarnStat*, *SkarKazSej*; dąwā się (1) *KuczbKat* [cf DAWAĆ SIĘ *praes* 3 sg], bywa dąwano (1) *Calep*. ◇ *praet* dąwano (80), dąwano było (1), dąwało się (1); dąwało się *CzechEp* dąwano : dąwano było *Diar*

(3 : 1); - ąno (63) [w tym 2 r. błędne znakowanie], -ąno (1), -(a)no (17); -ąno : -ąno *ActReg* (3 : 1).
◊ *fut* będzie dawańo (1) *ZapKościar*. ◊ *imp* niech będzie dawańo (1) *SarnStat*. ◊ *con* by dawańo (33),
by się dawało (2) *GostGosp*, *PowodPr*; ~ -ąno (30), -ąno (1) *ConPiotr*, -(a)no (2). ◊ *part praes act*
dajac (343), dający (1), dając (194), dając (1); dajac : dający *BielKom* (4 : 1), dajac : dając :
dając (12 : 9 : 1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XIX w.*

I. W znaczeniu właściwym: 'dare' (1777) :

1. Przekazywać co na zawsze lub na pewien czas (986) :

a. Ofiarowywać, darowywać; dare *Mącz*, *Calep*, *Modrz*, *Vulg*, *Cn*; *largiri*, *Mącz*, *Modrz*, *Vulg*, *Cn*;
donare *Mącz*, *Vulg*, *Cn*; *tribuere* *Calep*, *Vulg*, *Cn*; *praebere* *Calep*, *Modrz*, *Cn*; *offerre* *Vulg*, *Modrz*;
dotare *Calep* (426) : śprawiedliwy wzruśfiony miłofierdzem dobrowolnie będzie dármo dawał *RejPs*
55v; *LibLeg* 11/58v; Bo co o tym śprawę máią Podobnoć fámí mniy dáią *RejRozpr* E; *RejKup* k2;
Bo ięli kądzy śwemu vmarłemu śłużyc/ [...] ięmu Mízé zakupować/ w jmię iego ná raczyi dáwac/
do nięgo śię modlic *MurzNT* 82v; *DiarDop* 107; Będzieśfli miał wiele/ hoynie daway [abundanter
tribue]: iefli máło będziefz miał/ też máło śchucią vdzieláy. *Leop Tob* 4/9, *Prov* 21/27; Bo tym
Rzymfcy pánowie zówzdy powftawáli/ Kiedy chcieli wiele wziac/ potrofze dawáli. *RejZwierz* 29v;
OrzRozm N4v [2 r.], R3; *Mącz* 91c, 92a, 94c; Abyś dawał iáko on też hoynie kázdemu dáwac raczy
RejPos 171; *BudBib Ps* 36/21; Rozmnoży Pan Bog tákowe iálmuzny: y dawaiącym/ że im zówzdy
będzie doftawáło zkądby dawáli *ModrzBaz* [38]v, [38], [38]v; nie prześtanę dáwac afz też śam zoftanę
vbogim/ y iednym z onych namnięfzych. *SkarŻyw* 98, 140 [2 r.], 384, 496; *KochFr* 18; Gdy tedy
iálmuznę dawaią/ ták dawaią żeby lewicá nie wiedziáá co czyni práwicá *ReszHoz* 124; *PudlFr* 63;
ActReg 131; *Calep* 337a, 337b [2 r.], 828b, 1083b; *KochCn* B3v; *LatHar* 650; *WujNT* 213; *SkarKaz*
279a [2 r.]; *VotSzl* D3v, Ev; *ZbylPrzyg* B.

dawać komu ([w tym: *komu*, *za co* (7), *na co* (4), *z czego* (4)] (217): *March*¹ A4v; Xánt ślyfzac/
Krolá ieft śie bał/ Poł śkárbu Ezopowi dawał *BierEz* E3; Mnodzy iey wiele dawáli/ Iz iá bárzo
miłowáli: Oná śie ze wfzyftkich śmiáá/ Ośielki ie śwymi zwáá. *BierEz* R, I2v, Nv; *OpecŻyw* 5, 94v;
HistJóz E3v; *BielŻyw* 49, 89; *March*³ V6v; *LibLeg* 10/147v, 151v, 155 [2 r.]; *RejRozpr* B2v, B4v,
LibMal 1546/116, 1551/160v, 161; *SeklKat* M; *RejKup* i6, 16v, 17, 17v; *MurzNT Matth* 7/11; A śam
śáfáfárzá myał/ ktory myał worki/ á nośił pyenyądze/ ktore mu dawano/ z kąd [...] vbogim dawał
KromRozm II y; *Diar* 26 [2 r.]; *DiarDop* 113; *GliczKsiqż* E8v; Daway Nawyźśfemu według dátku
iego [da *Altissimo secundum datum eius*] *Leop Eccli* 35/12, *1.Par* 18/2, *Luc* 4/6, 11/13, *Act* 3/6,
Apoc 18/6 (14); *RejWiz* 32; *KochZuz* ktv; *RejFig* Cc8v; *RejZwierz* 29v; *BibRadz* I 458d *marg*, II 135c
marg; przyśtoyniey było Krolowi ode mnie niebrac/ ániźli mnie iemu niedawac *OrzRozm* S2, O, 03
[3 r.], P2, R3; Y poślugował Sámuel w kościele Bożym kápłanom/ [...] á mátká mu dawáá káždy rok
śuknią. *BielKron* 62v, 260v [2 r.], 261v, 433v, 447, 462; Ná toć wáfzy cnotliwi Przodkowie pátrzáli/
Kiedy śwé máiętności Kościołom dawáli. *KochZg* A4v; *Mącz* 6b, 19a, 63b, 94c, 186a (13); *OrzQuin*
C2v; Niektorzy záfie dáią thym/ ktorym by dáwac nie mieli/ á owych w nędzy zaniechwiáią/ ktorym
byli dáwac powinni. *GórnDworz* Ii5, Cc2, Ii4, Ii4v, R4; Towárzyźzu miły/ ten wfzyftek śkarb dawam
tobie/ iedno miecz ten wezmę śobie. *HistRzym* 78v, 23v, 29, 62, 73v, 123v; *RejPos* 82v, 124, 144,

146v, 171 (9); Y leż fie łzyrzy gdy pochlebcy dawałz. Bo zły przewodnik iefth pochlebca káždy *RejZwierc* 216v, 38, 97, 98, 98v, 275 (10); *WujJud* 161v, 180v; *BudBib Num* 18/12, 3.Reg 8/32, *Tob* 4/17, *Eccli* 14/13; *Strum* H4v; *BudNT Matth* 7/11, *Luc* 11/13; *CzechRozm* A2v; *PaprPan* A2v; *KarnNap* Dv; *ModrzBaz* 74v, 123v [2 r.], 139v; *KochOdpr* B2; *SkarŻyw* 143, 161, 162, 182, 224 (19); *ZapKościer* 1581/23v, 1585/57, 1586/66; *KochJez* A3; *ReszHoz* 128; *ReszList* 164, 172 [2 r.]; *PudłFr* 12, 15; *ZawJeft* 35; *ActReg* 44, 45, 82, 131 [3 r.]; Lautia – Podarki ktore rzimianie obczim posłom dawali. *Calep* 587a, 324a; *Phil* S [2 r.]; *KochCn* B3v; *LatHar* 140; *RybGęśli* B4; *WujNT* 68, *Luc* 4/6, 11/13, *Act* 3/6, Yyyyy² (9); *WysKaz* 7; *SarnStat* 191, 408, 986; Mnieś to dawał/ mnieś to odźiewał/ karmił/ bronił/ leczył: weźmiż za to dobią miarę/ wnidz do kroleństwá mego. *SkarKaz* 279a, 80b, 350a, 351b, 520b, 609b (10); *CiekPotr* 23, 86; *KlonWor ded* ** 3v, *PudłDydo* B; *SzarzRyt* D3v. Cf *dawać komu po czym*, »dawać ubogim«.

dawać czego (3): *LibMal* 1544/92; á vbogim ludkóm zwłafzczá tym kthórzy łowią á wziębną/ Płóćiczek daway: á nie biy vbogiégo chłopká kijem *Strum* H4v; *SkarŻyw* 99.

dawać co [w tym: *co komu* (150), *co na co* (10), *z czego* (9), *za co* (9), *za co* [= jako co] (2), *po kim* (2)] (215): *March*¹ A4v; *BierEz* E3, Nv; *OpecŻyw* 62, 94v; *HistJóz* E3v; Máłego dárú/ ktoryc dawa vbogi przyiaćiel/ nigdy niegardz. *March*³ V6v; *LibLeg* 10/151v, 155; *SeklWyzn* a2; *RejKup* k8, 17v; przerzeczonemu Hannulfewi 10 thalyerow czałfu yednego opywfchi łzyą dawall *LibMal* 1551/160v, 1546/116, 1551/161; *MurzNT* 26 marg; *KromRozm II* y [2 r.]; *Diar* 26; *GliczKsiqz* E8v; *RejWiz* 19; *Leop Iudic* 5/30, *Tob* 4/12, *Luc* 4/6, 19/9; *RejFig* Cc8v; Cefárski fyn/ choć máły/ może dawać złoto. *RejZwierz* 29v [2 r.]; *OrzRozm* O3, P2; dochodow żadnych Káplani nie máią/ tylko co im w kościele z łalki dáią zá dułze zmárłych. *BielKron* 462, 62v, 129v, 359, 447; *KochZg* A4v; *Mqcz* 63b, 186a, 227c, 252c, 410d (11); *RejAp* 8v; dáry/ ktore kto miłey łwey dáie/ nie thák lubą miłość czynią *GórnDworz* Cc2, R4, Ff8v [2 r.], li5v; Thám ogień z wodą przedaią á to v nich dármo dáią. *HistRzym* 24v, 23v, 24v, 29, 62 (7); *RejPos* 124, 146v; wiem że mi to nie s chući dawałz/ ále nádziewałz fie ábychći to łowito oddał. *RejZwierc* 98v, 38, 98v; *WujJud* 161v, 180v; *BudBib Num* 18/12, 4.Reg 12/7, *Prov* 6/35, 3.Esdr 4/52, *Tob* 4/12 (7); *CzechRozm* A2v; *ModrzBaz* 19, 88; *KochOdpr* B2; *SkarŻyw* 100, 107, 143, 413, 453 (23); *StryjKron* 46; *ReszList* 167, 172; *BielSjem* 23, 24; Iż to wiem pewnie/ że nie iefł łromotá/ Gdy dawa iábłká/ ten/ co nie ma złotá *PudłFr* 15, 12, 15, 74; *ZawJeft* 35; *ActReg* 44; *Calep* 587a; *Phil* S [2 r.]; *LatHar* 650; *RybGęśli* B4; *WujNT* 68, *Luc* 4/6, 19/8, s. 274, 281; *SarnStat* 191, 986; *PowodPr* 10; *SkarKaz* 350a, 520b, 609b; *VotSzl* D2; *CiekPotr* 23, 86; *PudłDydo* B. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*, *Zwroty*.

dawać czego (po przeczeniu) (8): Iádowiteć łą twoie dáry/ Nie dawałz ich z práwey wiáry *BierEz* Nv; *ComCrac* 14v; *Diar* 42; *BudBib Tob* 4/9; *ZapKościer* 1581/23v; *SarnStat* 408; áby nie mowiono [...] że ociec zołtáwił iey przy tobie połag; Y, [...] że go nie dáiefz łpełná *CiekPotr* 57; *SzarzRyt* D3v.

dawać czym (1): A gdy baczył iłz nam P. Bog dobrá przjmnaża/ poczał y tálermi dawać y zbożem. *SkarŻyw* 100.

dawać do czego (3): A niefluchay proftych wolow Daway przetfię do kołczyolow. *RejKup* i6, Ccv; *VotSzl* D2.

dawać z czego (14): *LibLeg* 10/147v; *Leop Tob* 4/7; *BudBib Tob* 4/9, 17; *ModrzBaz* 123v [2 r.]; *SkarŻyw* 141; Iako ych oczyecz dawał pyerwŷyem czorkom tak Iako soyczyŷtego Iako smaczerziftego. *ZapKościel* 1585/57; Co dáiemy z fwego/ to iest iáłmuźná/ y dofyć vczynienie zá grzechy *WujNT* 274, 227, 281 [2 r.]; *SarnStat* 1180; *SkarKaz* 315b.

dawać na co (20): *OpecŻyw* 94v; Ílterzy tzećy dawam wam na nalinie y ko[!] pożywieniu flugam *HistJóz* E3; *SeklKat* Q3v; Pleban karze kupcza/ a na miłofierne vczynky kaze dawac. *RejKup* 13, k8; dali na thą kolaczia po 5 grofchi A Pyothr dawał na wyno *LibMal* 1552/172; *KrowObr* 61v; *BielKron* 129v; Libum, Kuch álbo kołacz z fczyrey máki miodu a z oliwy który ftárzy dawáli ná ofiárę. *Mącz* 192b; *BudBib* 4.Reg 12/7, *Ez* 45/15; *SkarŻyw* 308; *ZawJeft* 35; Miłóść ku Bogu pokázuie kto ná iego cześć dáie. *SkarKaz* 456b; *KlonWor* 49. Cf *Zwroty*.

dawać za co (9): *BierEz* Pv; dworcze zwolwarku myeyfkyego pywo fpywnycze dawali za tho yfch ym fyrky [...] y gomolky woŷfyla *LibMal* 1546/116; *BielKron* 462; *Mącz* 19a, 186b; *RejAp* 8v; zá tho dobrodzieyftwo ktoreś nam vczynił/ dawam tobie tento kubek. *HistRzym* 29; *SkarŻyw* 284; *ZapKościel* 1586/66.

dawać za co [= jako co] (4): kto okrutniki gubi/ [...] częgoś wietfzego godzien iest/ niż tego/ czo ludziom fmiertelnym/ ludzie zá nagrodę dáią. *GórnDworz* Ii4; *CzechRozm* A2v; Papieŷ [...] vczynił go Bifkupem bez intraty. zá dochody mu prace one y beŷpieczeńftwá miedzy pogáńftwem dáiąc *SkarŻyw* 517; *PudłFr* 74.

dawać po kim [= za kogo] (2): Po Sláhciance z iedney wŷi fto złoty ch [posagu] dawano. [...] Trzy ftá złoty ch dawano teź po Káŷtelankách. *BielSjem* 23.

dawać komu po czym [= po ile] (2): Tak yako ych oczyecz dawał starfzyem corkam po 2 stu m. liczbi prufzki *ZapKościel* 1585/61v; po fześci báłwánów foli dáwać im pozwalamy ná káždy rok. *SarnStat* 1180.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem to (12); co (17)] (18): *BierEz* I2v; *BielŻyw* 49; *RejKup* g8, 14v; Srebrá áni Złotá nie mam: ále to co mam toć dawam [quod autem habeo hoc tibi do]. *Leop Act* 3/6 [idem *WujNT Act* 3/6, s. 407, 408], *2.Reg* 16/4; *OrzRozm* O; *RejPos* 337v; *RejZwierc* 97; *SkarŻyw* 98, 141; Ty więdz naprzód/ iże ia nie to co chcę dáię/ Lecz co mogę/ to z chęcią tobie dźiś podaię. *PudłFr* 60; *WujNT Act* 3/6, s. 407, 408; *SarnStat* 191; *SkarKaz* 351b, 454b.

Ze zdaniem celowym [aby] (4): za Namową thegoŷch Valtina kthoremu 10 Thalyerow dawał abi Vlianą yego zoną vwyodl, Tháfch Vlianna [...] przyáll y fnya [...] czudzolozil *LibMal* 1551/161, 1552/172; IEden był ftá dukatow v kupcá požyczył/ Potym do iego żony/ [...] Poŷłał bábę dáiąc iey/ áby k niemu przyŷzła *RejFig* Dd5v; *RejZwierz* 32v.

W charakterystycznych połączeniach: dawać z chuci(q) (3), *darmo* (6), *darem*, *dobrowolnie*, *hojnie* (4), *hojną ręką* (2), *z łaski* (2), *do sytości*; *dawać mało* (2), *potrosze*, *wiele* (4).

Przysłowia: Gdyć co dáią pátrzay ktoć da/ A częgo od ciebie żáda. *BierEz* Nv.

Dáwaycie wŷfák wam teź dáią *RejRozpr* B4v.

Bo temu kto ma wiele/ káždy przedfię dáie *KochZuz* ktv.

Gdy dáwać nie maŷz woley/ nie po obietnicy *Prot* D3v.

Zle gdzie názbýt/ tám gorzey gdzie dawaią máło. *Prot* D3.

bibl. błogoflawyeńńła rzecz yeft dawać/ niżli brác [*beatius est magis dare quam accipere Act 20/35*].
KromRozm II d4; BudNT Act 20/36 [35]; WujNT Act 20/35, s. 483, Yyyyy2 [ogółem 5 r.].

bibl. MurzNT *Matth 10/8; BibRadz Matth 10/8; dármoście wzięli/ dármo dawaycie [gratis accepistis gratis date] WujNT Matth 10/8*.

bibl. *SeklKat K; RejPos 170, 170v; Dawaycie/ á będzie wam dano [date et dabitur vobis], WujNT Luc 6/38 [ogółem 4 r.]*.

bibl. *SeklKat L4v; Ktho dawa vbogiemu/ niebędzie mu niedoftawáło [qui dat pauperi non indigebit] Leop Prov 28/27*.

Zwroty: »dar, datek, podarze dawać« = donum donare Mącz, Vulg; datum a. munus dare, munus appendere, munus largiri, munus offerre, munusculum largiri Vulg [szyk zmienny] (20 : 2 : 1): MurzNT Matth 7/11; MurzOrt Bv; Rozellli fie tedy wśyfłcy ieść y pić/ y używáć/ y dawać dáry/ onym ktorzy niemieli Leop 3.Esdr 9/55, 1.Par 18/2, 2.Par 26/8, Esth 9/22, Ez 16/33, Luc 11/13; RejZwierz 15; BibRadz I 458d marg; BielKron 260v; Mącz 94c; RejAp 8v; BudBib Prov 6/35; BudNT Matth 7/11, Luc 11/13; Stąd rozumiey Mieleckie ná wśzytek fwiát znáią/ Gdyż áz z gor Nemoreyfkich dáry im dáváią. PaprPan A2v; SkarŻyw 115, 457; KochJez A3; KochFr 64; WujNT Matth 7/11, Luc 11/13.

»jałmużnę, na jałmużnę dawać« = elemosynam praestare Modrz; elemosynam facere Vulg [szyk zmienny] (38 : 3): Toć zá dużę mężá mego/ Dawam iáłmużnę pierwżego BierEz Pv; OpecŻyw 5; BielŻyw 87, 89; SeklKat G2; KrowObr 62v; Z máiętności twey daway iáłmużnę [fac elemosynam] Leop Tob 4/7, Is 58 arg; BielKron 97, 212, 394v; niżli fie ono dziecię było národźiło/ on Rycerz wielkie iáłmużny dawał HistRzym 29v, 51, 82, 117v, 123v; BiałKat 171, 356; KuczbKat 500; WujJud 234; BudBib Tob 4/9, 17; BiałKaz B3v; KarnNap Dv; ModrzBaz 59; Bo nie tjlo ty pieniądze y tá máiętność ktorą dáiem ná iáłmużny wniebo idzie SkarŻyw 131, 100, 141, 308, 324, 413, 527; ReszHoz 116, 124; ReszList 172, 176; WujNT 281, 435; WysKaz 13; KlonKr C; SkarKaz 350a.

»nic nie dawać« [szyk zmienny] (11): RejKup i6; OrzRozm N4v [2 r.]; BielKron 35v, 433v; Bo teraz dármo nic ku iádłu y napoiu iedni drugim nie dáią/ ále fie káždy o fie ftárác muśi. CzechRozm 231; ModrzBaz 123v; SkarŻyw 508; ActReg 82; Miłueie dobryfyn oycá/ y w ten czás/ kiedy mu nic nie dáie LatHar [140]; SkarKaz 315b.

*»pieniądze, pieniędzy dawać« = pecuniam offerre Modrz [szyk zmienny] (4 : 1): KrowObr 61v; ModrzBaz 139v; Y dawałem mu pieniędzy ále ich niechćiał SkarŻyw 99, 103; Iudařzowi śrebrne pieniądze dawáią KlonWor ded **3v.*

»posag dawać« = dotare Calep (4): GliczKsiqz Q; ReszHoz 128; ludzie iáko záchwyceni dobrodźieyftwá Páńńkie rozmyfláią/ [...] iáłmużny nie mále fkladáią/ z ktorych páńienkom vbogim zá muž idącym pořági dawáią ReszList 164; Calep 341b.

»dawać bez prace« (1): Acz nie dawam beř prace/ lecz komu pot z czołá Cześty płynął w me czáfy/ błoga mu ftodołá RybGęśli B4.

»prze bog dawać« [szyk zmienny] (4): pożywienijé rękoma włáfnyma wyrábiala/ s tegoř ij prze bog dáwala. OpecŻyw 13; SeklKat M; RejWiz 19; Ia práwi znam to žem ieřt grzeřzny/ ále pořzczę rad/ y rad przebog dáię GórnDworz Q3v.

»dawać ubogim (ludziom, ludkom), na ubogie« = *inopibus a. egentibus dare* *Modrz; dare pauperibus* *Vulg* [szyk zmienny] (19 : 2): *OpecŻyw* 62; *SeklKat* G2, L4v; *KromRozm II* y; *Leop Prov* 28/27, *Esth* 9/22, *Luc* 19/9; Wiele o iey świętobliwości kronikarze pifali/ iáko wiele pościła/ vbogim dawała *BielKron* 383; *HistRzym* 82; *KuczbKat* 50; *Strum* H4v; Ktemu też/ y Biłkupow máiętności Ítárodawni ludzie ták dzielili/ że czwartą część dawáli ná vbogie [*partem quartam dent egentis*]. *ModrzBaz* [38], 19; záprawdę wiele nam pomagáią ony pięć piéniędzy/ ktoremci vkradác z máiętności mey y dáwać vbogim rofkazał *SkarŻyw* 100, 13, 98, 100, 101, 452, 496; *WujNT Luc* 19/8, *Ccccc2v*; *SkarKaz* 457b.

»upominek, za upominek dawać« = *largiri, munerare* *Mącz* [szyk zmienny] (11 : 2): *BibRadz II* 135c *marg*; Gdy go záfię do domu wiodą/ ludzie mu záfhępuią á vpominki dáią/ złoto/ írebro/ kámienie *BielKron* 260v; *Mącz* 6b, 19a, 184c [2 r.], 186b, 237c; *RejPos* 181, 306v; *RejZwierc* A2v; *CzechRozm* A2v; chocia był vbogi/ Rychléy vředł niżli pan: dáiąc złotorogi Ielén zá vpominek/ áby go wáżono. *PudłFr* 74.

»dawać wszystko« [szyk zmienny] (4): Tobie dawam wlfyftko [*Tua sint omnia*] co było Mifibozetowego. *Leop 2.Reg* 16/4; *RejPos* 218v, 337v; [*Pan Bóg*] Íprawił ták Íercá wlfyftkich Egipcyanów/ ífz rádzi wlfyftko dawáli. *SkarŻyw* 480.

Szeregi:»(nie) dawać, (a, albo, ale, i) brać« [szyk 4 : 3] (7): o to [się] Ítáramy/ ábyfmy Krolá Ízczodrobliwego mieli/ ná ktorego wołamy áby nie dawał/ ále brał *OrzRozm* N4v, O; Tu nie Ílyfzyfz nic w téy Definicýy o brániu: tedy brać álbó dáwać *OrzQuin* F3, B; *ModrzBaz* 125; *SkarŻyw* 36, 320.

»dawać, (i) darować« (3): *CzechRozm* A2v; to czo bych myal dacz opczemu: to yemu dayę y daruyę Íwy dobry woli za yego posługi *ZapKościar* 1586/66; *SarnStat* 963.

»szafować a dawać« (1) : myfmy Ízafarze iego abyfmy. Ízafowały dobrze a dawaly tam gdzie iego wola íeft. *SeklKat* S3v.

»dawać, užyczać« = *tribuere, communicare* *Vulg* (1): áby [...] [*wierni*] rádzi dawáli/ vžyczáli/ áby Íkárbili Íobie grunt dobry ná przyfzły czas *WujNT 1.Tim* 6/18.

W przen [komu, co] (5) : Gdyž cie zowie gáłáfką być s Ízczepu onego/ Swoiey winney máćice gdyž cie ták wyznawał/ Chce bys też wdzyęczne gronká iemu ku czći dawał *RejPos* 156v, 211; Bo iá thobie dawam rzeczy niefmiertelne/ kthore cie y ku Íławie/ [...] przywodzić będą *RejZwierc* 38; *LatHar* 244.

Zwrot: »nic nie dawać« (1): NÍe mam Íczęfćia przecz winić/ że mi nic nie dáie: Bo Íámey Cnoćie Íłužę/ Íczęfćie mam zá íáie. *PudłFr* 29.

α. *Poświęcać, składać w ofierze; dare* *Vulg* [kogo, co] (32) :

dawać komu (3): *BiałKat* 168v; Którym právem rodzice dżiatki zábiíáią/ Y oné zá ofiárę Bogu Ílubną dáią? *ZawJeft* 33; *WujNT* 566.

dawać za kogo (16): oni męczeńnicy przedziwni/ ktorzy w wzgárdzie Íwiátá y włáfnego zdrowia Íwego/ dáiąc ie zá Íwego krolá [...] miłość nieofzácowaną ku Bogu [...] pokazác chćieli. *SkarŻyw* 407; *WujNT* 116, 286 [3 r.]. Cf *Zwroty*.

Zwroty: »ciało swe dawać za (na) ofiárę« (3): Kto cíáło Íwe dáie zá ofiárę żywą. *WujNT* 566 *marg*, 566, Aaaaaa3.

»duszę dawać« [w tym: za kogo (2), za ofiarę (1)] = *animam dare Vulg* (3): Dobry páltierz dúffę fwoię dawá zá owce fwoie. *Leop AAA4v* [*idem WujNT*: dáie]; *BiałKat* 168v; *WujNT Ioann* 10/11.

»gardło dawać« [w tym: dla kogo, dla czego (7), za kogo, za co (2)] (12): Dobryć miód pčzołom bywa kiedy gi zbieráią/ A wždy widzisz dla niego iż gárdłá dawáią. *RejWiz* 48, 15, 56v; Nie máią gárdłá dáwác fynowie zá oyce/ áni oycowie zá fyny *BielKron* 44v, 106, 140v; Ano przodkowie náfszy co fławy ftrzegáli/ Dla Rzeczypołpolitey y gárdłá dawáli. *RejZwierc* 246v, 45, 103v, 222v; *ReszPrz* 98; *KlonWor* 27.

»dawać za ofiarę, na ofiarę, za obiatę« [szyk zmienny] (3 : 1 : 1): [Żydz] dúfze fwe fátánowi zá obiatę dáią *BiałKat* 168v; *ZawJeft* 33; *WujNT* 566 [2 r.], Aaaaaa3.

»zdrowie dawać« [w tym: dla kogo (1), za kogo, za co (2)] = *animarn ponere PolAnt* (3): *BibRadz Ioann* 10/11; Dziś Páná fwego ogládamy/ z oną zapłátą/ którą nam obiecał: á my teraz miłóść ku niemu/ daiąc zdrowie to krotkie dla niego/ pokaźmy. *SkarŻyw* 520; *SkarKazSej* 669a.

»żywot [za kogo] dawać« [szyk zmienny] (4): Pałtyrz dobry dáwá żywot fwóy za owieczki fweé [*animam suam dat pro ovibus suis Vulg Ioann* 10/11] *OpecŻyw* 57v [*idem*] *GrzegRóżn* D2v; *SkarJedn* 5; *SkarŻyw* 92.

W przen (1) : Dobrodźiey moy y tworcá moy/ [...] ręce mię iego okupiły/ drogie pieniądze krwie włáfney zá mię dáiąc. *SkarKaz* 209b.

b. *Uiszczac zobowiazania materialne lub nalezne swiadczenia; placic; zwracac; numerare Mqcz, Modrz, JanStat, Vulg; solvere Modrz, Vulg; praestare, reddere Vulg; conferre Mqcz; contribuere Modrz* (386) : *OpecŻyw* 74v; podatek nie jest w Polsce nowiną, bo i często dawano za krola starego *Diar* 27, 64, 77; od kupiey máią dáć cło tákie iáko Miefzczánie dawáią z onego Miáłtá *UstPraw* K; a iemu [*aby*] trybut połłał pięć feth grzywien fřebrá do fkarbu iego/ iáko inne kłiążetá dáią. *BielKron* 355v, 11v; Bo choציay częłto dáiemy [*podatek*]/ Gdzie fie podziewa nie wiemy. *RejZwierc* 234a; iedni [...] powiedáli/ [...] áby wedle przemożenia máiętnóści wfzytcy dawáli ácz nie záwždy iednáką liczbę/[...] áby ztąd żołnierzom płácono. *ModrzBaz* 120, 122, 139; *Paprup* G2v; *ZapKościér* 1588/77; *SarnStat* 359, 364.

dawać czego [w tym: czego po ile (5), komu (2), od czego (1)] (11): *KrowObr* B3; pul ofmy grziwny od ktorich wizy przerzeczeni faurek ma rinty dawacz poky fzie nie zgodzą fzami miedzi sobą *ZapKościér* 1582/87v, 1582/87v, 1585/56, 57v, 1589/87v, 1595/88v; we Szremie máią dáwác cłá po cztery pieniądze/ od káždého koniá *SarnStat* 976, 336 [2 r.], 1274.

dawać komu [w tym: komu co (117), czego po przeczeniu (17), za co (8), od czego (4), po czym [= po ile] (4), czego (2), z czego (2), przez co (2), na co (1)] (156): *MetrKor* 46/46v, 47, 118; *BierEz* F3 [2 r.]; *OpecŻyw* 74v, 75, 108, 112, 118v; *HistJóz* E3; *KłosAlg* Gv [2 r.]; Aby on mogł lathwyey slvycz y dany thą kthorą powynen Valzey C. M. dawacz. *LibLeg* 7/8v, 41v, 99v, 11/10, 14, 22v (11); *ComCrac* 12v, 19v; *ConPiotr* 32; *LibMal* 1544/92, 1546/12, 121v; *RejKup* z5v; czyńfz też ktorzy zwykł dáwác Dariufowi áby gi mu bez żadnego odwołczenia wydał *HistAl* B7v, G7v; *KrowObr* B2v, B3, 228; *RejWiz* 30v, 50 [2 r.], 156v, Cc6v; *Leop* 4.Reg 17/3, 4, 1.Par 18/6, 16/33, *Matth* 22/17, *Luc* 23/2; *RejFig* Ddv; *RejZwierc* 16, 78v; *BibRadz* 1.Par 18/2, 3.Esdr 4/6, 6/29; [*Pan Bóg*] kóždemu pokoleniu Żydowfkiemu przykazał dzieśiąty fnoć dáwác Káplánowi/ oftháwifzy domá kóždemu

po dziewięci ńnopow *OrzRozm* Hv, G4v, Rv; Iwan Mołkiewłki kniázquez wielki [...] Ten dobrą pámiątkę Mołkwi vczyłnił/ co on Tátarom dawał/ to iemu Tátarowie/ ktore mocą zhołdował. *BielKron* 404, 124v, 197v, 265v, 310v, 391v (38); *OrzQuin* G3 [2 r.]; *RejPos* 144; *BiałKat* 63v; *RejZwierc* 99v; *BudBib* 1.Reg 8/15; *MycPrz* I Cv, C3v, II B4v; *WierKróc* A3v; Iełli ktory rok od podatku iełt wolny/ [...] przedsię pod zasłoną woienney wypráwy/ mułżá łwoim Pánom częłto dáwác *ModrzBaz* 124, 74v, 93, 122, 122v, 134 (11); *SkarŻyw* 558; *ZapKóścier* 1582/35v, 40v, 87v, 1587/69v, 1588/77 (6); *GórnRozm* E4v; *Paprup* Bv, I2; Bo we Włółzech/ kędzy zmierzono włyłtko y łpráwiedliwołści przełtrzegáią/ poddáni Pánu dawáią włyłtkiego połowicę. *GostGosp* 150; *WyprPl* B4v; *LatHar* 128, 722; *WujNT* 93, *Luc* 23/2, *Gal* 4/6; *SarnStat* 174, 209, 389, 418, 894 (14); *GrabPospR* L4v, Mv, M2; *PowodPr* 21; *SkarKaz* 422a; *VotSzl* Cv; *CiekPotr* 46; *KlonFlis* G4v, H2v; *SapEpit* A4v; *KlonWor* 78.

dawać co [w tym: za co (12), na co (10), z czego (7), za co [= jako co] (3)], (271): piątą tześć [zboża] krolowi będzýcye dawać *HistJóz* E3; Ziemia tą księdzu Mołkiewłkiemu iełt poddana, ktoremu za dany dawáią łkory Sobole, Popielicze [...] bowiem niemałz tam czoby inłzego mieli dawać. *MiechGlab* 62; *KłosAlg* Gv; *LibLeg* 7/8v, 9/50, 52v, 10/71; *ConPiotr* 31v; *SeklKat* L3; *HistAl* B3v, B7v; *Diar* 72; *DiarDop* 114; *GroicPorz* rv; *OrzRozm* Hv, R2; Gdánłkie miełzczány dárowano tym co pierwey dawáli/ to iełt/ łiedm łet grzywien z mieyłkiego dochodu/ y włyłtki młyny mieyłkie *BielKron* 391v; iełliby woyny było potrzebá/ miał dáwác kmieć z łanu xij. grołzy według łthárey vłłfáły *BielKron* 405, 114v, 350, 377v, 391v, 443v (20); *Mącz* 47c, 66b, 151b, 493a; *RejZwierc* 233v, 245; *BudBib* 1.Reg 8/15, *Ez* 45/13; *MycPrz* II Dv; *ModrzBaz* 121, 121v, 122v, 123, 123v (8); Hans Wierzbíęta dnia 9. Grudnia polozel iełt marc. dziełięć liczyby prufkíey a łftatek ma dawać do wyplacenia *ZapKóścier* 1580/17, 1580/16v, 1581/23v, 1582/35v; *StryjKron* 627; *PudłFr* 36; Bo koń mam/ zá ktory dawano mi łiedm łet czerwoných złotyeh *GórnRozm* E4v; *ActReg* 25; *Calep* 589a, 1007a, 1121a; *WyprPl* B4v; Prowizia Pánny do łłcia zá mąż/ [...] cále zołtáwác ma/ ktorą włyłcy połsełsorowie dóbr oných dawác máią *SarnStat* 637, 104, 287, 342, 361, 1299 (21); *GrabPospR* L4v, Mv, M2 [2 r.]; *PowodPr* 21; *VotSzl* Dv. *Cf dawać co miasto czego; W połóczeniu z nazwą obowiózującego łwiadczenia; Zwroty.*

dawać czego (po przeczeniu) (41): *BierEz* Cv; *LibLeg* 7/69v; *ConPiotr* 32; *KromRozm I* A3v; *Diar* 37; *Leop* 4.Reg 17/4; *UstPraw* Gv [2 r.]; COż miłółciwy pánie dáley czýnić mamy/ Podymnego nie dáią/ o ciążą niedbamy. *RejZwierc* 101; *BielKron* 91, 94v, 140, 165v, 215v (10); *OrzQuin* G3; *Prot* B2; *BiałKat* 63v; *BielSpr* 51; *ModrzBaz* 120; *GórnRozm* Bv; *ActReg* 80; Troiákie tedy práwo łamie/ kto powinnych dziełięćin nie dáie *LatHar* 128, 722; Miłtrz wálz nie dáie podatku? [*Magister vester non solvit didrachma?*] *WujNT* 17/24, *Luc* 23/2; POdymnégo [...] ludzi wiele nie dawáło: máiąć zá to/ iż go nie byli powinni dáwác *SarnStat* 354, 107, 174, 354, 976, 988 (9); *PowodPr* 24; Drudzy dziełięćinę od nich łobie biorą/ á plebanowi íey nie dáią *SkarKaz* 422a.

dawać czym (2): Drugi Artykuł/ niedáwác łnopem dziełięćiny íedno gołym zbozym. *BielKron* 203; *ModrzBaz* 121.

dawać od kogo, od czego [w tym: od czego po ile (5)] (15): *KrowObr* 228; pieniądz od káždey perfony dáwác do Rzymá co zową Świętopietrze *BielKron* 346v, 305v; *Mącz* 151b; *RejPos* 144; moželz dáć robotnikowi po 6 złotyeh. [...] kiedy będzíełz chćiał mieć Groblą ná 6 łokci wzwyłz: tedy więćey

nie daway od łztuki *Strum* E; *ZapKościer* 1584/47v, 1587/69v; O Oświęcimian zeby cła ktore od drow [...] zwykli dawac były im zniesione *ActReg* 25; *Stips* – Dan pieniężna, którą od kazdei ołfobi dauaią. *Calep* 1007a, 1121a; *SarnStat* 389, 977, 1274; *VotSzl* D3.

dawać co miasto czego (3): *GroicPorz* q4v; *BielKron* 427; [*kmiecie*] nie fáme role/ ále pożytki z nich przychodzące/ ábo pieniądze miałto nich dawaią *ModrzBaz* 122v.

dawać z czego (11): Dáią Krześciáni [...] czwarte części tak z roley iáko z rzemiołł *BielKron* 261v, 391v, 405; *RejZwierc* 233v; *MycPrz* I Cv; To niech będzie dofyć o pieniądżach ktore duchowni z beneficyi dáwać máią [*haec de pecunia ex sacerdotum bonis contribuendo*] *ModrzBaz* 139v, 124; *StryjKron* 627; *GostGosp* 150; *SarnStat* 103, 972.

dawać na kogo, na co (11): *BibRadz* 3.Ezdr 6/29; *BielKron* 360, 405; Y kazáli czwartą część dáwać ná obronę *RejZwierc* 245; *ModrzBaz* 122v; *StryjKron* 627; Legativum – Nakład ktori na legata daiem. *Calep* 598a; *SarnStat* 101, 103, 910 marg, 972; *VotSzl* B4.

dawać za co (17): *LibLeg* 10/71; *LibMal* 1544/92; *RejJóz* C; Nierazem ia za fwe wini Zakupował tricefimi, Zrzynam też czałem doftawal A niemalom za to dawal. *RejKup* g5v, z5v; *OrzRozm* R2; zá ieden dzwonek dawáli nam pięć feth Pereł iako groch wielkie. *BielKron* 447v, 183, 443v; *HistRzym* 74; *BudBib Lev* 25/24; *ModrzBaz* 122; *PudłFr* 36; *GórnRozm* E4v; *SarnStat* 378, 926; *SapEpit* A4v.

dawać za co [= jako co] (3): *MiechGlab* 62; Kuny y inne łkorki Kłiędzu wielkiemu dáią zá Trybut. *BielKron* 434; *Mącz* 493a.

dawać po czym [= po ile] (19): *MetrKor* 57/118, 59/277v; *KłosAlg* Gv; a sa dwie leczyę ma poczancz dawacz po pol stu ot Gromnycz do Gromnycz áłz do wyplaczenya *ZapKościer* 1585/61, 1584/47v, 1589/87; tedy máią dáwać od káždého koniá po pułgrołzku á od bydłęciá po łześci pieniędzy. *SarnStat* 977, 389, 926, 972; *VotSzl* D3. Cf »na rok dawać«.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: z zapowiednikiem: to (2); co (6)] (6): *SeklKat* L3; [*nie*]ktorzy dla tego iżeby nyedáwać co czyye yeft/ álbo y cudze brác/ od wyáry [...] odstępują. *KromRozm I* A3v, D; *KrowObr* B2v; com z tobą zmowił toć dáię. *OrzRozm* Rv; *LatHar* 128.

Ze zdaniem celowym [aby] (2): [*fant*] Dłużnik dáie áby mu pieniędzy wierzono *GroicPorz* rv; *ZapKościer* 1582/ 35v.

Przysłowie: bibl. SeklKat L3; *KrowObr* B2v; *LatHar* 128; Dawaycie Cefárzowi co ieft Cefárlkiego/ á Bogu co ieft Bożego. *WujNT* 93; *PowodPr* 21. [*Ogólem* 5 r.].

W połączeniu z nazwą obowiązującego świadczenia [w tym: cło (2), czynsz (11), dań (49), dziesięcinę (24), foldrunk (2), (h)óld (10), (j)urgielt (9), kontrybucyją (2), kwartę (5), pamiętne (2), płat (12), pobor (12), podatek (15), podymne (3), pogłowie (2), poradlne (2), rentę (9), szos (2), trybut (13)] (198): Lepiey było nam dań dáwać/ Niżli w domu zboycę chowác. *BierEz* N, F3 [2 r.], Q; *OpecŻyw* 74v, 75, 108, 112, 118v; *MetrKor* 46/46v, 47, 118; *MiechGlab* **2; Valalki Voyewoda y Multhanyłky Voyewoda [...] są od dawnego czałszv náłfy poddany y nam dany dayą. *LibLeg* 7/41v, 7/69v, 10/123v, 147v, 148, 11/14 (8); *ComCrac* 12v, 19v; *LibMal* 1546/121, 121v; Przed tym theż to było/ [...] iż Macedonowie dawáli czyńsz Indom *HistAl* G7v; *KromRozm I* A3v; *MurzNT Matth* 23/23, *Luc* 18/12; *Diar* 37, 41, 79, 83; *DiarDop* 114; *KrowObr* B3, 228; *RejWiz* 30v, 50, 156v, 162, Cc6v (7); *Leop* 4.Reg 17/3, 4, 1.Par 18/6, *Matth* 22/17, *Luc* 23/2, (8); *UstPraw* Gv [2 r.]; *RejFig* Ddv;

RejZwierz 16, 78v, 101; *BibRadz* 1.Par 18/2, I 308c marg, 3.*Esdr* 4/6, 6/29, *Luc* 18/12; Dáiąc iáki Iurgelt Księża? *OrzRozm* G4v; á gdy lie wroce/ dzyefięciny dáwać y ofiáry czynić będę ze wźego dobrá fwego *BielKron* 14v, 3, 14v, 18v, 70v, 88 (47); Stipem conferre, Dań/ pobór dáwać. *Mącz* 416c, 477a; *OrzQuin* G3 [2 r.]; *Prot* B2; *RejPos* 144, 199v, 200v; *BiałKat* 141; *BielSat* L4; *BielSpr* 51; *BudBib Lev* 25/24; *MycPrz* I Cv, C3v, II B4v, Dv; *WierKróc* A3v; *CzechRozm* 192; *ModrzBaz* 105v, 122, 122v, 124, 125, 125v; *SkarŻyw* 558; *StryjKron* 46; *ZapKościer* 1582/26v, 31, 40v, 87v, 1585/56 (12); NAfzy kmiećie dawáli nieznośne pobory *BielSjem* 27; *GórnRozm* Bv; *Paprup* Bv, 12; *ActReg* 80; *Calep* 1031b; *GostGosp* 32, 150; *LatHar* 128 [3 r.], 722; *WujNT Matth* 17/24, 23/23, *Luc* 11/42, 18/12, *Rom* 13/6 (7); Podymne lámi kmiećie máią dáwać. *SarnStat* 350; Koc od Grodzkiego fądu téż dáią, 36. gro. teraz dáią. *SarnStat* 1299, 138, 184, 191, 277, 856 (22); *PowodPr* 23, 24; *VotSzl* B4, Cv, D2v, D3v; Wfzák teraz więcey ná rok mytá praczkom dáią. *CiekPotr* 46; *KlonFlis* G4v, H2v; *KlonWor* 78.

Zwoty: »dawać na dług, w długu« (1 : 1): *UstPraw* C4; marcas Pięćdzieśiąth licźby Pruskiej bes groszy czterechnáćie, ktore daie na dług iako na Sto zlotich Polskich ktore iest albo bel winięn *ZapKościer* 1581/23v.

»lichwę dawać« (1): częłto pożyczáła y lichwę dawála/ áby fię nikomu iáłmuźny profzácemu/ nie wymowiá. *SkarŻyw* 140.

»nic nie dawać« = *nihil numerare* *Modrz* (2): Są teź ci ktorzi zwierzchnemu Pánu/ ábo Krolowi nic niedawáią *ModrzBaz* 74v, 124.

»pieniądze, piędźy dawać« = *numerare pecuniam* *Modrz* [szyk zmienny] (13 : 5): A bierz łobie coć potrzebá/ Piędźyć dáwać nie trzebá. *BierEz* Cv; *ConPiotr* 32; *LibMal* 1544/92; *RejJóz* C; *BielKron* 305v, 346v; *HistRzym* 74; wielki wyfępek/ iefliby kto tągownym obyczáiem piędźy dawał *ModrzBaz* 6v, 93, 120, 122v; *SarnStat* 336 [2 r.], 418. Cf »nazad piędźy dawać«.

»nazad piędźy dawać« (4); Lopaczniskiego takze pulgrofcha y sto tolp soli, a nazad thez pyenyądze dayą gdy znakladem ydą *MetrKor* 59/272, 57/115 [2 r.], 59/271v.

»dawać na raty« (1): [piędźy] ma dawać na rathy iako na wielkánoc roku ktorego piędźy będą *ZapKościer* 1580/16v.

»dawać na (a. co) (kaźdy) rok, połroka, dzień, miesiąc itp.« [w tym: po czym [= po ile] (8)] (47): Odłóżyłem 5 ¹/₂ mrđ. na 20. robotnikow/ daięcz im po ¹/₂. gf. na dzień/ iako ie długo mogę chowác za ty piędźy. *KłosAlg* Gv, Gv; *LibLeg* 9/50, 52v; *ConPiotr* 31v; *Leop* 4.Reg 17/4, 1.Mach 8/4; o onych [dworzanach] mowię/ ktorzy nic nieczynią/ [...] ktorym zá wźytkę ich dziełność/ dzieśięć złotych tylko ná kwártal dawam. *OrzRozm* R2; S tego wźytkiego iedno mieli dáwać Gdańszczanie dwa tyfiácá złotych káźdy rok/ cźterzy dni chowác Krolá ze wźytkim dworem *BielKron* 391v, 168v, 197v, 316v, 360, 377v (14); Ná káźdy rok dawáią y Pánom y Plebanom [quotannis dominis numerare, presbyteris decimare]. *ModrzBaz* 124, 93, 122v, 123, 123v, 124v (9); *ZapKościer* 1582/40v, 1584/43v, 1585/57v, 1587/69v, 71 (8); *SarnStat* 209, 376, 378, 972; *GrabPospR* Mv, M2; *VotSzl* D2v; *CiekPotr* 46.

»dawać winę« = *placić dług* (1): gráięcz [w karty] [...] kártę przedáł/ y záwdy łam naylepfzá zrzuciáię/ iefzcze mufiál dawác niemáłą piędźy winę *GórnDworz* P7v.

»dawać zapłatę« = *dare mercedem Vułg* [szyk zmienny] (6): *Leop Ez* 16/33, 34; *BielKron* 374; *BialKat* 63v; ále iáko kto vcząc vrzędowi fwemu dofyć będzie czyni!/ tákf mu też mnieyfzą ábo wietfzą zapłatę niech dawaią. *ModrzBaz* 134; *SapEpit* A4v.

Szereg: »dawać i płacić« (1): [podymnego] po dwa grofzá monéty y liczby/ [...] Nam y potomkom nálfzym będą dáwac y płácić: wedle zwyczáiu Ziemie Lwowfkiéy *SarnStat* 1055.

c. *Wymieniać, sprzedawać; vendere Mącz; adaerare Calep; dare JanStat* [w tym: *co* (30)] (35) : Kwartę Winá siedm grofzy dawáli fzynkowie. *BielSat* B4v; *Szle/ Pufzliřzká* [...] ták przedawác/ iákořmy vřtáwili/ inaczey nie dáwac. *BielSat* C2; *ZapKóścier* 1583/34v; *BielRozm* 15, 17.

dawać komu (6): *PaprPan* Ee2; *ActReg* 45; álbo kiedy Vrzędnik dáie Kmiećiowi Páńfką rolą: [...] to iuř zdrádá. *GostGosp* 34, 40; *SarnStat* 375, 432.

dawać za kogo, za co (9): Potym Xántus řzedł do kupcá/ Zacř dawalf tegoto Gędźcá *BierEz* B2; Niemalf miedzi nimi rzemiařł ani pieniędzy řadnych, telko towar za towar dawaią. *MiechGlab* 23; *KłosAlg* G2v; *LibMal* 1546/116; Bákkar tedy orzechow Muřzkátowych dawaią w Kálekućie zá puřpiętá řtá fawow pieniędzy *BielKron* 454v, 18, 120; *Mącz* 338a; O lud też moy rzucáli los/ y dawáli dziećie zá wřzeteczniceř/ á dzieweczķę przedawáli zá wino *BudBib Ioel* 3/3.

dawać za co [= *jako co*] (1): A on [...] páznogćie řwoie y włofy/ zá reliquie dawalf. *SkarŻyw* 518.

dawać po czym [= *po ile*] (4); *KłosAlg* G; kazał [...] iřć po přzeniceř/ á kazał korzec dáwac po ořmi miedźiánych pieniędzy *HistRzym* 11; *SarnStat* 375, 389.

Zwroty: »na borg dawać« = *fidem argenti alicui habere, dare a. vendere pecunia non praesenti, credere ementi a. mutuintuuli Cn* (2): Kmiotkowie pácholikom dworfkim/[...] nie máię nic požycząc áni borgowác/ y ná borg piwá [...] nie dáwac *GostGosp* 40, 134.

»drogo dawać« (4): *BierEz* B2; drudzy go pytáli/ Po czemu tá m ná řargu zboże przedawáli. Ten rzekł iř ozimineř nie drogo dawano *RejFig* Bb3v; *Mącz* 479c; *SarnStat* 375.

»dawać w odmiánę, na zamianę« [szyk zmienny] (1 : 1): *MiechGlab* 75; prořtych knechtow Polacy y Czechowie po dwa złote ná okup przedawáli/ álbo ná zamiánę dawáli. *StryjKron* 577.

»dawać tanie« (3): Niedawayćie theř tanie Axámitu Włofzy/ Wřzák was o to řadny Pan s Polfki nie wypłofzy. *BielSat* B3; *PaprPan* Ee2; *BielRozm* 12.

»řargiem dawać« (1): řywność zá pieniędzy řłufźné poddáni řzlácheccy y duchownych máię im řargiem dáwac *SarnStat* 432.

»dawać na (wy)kup« = *adaerare Calep* [szyk zmienny] (2): Gdi by pořmierczy duřfe dawano na wykup niebył by zaden bogati potępion *SeklKat* Y4; *Calep* 21a.

d. *Wydawać na zastaw, pożyczać; dare Mącz* (34) :

dawać komu (8): *RejFig* Dd4; *BibRadz Deut* 23/20; *Mącz* 63a; *BudBib Ier* 15/10; Pieniędzy w lichwę nikomu niedawa/ Nie bierze dárów přećiw niewinnému *KochPs* 19; *SkarŻyw* 101 *marg*; Długi wřzyřtki od Kmieći ná dzień ř. Micháľa wybrác/ coby řie im iedno dawáło pzedtym. *GostGosp* 42; *SarnStat* 260.

dawać co (2): Brátu twemu nie dáy pieniędzy ná lichwę/ áni pożywienia/ áni řadney rzeczy kthorą ná lichwę dawaią. *BibRadz Deut* 23/19; *GostGosp* 42.

Ze zdaniem celowym [aby] (1): Do tibi ea conditione ut reddas, Dawamcy tym obyczayem abyś wrócył. *Mącz* 63a.

Zwroty: »na lichwę, w lichwę dawać« = *feneari Mącz, Calep; ad usuram dare Vulg* [szyk zmienny] (12 : 1): *SeklKat* Y3v; Ten też co pyenyędzy fwyh ná lichwę nye dawa/ A od nyewinnych ludzi dárov nye doftawa [*Ps* 15/5] *LubPs* D2v [przekład tego samego tekstu *RejZwierz* 123v, *KochPs* 19]; *RejZwierz* 123v; *BibRadz Deut* 23/19, I 113c marg, *Deut* 23/20, *Ez* 18/13; *Mącz* 133b; *BudBib Ier* 15/10, *Ez* 18/13; *KochPs* 19; *SkarŻyw* 101; *Calep* 427b.

»na list, na zastawę, na majątność itp. dawać« = *super literas dare JanStat* [szyk zmienny] (14): *Hypothecarius* – Ten ktori na zaftawę daie. *Calep* 495b; *Zydowie* ná listy niech nie dáią. iedno na zaftawę. *SarnStat* 259, 107, 260, 974, 1254, 1273 (13).

»pieniędzy (nie) dawać« = *pecuniam dare JanStat* [szyk zmienny'] (9): *LubPs* D2v; bogáty [wspommał] Dawidá/ Co mu dawał pieniędzy/ ná vlicy żydá. *RejFig* Dd4; *RejZwierz* 123v; *RejZwierz* 108v; *KochPs* 19; á wśzákże oni ná to niedbáiąc/ nie przestawáią dáwać pieniędzy ná listy y ná zapify *SarnStat* 260, 260 [2 r.], 1274.

»na rękojemstwo [kogo] nie dawać« (3): Sędzia złoczyńce ná rękoiemstwo niema dáwać. *GroicPorz* nnv, c4v [2 r.].

Szereg: »nie pożyczac ani dawać« = *praestare ani mutuere JanStat* (1): áby żaden *Zyd* więcéy żadnému *Krześciáninowi* [...] pieniędzy fwyh ná listy zaftawné nie pożyczac/ ani dawał *SarnStat* 260.

e. *Dostarczac, zaopatrywac kogo w co; dare Mącz, Vulg, Cn; praebere, praestare Modrz, Vulg; solvere Cn* [w tym: komu (72), co (88)] (105) : A tak ze gdi ssolyą ydá. A nad tho dwiefczye soli dayą *Trzifczianyecz* pana *Poznanskiego* [...] y stho *Tholp* soly *Starzicz MetrKor* 59/280, 57/119; *LibLeg* 10/122, 11/154; *Leop* 4.Reg 25/30; *Sukniey* żadney oni nie fzyią lniánymi nićiami/ tylko konopnymi/ przeto fwe nići *Krówcom* dawáią. *BielKron* 464v, 358v, 387v, 402; *Mącz* 158a, 452a; *BudBib* 4.Reg 12/14; *ModrzBaz* 124; *ArtKanc* N14v; a ten pán *Marczyn* Ma dawacz oyczewy swemu na kofzdi rok po trzi czwyertnyę rzy *ZapKościer* 1588/80v; *Armo* – W zbroię vbieram, *Rifztunek* daie. *Calep* 96b, 303a; Z polá nic nie młócić: á w dworze w nowe żyto ma bydź/ co ludziom dáwać/ á tym zásię śiac. *GostGosp* 78, 74, 152.

dawać czego (5): Item zeznal yfch yemu y *Zyanem* dawali the dzyewky pyenyędzy gdi ym yedno onye rzekli *LibMal* 1546/114v; *Nomadowie* profili *Iudařzá*/ áby im dał fwą práwicę/ obiecuiac mu bydlá dáwać *BibRadz* 2.Mach 12/11 [idem *BudBib*]; *BielKron* 73; *BudBib* 2.Mach 12/11; *GostGosp* 134.

dawać czego (po przeczeniu) (13): przykazał aby im żadnych pofcieli ku leganiu nie dawano. *BielŻyw* 27, 6; *SeklKat* H3; *BibRadz* Ex 5/16, II 67a marg; żadną miárą nie dawaycie im plew do cegły/ ále niechay zbieráią po źdzyebłku fłomy/ á przedfię áby káždy fwą fztukę wyrobił iáko im iest wymierzono. *BielKron* 29; *SkarŻyw* 593 [2 r.]; *GostGosp* 16, 120; wáruujemy y poftánáwiamy [...] áby *Rotmiftrze* ludzie ósiedli [...] równo przyimowáni byli/ [...] żadnému więcéy nád fto koni niedáiąc. *SarnStat* 434, 372 [2 r.].

dawać do kogo, do czego (8): to był bårzo wielki á nie znośny grzech/ [...] pieniądze łobie łchować/ nie dáváiąc ich do łpołeczności. *BibRadz* II 67a marg; *BielKron* 29, 289v; *BudBib* Is 29/12; Kokofzy dańne do iednego folwårku rządneho dawać *GostGosp* 106, 62; *SarnStat* 973; *KlonWor* 17.

dawać z czego (1): z poborowych pieniędzy dawano na strawę posłom *DiarDop* 112.

dawać na co (10): dawala thełz tha zophia kurczåtha yaycza na byełzyady, kthore zdworzani myewala bo łzyå łnymy barzo łwyaczi *LibMal* 1544/92v; *DiarDop* 112; łam teź Cefarz dawał pieniądze ná lud łłuzebny *BielKron* 225v; Szåfarz Lithewłki dawał im w Poznåniu pieniądze ná łtrawę *BielKron* 400; Choråżowie łzåffowåli ná co było łłuzznego/ ná tho im dawåli *BielSpr* 15; *BudBib* 3.Esdr 4/51; *ZapKościel* 1582/26v; Lotrom chłopom tåk zboże ná naśienie dawać *GostGosp* 106, 134; *KlonWor* 71.

dawać pod kogo (1): A połpolicie tåkie [*konie*] pod żołnierze dáią. *WyprPl* B3.

Zwroty: »podwody dawać« (6): iedné miåłtå/ miåłteczkå/ y wśi [...] częłtę á gęłtę podwody dawåiąc/ iuz dáléy wytrwåć nie mogli. *SarnStat* 971, 971 [3 r.], 974, 975.

»dawać potrzeby, dostatek, (za)opatrzenie« = *suppeditare* *Modrz*, *Calep*; *necessaria ministrare* *JanStal* [*szyk zmienny*] (19 : 5 : 3): Czeladź łwå dobrze opatrzay/ Potrzeby iey rządne daway *BierEz* F4v, P3v; gdyby ktory łin rodziczow niechował á potrzeb im nie dawał potrzebuiåcym, ten aby za nieflachetnego mian był. *BielŻyw* 6; *DiarDop* 117, 118; Gdy to vłyłzål od nas/ przyaciåłłkie s námi náklådano/ y dołtåtek włzytek nam dawano od Gołpod. *BielKron* 435v, 76v, 375v, 402, 408v, 434v; *SienLek* 32; *BialKat* 363v; *BudBib* 2.Mach 9/16; *ModrzBaz* 37v; Czemu chorym dołtåtku niedåiełz/ á niedbåle twoy vrząd łpråwuiełz? *SkarŻyw* 593, 298, 333, 593; *Calep* 1034b; *WujNT* Zzzzz3; *SarnStat* 372 [2 r.], 374, 376; pånowie łługom Duchowieńłtwå zåopåtrzenie dawåią *PowodPr* 76.

»dawać żywność, obrok, pożywienie« = *cibum dare a. praeberere* *Vulg*; *alimentum praeberere* *Modrz* [*szyk zmienny*] (19 : 4 : 3): y żywił ye y włzytek dom oyca łwego dawaiąc im pożywienie á bowiem powłzytkym łwiecye głod był *HistJóz* E2v, E3; Ieden iełł duch żiwota ktori ciału żiwnołć dawa, tego poczåtek iełł w wåłrobie. *GlabGad* E, E2; *SeklKat* Hv, H3; tåk żonam iåko y dziełiom ich oboigå pogłowiå/ wiernie z tych rzeczy ktore poświęczone byli obrok dawåno. *Leop* 2. Par 31/18; krol [...] piłål do łwych vrzędnikow zå rzekę/ åby nie przekażåli Żydom do końcå budowåć kościoåł y miåłtå/ á dawåli im pod miårå żywnołci ku ofierze z dochodow krolewłkich *BielKron* 116, 73, 181, 340v, 355; *BialKat* 363v [2 r.]; *BielSat* L4; *HistLan* B2v; Drugim teź do wśi obroki daway *RejZwierc* 31; *BudBib* 2.Esdr 12/47 [46], 3.Esdr 8/77 [80], 8/78 [81]; *BudNT* Matth 24/45; *ModrzBaz* 42v; *SkarŻyw* 458; *ZapKościel* 1585/62v; *BielSjem* 27; *WujNT* 221.

2. *Podawać, wręczać; praeberere* *Måcz*, *Cn*; *dare* *Vulg*, *Cn*; *distribuere* *Vulg*; *donare* *Modrz* (496) : *Praebero*, *Dawam*/ *podawam* *Måcz* 316c; *Oczko* 2; Otóż ia obie ręce dawam pånu mému/ *Dawam*: niechże mię karze/ włzåk to wolno iemu. *GostCast* 20.

dawać komu [*w tym: komu co* (52), *od kogo* (1)] (58): Owaćiem wåż rozgę vrwał/ W zębiech dzierzåc łwowi dawał *BierEz* M; *OpecŻyw* 177v; *FalZioł* V 33v; Tedy ziemia wezdrżåła á niebiołå dełzcz łpułciły [...] włzytko to było gdy pan bog dawał przykazanie Moyłefżowi na gorze Synai. *WróbŻołł* V7v; *SeklWyzn* g3; *GliczKsiåż* H8; ten ktory przedawał imienie/ z zuwał bot åłbo trzewik z nogi łwoiey/ y dawåł go kupuiåcemu. *GroicPorz* 13v, 12 v; Tåk y inłze náłze kołłstowne vbiorzy/

y mietz iemu dáiemy *KrowObr* 27, 123, 124, 125, 129, 129v, 190, 197; *RejWiz* 27; wnętrzości twoie będą nápełnione thych kxiąg/ ktore ia dawam tobie. *Leop Ez* 3/3, *Ruth* 4/8, *Dan* 14/31; [Niemiec] łyfzał że Polacy komu fklankę dáią/ Po polfku náley brácie/ zá káždym wołáią. *RejFig Cc7v*; *BibRadz* 3.Reg 22/7, *Ez* 1/14; *OrzRozm F3v* [2 r.]; *BielKron* 388, 403v, 414, 429v; Corona muralis, Złoty wieniec który temu dawano/ który naprzód ná nieprzyiacielskie mury wftąpił. *Mącz* 66a, 55a, 66a [2 r.], 481c; *SienLek* 53v; *RejAp* 132v; *KuczbKat* 245; *BudBib Is* 29/11, 1.*Mach* 10/89; *StryjWjaz C, D5*; *CzechRozm* 260, 266v; *ModrzBaz* 124v, 125; *SkarJedn* 261; *Oczko* 22; *SkarŻyw* 309; *CzechEp* 127, 173; Pierścien mi/ Háнно/ dáielz: iuz y ferce przemięń. *KochFr* 70; *ReszHoz* 120; *KochPieś kt*; *WujNT Mar* 14/23; *SarnStat* 121; *CiekPotr* 86; *GostCast* 20; *PaxLiz* D4.

dawać co (70): *BierEz* M; *WróbŻołt* V7v; A gdi then tho vrzádnik konya namyenyonego dawali thedi mv thak yefta mowyl [...] *LibMal* 1544/90v, 1551/163v; *SeklWyzn* g3; *GroicPorz* 12v, 13v; iáko tho íam Pan Kryftus kielich dawáiąc powiedział. *KrowObr* 200, 27, 83, 123, 124, 125 (10); *RejWiz* 27; *Leop Ruth* 4/8, *Ez* 3/3, *Dan* 14/31; *RejFig Cc7v*; *OrzRozm F3v* [2 r.]; *BibRadz Ez* 1/14; *BielKron* 388; *Mącz* 55a, 66a [3 r.]; *RejAp* 132v; *RejPos* 2v, 149, 339v; *KuczbKat* 245; *BudBib* 4.Reg 12/11, *Is* 29/11, 1.*Mach* 10/89; *StryjWjaz C, D5*; Ztądże były ony wieńce/ [...] ktore dawano/ gdy kto miefczániná obronił *ModrzBaz* 118v, 123v, 124v, 125; *SkarJedn* 261; *SkarŻyw* 309; *CzechEp* 173, 288; *KochFr* 70; *ReszHoz* 120; *ReszList* 169; *KochPieś kt*; Ten co klucz naydzie/ áby sobie nie odmykał/ opátrzyć: kluczy przez ręce nie dáwać *GostGosp* 58; *LatHar* + 8v, [+ 12]; *WujNT* 412; *SarnStat* 121; *PaxLiz* D4. Cf *dawać co od kogo*, *Zwroty*.

dawać co od kogo (2): daię tobie od fyna twého to žalobné odzienijé w ktoré íe obleczelí *OpecŻyw* 177v; *GostGosp* 54.

cum inf (6): *FalZiol* V 33v; przypráwić mu kichánie: dáwać iemu woniác miętki *SienLek* 53v. Cf »całować dáwać«.

W charakterystycznych połączeniach: *dawać kielich* (3), *klucz* (3), *księgi* (3), *kubek* (4), *kwit* (2), *miecz* (2), *pierścien* (3), *wieniec* (4).

Fraza: »dawaj dawaj« (1): Przeciągną powroz przes wodę [...] Prziwiążą kota v koncza Zdrugą ftronę drugi goncza Daway daway zawoláią Za powroz wlficzi chwitaią *RejRozm* 398.

Zwroty: »całować dáwać« (4): *KrowObr* 197; Kości fwiętych Krolowi całować dawano. *StryjWjaz C*; po kázaniu/ [...] ręke im całować dáwał/ á chore krzyżem S. leczjł *SkarŻyw* 309; *CzechEp* 127.

»w rękę, do rąk.(a. ręku), na rękę, przez ręce dáwać« = *dare in manum PotAnt* [szyk zmienny] (10 : 6 : 1 : 1): *GroicPorz* 12v; Izali Pan Kryftus im iákie kije írebrne w ręce dáwał? *KrowObr* 129v, 83, 123, 124, 125, 129; *BibRadz* 3.Reg 22/7; Krolu Polfki/ tym Mieczem ktoryc dáię w ręce/ [...] broń tego Kościoła *OrzRozm F3v*; Tyć to Ezdrałz Prorok widzyał w widzeniu fwoim/ áno Syn Boży wkłáda korony ná głowy ich/ á dawa pálmy zwycięftwá ich do ręku ich. *RejPos* 339v, 2v, 149; *BudBib* 4.Reg 12/11; *CzechEp* 173; *GostGosp* 58; *LatHar* [+12]; *WujNT* 412; *SarnStat* 121.

praw. »do wiernej ręki, k wiernej ręce dáwać« = *składać w depozyt; sequestrare, ad sequestrum deponere Mącz* (1 : 1): *Mącz* 384c; Depositor – Ten ktori do wiernei reki daie. *Calep* 308a.

»dáwać rękę [komu]« = *zwyczaj witania się lub żegnania* [szyk zmienny] (5): *GliczKsiqz* H8; Krol [...] dáwał ftoiącym przy sobie rękę každemu/ iakoby ná daleką drogę ízedł. *BielKron* 403v; Bo gdy

połom Cefárkim/ Krolewkim álbo Papielkim dawa ręce ná przywitaniu/ tákiez ná odieżdżaniu/ wnet mu potym wody dádzą vmyć fie *BielKron* 429v, 414; *GosłCast* 20.

»dawać [komu na co] rękę« = *gwarantować, ślubować; convenire in manum Mącz* (2): *Mącz* 481c; *Przyrzekam*, y zarázem dáięć ná to rękę. *CiekPotr* 86.

Szereg: »dawać i brać« (1): Przy odbieraniu pieniędzy do fkarbu y przy ízáfowaniu/ dawáliby y bráli cyrográfy. *ModrzBaz* 123v.

W przen [co; w tym: komu (9)] (10) : tze mułz tedy onego znáku krwie Krytufowej ludziom prófthym niedáiećie kielichá *KrowObr* 199v; *BiałKat* 268v; A siedmi ániołom/ máiącym siedm plag ofátatecznych/ dáią siedm czáfz pełnych gniewu Bożego. *WujNT* 873.

Zwroty: »dawać chorągiew« (2): A tym záliej ktorzy wpczciwołci máią imię twoie dáwałz chorągiew wręce ich *RejPs* 88; *KochPs* 87.

»miecz dawać« (3): *CzechRozm* 248v, 254v; Młode ludzie wnet z posłufzeństwá [rodzice niedbali] wyimuią/ miecz im wręce/ to iefł/ dofkátki [!] świeckie dáią *SkarŻyw* 136.

»do ręki, w ręce dawać« [szyk zmienny] (3: 2): *RejPs* 88; vrząd iefł od Bogá ku obronie dobrych á ku káraniu złych/ y nie dármo miecz nośi/ ktory mu BOG íam do ręku dáie. *CzechRozm* 246, 248v, 254v; *SkarŻyw* 136.

»ręki rękóm nie dawać« (1): á mnie pytałz czemu ręki tey [...] twym nieczyłtym rękóm niedáię? *SkarŻyw* 510.

a. *O pokarmach i lekach* (404) : Máłto Potym Xántus rzecze/ Daway więcey małzli iefzcze: A Ezop mię z ięzyki/ Poftáwił przed godowniki. *BierEz* D, C2; Coż bogacz wygrał íz ná fześć mis dáią/ Trzey ręcznik dzierzą á dwá przedzeń kráią. *RejZwierc* 226v; *Oczko* 22; [do karmienia wołów ma być rządna czeladź] bo ná tym iefł włyfłtko/ áby vmiął dawać *GostGosp* 80, 136.

dawać czego [w tym: czego komu (19), ku czemu (2), w czym (1)] (25): *March*¹ A4; Tákiez ięzyki poftáwił/ Ktore był z czófnkiem przypráwił. A rzecze ieden z íiedzących/ Dawayze nam ięzykow tych *BierEz* D; á pothym dawać mu w tydzień raz prochu Senes z apteki *FalZioł* V 76v, I 45d, 50b, 62c, 76b, II 3a, III 21d; *March*² V3v; dawali thefch thego vyna za wyadomołzczya Jurałchką *LibMal* 1544/92, 1552/172; Pascit equum foeno, Dáye koniowi íiáná. *Mącz* 282c; *SienLek* 190; od thego czáfu áz dothąd/ iednom im chlebá á wody dáwałá. *HistRzym* 108, 108; Przedfię Gąłki nie dbáią gdy im owlá dáią. *RejZwierc* 246v; *BudBib Ez* 18/16, *Dan* 1/12; *BudNT Ioann* 6/34; *ModrzBaz* 52v; *Oczko* 19v; *ReszHoz* 130; *ReszList* 168; *CzahTr* L4.

dawać komu [w tym: komu co (167), w czym (8), ku czemu (6), z czym (6)] (221); *March*¹ A4; *BierEz* D, D4v, L2, M2v, Qv, R2; *OpecŻyw* [34]; *ForCnR* A2, D2; *PatKaz III* 143; *HistJóz* A4; *TarDuch* B7; zdziałay piłuly tak wielkie iako groch. Potym daway choremu á będzie ípał. *FalZioł* V 99, III 7d, 40d, V 42v, 76v, 84 (63); *GlabGad* H2v; *March*² V3v; *LibMal* 1544/92, 1552/172; *SeklWyzn* e2; *RejJóz* 18; *RejKup* q7v [2 r.]; *RejKupSekl* a3v; *HistAl* F6; a on rád by był napełniał brzuch íwoi młótem ktoré iadły ífinie/ ale mu nigd niédáwał. *MurzNT Luc* 15/16 [przekład tego samego tekstu *WerGość* 222], *Matth* 7/6; *BielKom* E7v; *KrowObr* 122, 200, 203; *RejWiz* 27v, 191 [2 r.]; y kazał iey thám miełfłkác/ y rofkazał á náznáczył co iey miano dáwać z iego ítołu. *Leop Iudith* 12/1, *Iudith* 12/2, *Ez* 2/8, *Ier* 37/20; *RejZwierc* 31v; *BibRadz* 2.Reg 19/42, 3.Reg 22/27; *BielKron* 63, 185, 214v, 322, 458

(10); *Mącz* 65c, 222b [2 r.], 262c, 264c, 282c; *SienLek* 46, 53, 54, 166v, 192 (31); *HistRzym* 108 [2 r.], 124v; *RejPos* 182v, 266v; *BiałKat* 281; *HistLan* F3v; *RejZwierc* 231v, 246v; *BielSpr* 45; *WujJud* 190; *BudBib Ion* 3/7, *Tob* 4/17, *Ez* 18/16, *Dan* 1/10, 12; *BudNT Matth* 7/6, *Ioann* 6/34, 21/13; *ModrzBaz* 36v, 52v; *SkarJedn* 232; *Oczko* 15, 16; *SkarŻyw* 35, 47, 312, 460, 497, (8); *StryjKron* 567; *KochFr* 31; *KochMRot* C2v; *ReszHoz* 121, 130; *ReszList* 168; *WerGość* 222; *KochPieś* 21; WSzytko mówisz nádemną/ á nic mi nie dáiefz/ Moia fébrá nie lubi/ kiedy nád nią báiefz. Day mi ráczéy pigułki *PudłFr* 46, 29, 44; *GórnRozm* F3; Dworká ma mieć z látá zioła ná lekárftwo dla owiec/ od powietrza. A tego czáfu gdy powietrze ná nie przychodzi/ dáwać im wcześ iefzcie przed tym *GostGosp* 104, 74; *KochAp* 9; *LatHar* 712, 713; Chcąc być náfycon z odrobin/ ktore pádały z ftołu bogaczowego: (*marg*) á żaden mu nie dawał. NL. (-) ále y pśi przychodząc lizáli wrzody iego. *WujNT Luc* 16/21, s. 28, 30, 60, *Mar* 2/26, 6/41, 8/6 (17); Bo nie ćiefelny nam pokarm y napoy dáie/ iáko tám dawał/ ále dufzny. *SkarKaz* 159b; Zle fię ten żebrakowi záchowuie, ktory Tyle mu dáie co zię y wypiee rázem *CiekPotr* 23; *CzahTr* L4; *Cf co komu w co; komu za co.*

dawać co [w tym: *co w czym* (15), *ku czemu* (5), *przed kogo* (1), *z czym* (12)] (198): *BierEz* C2v, D, D4, M2v; zdá fie ijm jżby karmie niełmaczne [*karczmarz*] dáwał a gorzkie piwo *ForCnR* A2; *PatKaz III* 143; *HistJóz* D2; *FalZioł* I 62d, 110d, 121b, V 35v, 67v (38); Czemu póspolicie fer dawaią po obiedzie. *GlabGad* K7v; Za dzyfyejśfego żiwota Ieft wliudziech taka profstota Iż czo jm dają to piją *RejKup* q7v [2 r.]; *RejKupSekl* a3v; *BielKom* E7v; *RejWiz* 14v; *Leop Tob* 4/18, *Iudith* 12/1, 2, *Ier* 37/20, *Ez* 2/8; *RejFig* Aa3, Bb2v; *BibRadz* 3.Reg 22/27; *BielKron* 135, 214v, 375v, 445, 458 (7); Potiono, Náprawam/ dáyeę liekárski trunek. *Mącz* 316b, 24a, 262c, 264c, 284a, 378a; *SienLek* 38, 49v, 59, 170, 189 (7); *HistRzym* 124v; *RejPos* 266v; *BiałKat* 281; *WujJud* 190; *BudBib Dan* 1/10, *Tob* 4/17; *BudNT Ioann* 21/13; Przyłtraiaią przeto wczty/ pokármy y napoie dawaią wydworne: Iedzą tám y piai [...] do obżárftwá y pijánłtwá. *ModrzBaz* 54, 36v; *Oczko* 19, 22, 35 [2 r.], 36; *SkarŻyw* 153, 497, 571, 575 [2 r.]; Boś dawno bywał przy tákiéy bieśedzie/ Gdzie śmiéchu więcéy niż potraw dawaią *KochFr* 8, 22; *KochPieś* 15, 21; *Calep* 1076b; *GostGosp* 48; Káždy człowiek pierwey dawa wino dobre *WujNT Ioann* 2/10, *Matth* 14/19, *Ioann* 21/13, s. 861; *SkarKaz* 159b, 161a; *CzahTr* H4. *Cf dawać co komu w co, Zwroty.*

dawać czego (po przeczeniu) (17): *BierEz* D; Iezu ktorys świethego dáwać póm y perel przedwieprze kłalc zabraniał [*Matth* 7/6] *TarDuch* B7 [*przekład tego samego tekstu MurzNT Matth* 7/6, *BudNT Matth* 7/6, *WujNT* 28, 30 [2 r.], *Matth* 7/6]; *FalZioł* III 30b, V 36; *MurzNT Matth* 7/6; *RejWiz* 27v; *BiałKat* 268v; *BudNT Matth* 7/6; *Oczko* 22; *SkarŻyw* 29, 35; Ale w mym domu takim nie dawaią chlebá. *KochFr* 31; *KochAp* 9; *WujNT* 28, 30 [2 r.], *Matth* 7/6.

dawać w czym (19): Wąthrobkę z niey vfufzywfy zetrzeć dobrze/ á w picu dawaiącz ku wielkiey niemocy ieft lekarzłtwo *FalZioł* IV 22d, I 42c, II 3a, III 42a, V 70, 111v (13); *Mącz* 65c; *SienLek* 38, 59, 103v, 151v, 152.

dawać ku czemu (9): á to potim dawaj ku pożywaniu w zielu *FalZioł* I 62c, II 3a; dawala yey thefch podczáfsem wyna y ynłchich rzeczy ku yedlu *LibMal* 1544/92; *BielKron* [84²]; *SienLek* 49v; Y któryz páłtérz owóm swoim człónki fwé dawał ku pokármu? *BiałKat* 281, 268v; *SkarŻyw* 29; *WujNT* 861.

dawać przed kogo (2): ale nie temu bårzo dżywowawali tżęlcým [jedzenia] ktorę dawano przed nýe/ iż atzkolwýe przed kaźdego dofýc barzo dawano a wlfakże wýętlffa tżęlc przychodżýła na Beniamina *HistJóz D2* [2 r.]

dawać z czym (17): mocznemu żołądkhowi czałe ziarna dawać/ á mdłemu roftarte dawać s czynamonem. *FalZioł I* 62d, III 31b, 42d, V63, 70, 76 (11); *SienLek* 41, 59v, 62v, 131v, 166v; *SkarJedn* 232.

dawać komu za co (1): Izaż nam zá to dawa iełc Krol? *BibRadz 2.Reg* 19/42.

dawać co komu w co (1): Zacy więc nam powiadaia Co im tám w garnki dawaią *RejRozpr* G3.

Ze zdaniem celowym [aby] (4): A wzyawfzy onych fiedm chlebow/ vczyniwfzy dzyęki/ łamał/ y dawał zwolennikom fwoim aby kładli: y kładli przed thłufzcze ony *RejPos* 182v; *WujNT Mar* 6/41, 8/6, *Luc* 9/16.

W charakterystycznych połączeniach: dawać ku jedłu (2), *ku jedzeniu* (3), *ku pokarmu, ku pożywaniu; dawać chleba (chleba)* (15), *wodę (wody)* (10), *pokarm* (8), *potrawę* (4), *wino (wina)* (7).

Przysłowie: Kto cudzemu płu chlebá dawa żadney zapłaty nie vznawa. *March*¹ A4 [*idem*] *March*² V3v.

Zwroty: »dawać jeść, pożywać« [w tym: *co* (17)] = *pascere Mącz* [szyk zmienny] (35 : 2): Zle tám było nędznikowi: Bo mu máło iełc dawano/ Y kijem go przyglądano. *BierEz* L2, R2; *OpecŻyw* [34]; Też chłopi daią owczam Iemioło iełc [...] iżby płodu nie potraciły. *FalZioł I* 155b, 113c, 149a, III 42a, 42d, V 36v (13); *RejWiz* 191 [2 r.]; *BibRadz 2.Reg* 19/42; Borzywoiowi ná ziemi ołobno kazał przykryć y iełc dáwać *BielKron* 322; *Mącz* 65c, 282c; *SienLek* 52v, 53, 54, 62v, 166v (7); aby tym okrutnieyfzy byli [psy]: dawano im iełc ciála vmártych álbo ftarych ludzi *BielSpr* 45; *BudBib Ion* 3/7; w Rułkim piśmie wyliczaią inne takie Lácinłkie/ iáko oni mowia/ Ierezie. [...] Iż dzieciom w poft zmlecznem iełc daią. *SkarJedn* 232; *Oczko* 31v; *SkarŻyw* 35; *StryjKron* 567; *PudłFr* 29, 44.

»lekarstwo, lekarstwa, lektwarz dawać« [szyk zmienny] (8 : 5 : 4): Lekárftwám iey mnogie dawał: Ale żadne pomoc niechce *BierEz* Qv; *ForCnR* D2v; A gdy odnich pytano ktore by lekarftwa dawali w piciu ludziem chorym/ powiadali iże mleko Sołnki z oleykiem Zyzaninowym *FalZioł I* 42c, I 9d, 50b, III 15c, V 39v (7); *HistAl* F6; lekarze/ Pirwey człeká wyfułzają/ daiąc mu lektwarze. A Potym mu krew pułzczą *RejZwierz* 31v; *SienLek* 46; *Oczko* 2, 16; *SkarŻyw* 460; *ReszHoz* 121; *GórnRozm* F3.

»picie dawać« [szyk zmienny] (3): *ForCnR* D2; A iam zrażcz dzierzal kufflik krolewski niemały [...] A Potym fwemu panu picciem z niego dawał *RejJóz* 18; *RejWiz* 25.

»dawać pić (a. napijać się, a. wypijać)« [w tym: *co* (48), *czego* (8)] = *ministrare poculum Mącz* [szyk zmienny] (89); *OpecŻyw* [34]; wytziłkałem iagody weń ý dawałem Faraonowi pitz *HistJóz* A4; Galienus [...] piŕze iż ma włołnoć dziwną naprzeciwko vkhałżeniu pfa wćciekłego/ daiącz nie napijać tego ziela wwarzywfy w wodzie *FalZioł I* 78a, I 29a, 149a, 155b, II 2d, 18b (35); *GlabGad* H2v; *SeklWyzn* e2; *KrowObr* 122, 200, 203; tym drzewem lekarze ludzi lecżą daiąc ie pić. *BielKron* 448v, 63, 185, 214v, 260v; *Mącz* 222b [2 r.], c; álbo im kładz kości psie w picie/ ktore im pić daiesz. *SienLek* 192, 37v, 38, 41, 53, 59 (26); *BudBib Ion* 3/7; iefli tho *Catarrhus* co z głowy ŕpadając piérŕi obciąża/ tedy ná głowę ducie puŕcić/ á dawaiąc mu iey [siarki]/ [...] pewną miárkę wypić/ pómniać ná to/ że dychawicznym ŕiárká wielką pómc dawa *Oczko* 15, 19, 19v, [43v]; *KochMRot* C2v; V *Saduŕ*

vmiejętny/ á ochotny domá/ Dawafz ieść/ pić/ gościowi obiémá rękómá. *PudlFr* 29, 44; *LatHar* 712, 713; *WujNT Matth* 27/48, *Mar* 15/23, s. 603.

»dawać ssać« = *lactare, rumare Calep* [szyk zmienny](5) : Ty rzeczy [...] zmiełzay z fyropkiem rożanym/ dowayże [!] tego poranu dziecięciu z łać. *FalZioł* V 42v, V 36; wilczęciu owemu/ Ktore z gniazdá przyniołzfy owcę mu łać dáią/ Aż go prawie niemáłym przy niey vchowáią. *HistLan* F3v; *Calep* 575b, 932a.

»na stoł dawać [co]« [szyk zmienny] (6): Ezop gdy wízyftko zgotował/ A iuz nogi ná ftół dawał. Pięc ich ná miłę wyłóżył *BierEz* C2v; *Patinarius*, Co ná miłę wykłádáya/ Co ná miéie ná ftół dawáya. *Mqcz* 284a, 24a; A wízákby fię takiego ítrzegł bárzo/ ktoryby co dzień na twoy ftół/ truciznę dawał *SkarŻyw* 153; *KochPieś* 15; *SkarKaz* 161a.

»wieczera dawać« (1): A s pániámi rozmawia gołpodyni náłzá. Iesliby chciały prętko/ niż wieczera dáią/ Owych krupek co ie więc iáycy zácieraía. *RejFig* Bb3.

W przen [co] (11) :

dawać komu, czemu (7): Pleban dawa trank choremu ziego dobrich vczynkow. *RejKup* k7v; *KochSat* [C2]; Coż wždy czyniż zołtobruchu? Márníe ożárły páduchu/ Ná pięć mis cí wrzody dáią/ Fránca z wirzchu potrzálaía. *RejZwierc* 231v; *SkarŻyw* 47, 312; *ArtKanc* H5v; *ZawJeft* 20.

Zwroty. »lekarstwo dawać« [*w tym: na co* (1)] [szyk zmienny] (4): żeś Boży dar dobrze wiemy/ thy lekárftwo dáiefz dułzam *ArtKanc* H6; Mądrze té słowá wyszły z vczónych vft twoich: Lecz im gotowfzé dáiefz mnie lekárftwo twoie: Tym głębfzá ránę czuiá truchlé pierśi moie. *ZawJeft* 20; DLA wwiárowánie fie tego wyftępku, dwoie lékárftwo dáie ná to práwo *SarnStat* 754; *PowodPr* 66.

»dawać obrok, pokarm« [szyk zmienny] (2 : 1): s panny czyłté fie narodzil zbawiciel wílytkiego pierfiami panieńkíemi dáwa pokárm niebiefki/ od wiekow dáwnemu. *OpecŻyw* 17; Piłmo S. mowi S. Auguftynt/ trudnościa/ z pyłznych fię (Heretykow) śmieie: [...] y wielce vczóne karmi: łágodnościa/ y proftym obrok fwoy dáie. *SkarŻyw* 47, 312.

»słodkie picie dawać« (1): a tzo náwięcey chroniż fie Burgmítrza Dozwoły/ chociaż prze fweé gofcie słodkie picie dáwa/ a mnoftwo gofcij miewá: abowiem z oney cízby trudno kto má tzało wynidż. *ForCnR* E2v.

»przysmaki [ku czemu] dawać« = *ukazywać korzyści* (1): Takie przifmaki ítarzec on ku cnocie dawał Wnukowi/ a iam/ ucha nakładaiać/ ftawał *KochSat* [C2].

α. *O Eucharystii [co]* (72) : *SeklKat* Y3v; *KromRozm I* F2v; Izałz tám ná tey wietzerzy/ nietylko wino Pan kryftus dawał? *KrowObr* 122, 186, 202; Páńfká wieczera pod dwiemá ofobomá dáią *BielKron* 201v; *RejAp* 17; *BialKat* 268v [3 r.], 346; Pierwey vczył Chriftus vcznie fwe o pożywaniu duchownym ciála fwego/ Potym záś chleb y wino dawał. *CzechRozm* **4v, 266 [4 r.], 266v, 267v; *SkarJedn* 241; *LatHar* 189 [2 r.]; Pan dawał Sákráment pod iedną ofobá. *WujNT* 297 *marg*, 332, 334, Bbbbbbb4.

dawać komu (47): *OpecŻyw* 93; *SeklWyzn* Ev; *SeklKat* C2, Y3v; Vkałz téż iefztze gdzie Kryftus rofkazał/ proftym ludziom máły opłátek dáwać? *KrowObr* 184, 190, 201, 202, 206v [2 r.], 207v; Vítáwił téż áby Mánicheom odfzczepieńcom nie dawano Bożego ciála/ chybá w oftátni čás. *BielKron* 158, 283, 462 [2 r.]; *RejAp* 16v, 17; *RejPos* 89, 89v; *RejPosWiecz*³ 96, 96v, 97; Przypátrrze fye słowom

Páńfkim/ iż to ciáło dawał: ktore zá nie miáło być wydáné: dawał y tę krew Apoštołóm/ kthóra zá nie miáła być przelaná. *BiałKat* 268v; Czemuż dżiatkam nierozumnym tego Sákrámentu nie dáiecie/ iefli wżyŃcy pić máią? *WujJud* 178, 247, 247v; *WujJudConf* 255, 261; *BudNT Mar* 14/22; *CzechRozm* 263; *SkarJedn* 241; Y pożegna [Jezus] chleb niemowiac nic/ y rozłámie gi ná części/ á będzie im dawał/ mowiac. *MWilKHist* K2v; *NiemObr* 149; grzechow odpulzczenie Ńpráwił/ niewinne BOgu Ńtáwił/ o tym wżyŃtkim nas vpewnia/ gdy nam Ciáło y Krew dawa. *ArtKanc* N9; *LatHar* 203, 244; *WujNT* 30, 154, 281, 286, 297 (8); Nie sŃtępuie ciáło iego z niebá áni wŃtępuie z źemie ná niebo/ gdy ie nam w Sákrámenćie dáie *SkarKaz* 243b. Cf *dawać komu ku czemu*.

dawać komu ku czemu (2): *BiałKat* 273v; Pan Chriftus ciáło Ńwoie Ńwięte ná ten czás Bogu ofiárował/ kiedy ie vczniom ku iedzeniu dawał. *WujNT* 286.

W charakterystycznych połączeniach: *dawać chleb* (21), *ciało* (Boże, Pańskie) (10), *krew* (6), *opłatek* (2), *sakrament* (10), *wieczerzą pańską*, *wino* (6); *dawać pod (jedną) osobą (chleba)* (10), *pod dwiema osobami* (4).

3. *Umieszczać, kłaść, przenosić; collocare* *Mącz* [w tym: *co* (3)] (5) : *Kładę/ Dáyę Mącz* 196d.

dawać na co (2): *StryjWjaz* C3; Niech Ńzpálery kofztowne dáią włkok ná Ńciány/ Niechay złotym obićiem/ będzie mur odźiany *SapEpit* B3. Cf *dawać na co po czym*.

dawać pod co (1): s tego ciáłtá gáłeczek nátoocz ile wielogroch/ ktore [...] pod ięzyk daway *SienLek* 82v.

dawać na co po czym [= po ile] (1): Krol Ńzedł ku ołtarzowi z ofiárą gotowá. S chlebem z winem/ ná ołtarz dawał po iednemu *StryjWjaz* C3.

dawać dokąd (1): poŃłał do Papieźá profżąc/ áby korony nie dawał do Litwy *StryjKron* 562.

4. *Przeznaczać, kierować do czego; powierzać; dare* *Vulg; deferre* *JanStat; addicere* *Cn* [w tym: *kogo, co* (136)] (148) : nie dáię ia [do kościoła]/ dla vboŃtwá/ dzieięćciá Ńwego *KrowObr* 149v.

dawać komu (46): *BierEz* A4v; *OpecŻyw* 7; *SeklWyzn* a4v; *BielKom* C4; *GliczKsiąż* L5v, N3v; bierzemy go [N.] z rąk nieprzyiaćioł iego/ y dáiemy go przyiaćielom iego. *GroicPorz* o2, C2v; *RejWiz* 134; *Leop Ios* 24/15, 2.Reg 24/12; Co ŃáŃiádowi páchołká dawał. *RejFig* Cc3v; *RejZwierz* 15v; *Sárai* niepłodna dawa Agár Abrámowi. *BibRadz Gen* 16 arg, 2.Esdr 13/25, *Tob* 10/14; *BielKron* 52v, 61v, 105; *OrzQuin* Aa5; *HistRzym* 40, 85; *BiałKat* C3v, 281; *HistLan* A2; *RejZwierz* 272; *BielSpr* 1, 48v; *BudBib Tob* 10/14; *BiałKaz* L; *SkarJedn* 66, 72; *Oczko* 38; Syny Ńwe Rzymiánie zacni dawáli S. Benediktowi. *SkarŻyw* 250 marg, 82, 250, 291, 574; *BielSjem* 19, 21, 22; *WujNT* 570; *SarnStat* 906, 988; *SkarKaz* 607b; *SapEpit* A2v.

dawać do czego (11): O ktorym czáŃye rodzicy Ńyná do Ńzkoły ná náuki máyą dáwać. *GliczKsiąż* I4v, 14, Lv, M, M3; Dzieci ktorym Ńiedm lat minęły/ nie do miáłtá ale ná wieś do roley dáwać kazał *BielKron* 272v, 164v [2 r.]; Przecz pirworodne dzyatki dawano do kościołá. *RejPos* 55v marg; [dzieweczki] do klaŃztorow/ dla dobrego á poboźnego wychowánia dawáią *ReszHoz* 129, 120.

dawać do kogo (1): byli y poŃadzáni w Pradze niektorzy/ ták iż muŃieli chłopie dziewczki poymowác z miáłtá/ á Ńwoie teź do nich dáwać. *BielKron* 326.

dawać ku czemu (8): dziatki ku navcze daway *FalZioł* V 53, V 49v; Dobrze iefth [...] dzyeći ku nauce dawać. *Goski* *3v, A4 [3 r.]; *HistRzym* 40; Wiele máthek po porodzeniu dżiatki fwé dawaią mámkóm ku chowaniu *BiałKat* 281.

dawać na co (12): *FalZioł* V 50, 54; gdy ná rzemyęflo ktho dáye fyná/ poleca go dobremu á byęgłemu rzemyęsnikowi. *GliczKsiąż* L5v, H5, I4v, I6, L2, 05v; *BielKron* 288; RZymiianie [...] dawáli ná ćwiczenie młode ludzi thym Miłtrzom/ ktorzy tę íprawę vmieli *BielSpr* 1; *ReszHoz* 119; *GostGosp* 72; frogą im [dzieciom] nieprzyiaźń pokázuią: gdy ie domá przy łobie/ [...] trzymaią: á ná dobre wychowanie mogąc nie dáią. *SkarKaz* 420b.

dawać w co (16): Ták też oni niechay nye zaráz młodego fyná dáią wflużbę/ áliżby fie godził y vftał. *GliczKsiąż* I4v. Cf *Zwroty*.

dawać za kogo (13): A przetofz teras nie będziećie brác w towarzyftwo corek ich fynom wálzým/ áni będziećie dawać corek wálzich zá fyny ich. *BudBib* 3.Esdr 8/82 [85]. Cf *Zwroty*.

Ze zdaniem celowym [w tym: z zapowiednikiem: dla tego (1); aby (3)] (3): Oneycij daię fyna niego iedinego/ aby iemu matką byla *OpecŻyw* 7; dáię [dziecię do kościoła] dla tego/ áby fię tám náutzyło tzego dobrego *KrowObr* 149v; *SkarŻyw* 250.

W charakterystycznych połączeniach: dawać na ćwiczenie (2), na kapłaństwo, na naukę (nauki) (6), na rzemiosło, na służbę (2), na wychowanie; dawać do klasztoru, do kościoła, do szkoł(y) (7); dawać ku nauce (6), ku (wy)chowaniu (2).

Zwroty: »dawać w małżeństwo, w małżeński stan« [szyk zmienny] (3 : 1): dwie corce Krol Ferdynánd dawał w małżeńki ftan *BielKron* 226v, 52v; *OrzQuin* Aa5; A córki/ y siołtry [...] Pánowie y Szłáchtá Ziem Litewfkich/ będą mogli w Małżeńftwo dáwać mężóm tylko powfzechnéy wiary *SarnStat* 988.

»dawać za mąż« = *maritare, locare Calep; nuptui tradere, matrimonio iungere Vulg* [szyk zmienny] (11): młodźey imo ftárfzą nie godzi fie dáwać zá mąż *BielKron* 15, 272v; *RejZwierc* 31; Kto dáie zá mąż dźiewkę fwoię/ dobrze ożyni/ á kto nie dáie/ lepiej czyni. *WujJud* 143v [przekład tego samego tekstu *WujNT* 1.Cor 7/38]; *Calep* 611a, 640a; *GórnTroas* 18; *WujNT Matth* 24/38, 1.Cor 7/38 [2 r.].

»dawać w moc« [szyk zmienny] (5): Wfzytko to wam dawam w moc iedno ízczeńcia próżno *BielKom* C4; *BielKron* 105; *SkarŻyw* 291; Dawamy to Pániey w moc iák fwemu Krolowi: By grunty ízáfowála/ my dochody brály *BielSjem* 19, 21.

»dawać w opiekę« [szyk zmienny] (2): *RejZwierc* 15v; Sliczną Kśiężnę Boginie w opiekę mu dáią/ Zdomu cnych Rádziwiłow Kśiężnę mu zlecią. *SapEpit* A2v.

»dawać w posłuszeństwo« (1) ábyś [...] opánował iáko práwy pan á dzyedzic to wfzytko/ co ia iuz dawam od tego czáfu w pośłufzeńftwo twoie. *RejPos* 337v.

»w ręce dawać« [szyk zmienny] (4): A już wfwieté roce twoye Dávám nędzną duffe moye *RejKup* n7v; Otoż wtem ocycet każdy ma myeć pilne oczy áby tákyemu w ręce nye dawał náuczycyelowi fyná fwego *GliczKsiąż* L5v, N3v; *BielKron* 124.

»dawać w szafunek« [szyk zmienny] (3): Byli też w tym cechu Pepuzyani/ ktorzy z niewiaft Kápłany czynili/ daiąc im w ízáfunek Słowo Bożé *BiałKat* c3v marg; Iák dzieciom pomagác máią ku dobremu

mieniu. Nie dając nie w ich szafunek za swego żywota/ Chcieli użyć wczółu swego a nie mieć kłopotá.
HistLan A2; *Oczko* 38.

»dawać na wołá, na rozsádek, na łaskę« [szyk zmienny] (12 : 3 : 1): Ná twąc to wołá dáiemy/ A co chcesz toć zoftáwimy. *BierEz* B; *SeklWyzn* a4v; *GroicPorz* C2v; *RejWiz* 134; dáię wam ná wołá [*optio vobis datur*]: o bierzcie łobie dzáfia co łie wam podoba *Leop Ios* 24/15, 2.*Reg* 24/12; Przyłtoyniey mi iuz [...] Sády Páńłkie á łpráwy dziwne rozeznowác/ A łwe włzytki połłepki ná łáłkę mu dáwác. *RejZwierc* [272]; *BielSpr* 48v; wam to ná rozłádek dawam/ iellłicie mu záto dziękwóc niepowinni *BiałKaz* L; *SkarJedn* 66, 72; *SkarŻyw* 82; *CzechEp* 11; *NiemObr* 25; *WujNT* 570; *SarnStat* 906.

»dawać za żonę« (1): A wólákołz iáko cie bárzo miłuię/ ábył nie vmárł dawamci iá za żonę
HistRzym 85.

a. *Wydawać, skazywác; condemnare, damnare Cn; dare Vulg* [w tym: kogo, co (50)] (53) :

dawać komu (23): *OpecŻyw* 1v; *LubPs* bb5; *GroicPorz* n2, n4v; *RejWiz* 83; *Leop Eccli* 6/4; ták mowi Pan Bog/ Oto ia Nábuchodonozorowi Krolowi Bábilónłkiemu dawam ziemię Egipłłką/ y zábierze wiele ludu iey/ y włzytki máiętnołci złupi *BibRadz Ez* 29/19; *BielKron* 11v, 59v, 298, 439v; *RejAp* 38; *RejZwierc* 204, 258; *ModrzBaz* 78; Sinogárllice łwoięy bełłiom nie daway *KochPs* 110; *SkarŻyw* 271, 560; *ArtKanc* K4; *GrabowSet* E; *LatHar* 152. *Cf* »dawać komu ku czemu.

dawać do czego (11): *RejWiz* 38v; Iehowá dał cię offiárnikiem [...] ábyłłcie byli vrzędnikámi (w) domu Iehowy/ nád káždym mężem łzalonym prorokuiącym/ ábył dawał tákiego/ do kłody *BudBib Ier* 29/26; *SkarKaz* 279a. *Cf* »dawać do więzienia«.

dawać z czego (2): Oto dáię z łzkoły łzátáńłkiey/ co łię powiedáią być Iudámi/ [...] ále kłámaiá. Oto wczynię to/ że przyidá y pokłoniá łię przed nogámi twemi *BudNT Apoc* 3/9 [*przekład tego samego tekstu*] *WujNT Apoc* 3/9.

dawać komu ku czemu (2): Ma żon Krol Kálekucki trzy łtá/ ktore káplanom dawa ku wolney krotofilu/ máięc tho łobie zá wielki odpułłt *BielKron* 459, 98.

dawać na co (8): A czos wždy łtem tak dzáfiaią Is tak Swiat narołpułłt daiá. *RejKup* o5; O Mátki/ mátki. Co łwoie dzáfia dáięcie/ ná tákowe bluznierłtwa/ y połługi Dijabelłkie *KrowObr* 149; *BielKron* 249, 439v; *RejZwierc* 258; V nas we Włółzech o kradźiefz nie záwždy wiezłzá/ dáiá więc drugie ná galery *GórnRozm* E3v; Nie daway ná wzgárdę człowieká lekkiego *GrabowSet* B2; *SkarKaz* 421a.

dawać w co (24): *Leop Eccli* 6/4; *GrzegRóżn* I3v; Słycháłem też y o [...] mężach/ kthorzy żony łwe/ nád ich wołá/ dla dárow/ [...] dawáli w poháńbienie. *GórnDworz* Bb4v; *SkarŻyw* 560. *Cf* *Zwroty*.

Zwroty: »dawać w moc, pod moc« = *mancipare Calep* [szyk zmienny 1 (10 : 1): dáiemy go w moc nieprzyiáciołom iego/ do tąd poki ku łwemu práwu nieprzyydzie. *GroicPorz* n2 [*idem*] n4v; A w tym czáfu też Antenor/ Eneás [...] połłáli táiemnie Polidamá do Agámemnoná Greckiego krolá/ dáięc mu w moc miáłto ze włzytkim ludem *BielKron* 59v, 11v, 217, 298; *SkarŻyw* 271, 558. *ArtKanc* K4; *Calep* 643a; *GrabowSet* E.

»w niewolá dawać« [szyk zmienny] (4): *KrowObr* 63; *ModrzBaz* 78; *SkarŻyw* 558; Pátrzcie iáko P. Bog krolełtwa karał y w niewolá ie pogáńłką dawał *SkarKazSej* 688a.

»dawać w ręce, do rąk, w garłć« = *alienare JanStat* [szyk zmienny] (5 : 1 : 1): czemu dáwáłł wręce złym wrogom łtworzenie twoie *OpecŻyw* 1v; *LubPs* bb5; *RejZwierc* 204; Oto ia dáię miáłto to do rąk

Cháľzdymow/ y do rąk Newuchád-recará krolá Bawelłkiego/ który ie wezmie. *BudBib Ier* 31/28; *SkarŻyw* 558; komu mię w garść dáiefz/ o Boże moy? *LatHar* 152; *SarnStat* 1054.

»dawać do więzienia, do ciemnicy, w ciemnicę, do kłody, za więźnie« = *concludere in carcerem, tradere in cusiodium Vulg* [szyk zmienny] (5 : 3 : 1 : 1 : 1): A kto fie kędy wymknął to frodze łápáli/ A oney okrutnicy zá więźnie dawáli. *RejWiz* 83; Pánie/ wiedząc tho oni/ zemći ia dawał do ciemnice/ [...] te ktorzy wćie wierzyli. *Leop Act* 22/19, 8/3, 22/4; *BibRadz Ier arg*; *HistRzym* 47v; *BudBib Ier* 29/26; *CzechRozm* 229; *CzechEp* 21; *GórnRozm* B4; *WujNT* 412.

5. Określenie eufemiczne na oznaczenie obcowania seksualnego (3) : *KochFr* 55; Miłúię tę co dáie: fkapą łye nie brzydę: Lecz ty nie dałz/ ani też wnet odmowifz/ widzę. *PudłFr* 57.

dawać czego (2): DAy czegoć nieubędźie/ byś nawięcý dáłá/ Day czego próżno dáwać po tym będziefz chćiáłá *KochFr* 55. Cf *Zwrot*.

Zwrot: »dawać żywota« (1): Niewiáftá ciáłá tłuftego/ ráda dáwa żywotá fwoiego. *March*¹ A3.

6. Wydawać z siebie, wydzielać, rodzić [w tym: co (137)] (139) : Zioła ktore w łobie wiele wodności maią wiele wodki dawaia *FalZioł* II 2b, I 86d, 89c; *GlabGad* H8v, 14, Lv; Nigdy ptzoła vmárła niedáie miodu. *March*² V6v; *LubPs* P2v; Boś rołkazał członkom/ to ieft pierfiam/ áby dawály mleko *Leop* 4.*Esdr* 8/11; *BielKron* 267, 455 [3 r.]; Lanosus, Co wiele wełny dáye. *Mącz* 183c, 143a, 286c; *RejPos* 60v; *BielSat* L3; tóż o ówém dziwnym ieźiorze rzeczém/ co ná Podolu zá Dnieprem łoli tám tém kráióm dofyć dawa *Oczko* 9; *WisznTr* 11; Wino/ Ieśień/ y iábłká rozmáité dawa *KochPieś* 72, 1; Poki ziemne fkały/ Krułczá nie dawály/ Niebyło zdrády/ áni były woyny *KmitaPsal* A4; Emico – Głanc daie, łfnę fie. *Calep* 359b, 877b; Kácźki maia bydź w folwárcech/ ktore dáia iáiec wielkie mnoftwo: y dobre też do kuchniey. *GostGosp* 110; Porufzyły fie láfy/ á wyłokie gáie/ Dály fie fłyzć trzáfkiem/ iáki piorun dáie *GórnTroas* 17; *GrabowSet* Gv; *KochFrag* 18; *CiekPotrSzym*)?(4; *KlonWor* 76 [2 r.].

dawać komu, czemu (16): *PatKaz II* 82v; *FalZioł* I 23a, 89c; *GlabGad* D6v, Lv; I Bóg się požali, że umarła ta mać, Która nam mogła takie syny dawać: Boże jej zapłać! *RejŁas w.* 41; *RejWiz* 50, 56; *Leop Lev* 25/19; żywioły miedzy niebem á ziemiá/ tho ieft wodá/ wiátr/ á ogień/ ludziem y innemu wfzelkiemu żywemu fthworzeniu/ przyrodzoná zywność dáia *BielKron* 263; *StryjKron* 279; Acz mi miodu Podolłkie páfieki nie dáia *KochPieś* 37; *KochSob* 70; A naboźné kádźidłá/ niechay zápałaiá/ Wónné ziołá/ co łáki Arábłkie nam dáia. *PudłFr* 71; *GrabowSet* Yv; *KochFrag* 29.

Przysłowie: drzewo złe owoc zły dáie. *SarnUzn* G8v.

Zwroty: »dawać cień« = *umbram facere PolAnt* [szyk zmienny] (3): *BibRadz Dan* 4/9; *Mącz* 147b; Iéy gwóli piękne drzewá/ dáia cień fowity *KochFrag* 26.

»dech dawać« (2): *Mącz* 408d; Aspiro – Nadijmań, dech daie, dmę. *Calep* 104a.

»dźwięk dawać« = *sonare, stridere Mącz*; *sonum dare Vulg* [szyk zmienny] (6): *Mącz* 402a, 420d; gdy zákołáiefz w próżną kuffę/ wielki dźwięk dáie/ á pełna nic *GórnDworz* F6, Hv; Bębny y trąby głośnie dźwięk dawaiá huczno *StryjKron* 622; *WujNT* 1.*Cor* 14/7.

»głos dawać« (5): Czemu pćzoły, oli, muchy, y infze robactwa ta[k]owy głos [d]aiá chocia łá bez płuc *GlabGad* D; nie podobna rzecz áby táki cudny głos źwierzęca fkorá dawála. *BielKron* 451; *Mącz* 264a; *LeovPrzepSamb* b4v; *GórnTroas* 13.

»nasienie dawać« = *sementare, semen producere Mącz; semen facere Vulg* (2): Niechay wypuści z siebie ziemią trawę zieloną/ kthoraby z siebie nasienie dawała *Leop Gen* 1/11; *Mącz* 381c.

»owoc dawać« [szyk zmienny] (23): *FalZioł* I 1c [2 r.], III 20b; *HistAl* K7; Drzewá sie rofkwitáią w piękney zyeloności/ Dawáiąc wdzyęczny owoc ku ludzkiej żywności. *RejWiz* 3, 50; *RejZwierc* 138v; *BibRadz* I 1c *marg*, 423d *marg*; *RejAp* 64, 188; *HistRzym* 50v; *RejPos* 59v, 60; Nie ták ogrod polewany owoc dáie: iáko kościół gdy sie męczeńką krwią pokrapia. *SkarŻyw* 130; Nie sobie iábloń wdzyęczny owoc dawa *StrykKron* 279; *ArtKanc* I17, N13v, P5, P14v; *GórnTroas* 40; *GrabowSet* Yv; przeto wízelkie drzewo ktore nie dáie owocu dobrego będzie wycięte *WujNT* 10.

»dawać pożytek, użytek« [szyk zmienny] (7 : 2): *RejPs* 79; Azáż nie hoynie zyemią nam dawa pożytki *RejWiz* 56; chcieli by wam ziemią dawała vżytki swoie [*gignat vobis humus fructus suos*]/ ktorych byście vzywáli do woley *Leop Lev* 25/19; *BielKron* 136v, 294v; Słońce dawa ten pożytek fwiecąc nam ná niebie *PaprPan* V3; Iézioro iedno czwór różny pożytek przez rok dáie *Oczko* [41]v; *KochPieś* 33; *GrabowSet* F4v.

»dawać z siebie« [szyk zmienny'] (22): *PatKaz* II 82v; Daią z siebie dobrą wilkość ciału/ żołądkowi fą wdzyęczne *FalZioł* III 23a, III 15b, 29c; *RejPs* 79; *SeklWyzn* g2; *RejWiz* 3, 50, 177; *Leop Gen* 1/11, *Deut* 29/23; Zemicá Albeńska [...] nie dawa z siebie iedno owies á ięczmień y tho z ciężką pracą *BielKron* 287; *Expirare auras dicitur amnis*, Wiátr z siebie dawać/ wiać. *Mącz* 409a, 133a, 475c; *RejAp* 64, 188; *RejPos* 59v, 60; *RejZwierc* 51v; *GórnTroas* 40; *WitosłLut* A3v.

»na świat dawać« (1): nie przygodnie/ áni s trefunku/ tákowe iákie fą biąglowy oná [*natura*] ná fwiát dáie *GórnDworz* X6v.

»światło(ść), ogień, jasność, płomień dawać« = *flammare, flammigerare, lumen praebere Mącz* [szyk zmienny'] (7 : 3 : 2 : 4): *PatKaz* II 82v; *SeklWyzn* g2; Tákże gwiazdy też moc máią/ Chociay mnieyszą fwiátłość dáią. *RejWiz* A2 [2 r.]; *Mącz* 129c [2 r.], 361d; *KarnNap* E4; *KochPs* 26; *KochPhaen* 9; *ZawJeft* 31; kiedy záchodzi/ milfzą iálnóść dawa Słońce *GórnRozm* 73; *GrabowSet* Q2v.

»dawać wonność, woń, smak« = *fragare, olere, redolere Mącz; respirare Calep* [szyk zmienny] (6 : 4 : 3): Owoce przedię fliczne miedzy kwiatki máiąc/ A rozliczne wonności zewłzech ftron dawáiąc. *RejWiz* 179v, 3, 177; *Mącz* 131c, 246d, 260b, 261c, 262c; *RejZwierc* 51v; *KlonŻal* C4v; *Calep* 917a; Dżis iálna wodá/ y żołądz nie dáie Smáku *GrabowSet* H2; *WitosłLut* A3v.

W przen (14) :

Zwroty: »[komu] lichwę dawać« (1): Bez zbytku Polak/ bez gwałtownych zyfkow/ [...] Dofyc mu dobrą lichwę ziemią dáie/ Gumná iák gáie. *KlonFlis* D3.

»owoc dawać« [*w tym: owoce i pożytki* (1), *komu* (1), *z siebie* (2)] [szyk zmienny'] (13): *BierEz* L4v; Nie taki grzeźnici owoc dawaia, ale będą odrzuceni od oblicza bożego *WróbŻółt* B2; *KromRozm* II c; *KromRozm* III C8, O3v; A Ma thá potrzebá [*modlitwa*] bárzo rofkofzny pożytek/ ktora dawa z siebie owoce obfite *KuczbKat* 355; Azáż niewierzyfz/ że bárzo wiele tych ktoryzy okrczeni fą/ [...] iefliże owocu dobrych vczynekow z siebie nie dawáią/ że będą wycięci y w ogień wieczny wrzuceni? *WujJud* 68; *ArtKanc* K18, P5; *WujNT* 13; *SarnStat* 1004 [2 r.]; ábyfmy tobie y kościółowi twemu bez nowych cudow wierzyli: á owoce wiary náfzey dawáli *SkarKaz* 423b.

II. W znaczeniu: 'czynić; facere' (3403) :

1. *Czynić, sprawiać, powodować, zsyłać, obdarzać (o Bogu i naturze), udzielać; dare Mącz, Modrz, Vulg, JanStat, Cn; facere Mącz, Modrz, Cn; praebere Modrz, Vulg, Cn; tribuere Mącz, Vulg, Cn; largiri, perhibere Vulg, Cn; praestare JanStat, Cn; concedere, deferre, perhibere, pertribuere Cn; addere Modrz; reddere Vulg [w tym: kogo, co (1915), komu, czemu (1412)] (2403) :* Bacż cnotę y obyczáie/ Ktorać dobry vmyśl dáie. *BierEz* B3; Dwanáftá korona ieft motzárłkiégo rofkazowaniá/ [...] korađ daie buóg fynom ij fwym wybrany *OpecŻyw* 189v, 19v, 60v, 62, 132, 188v; *OpecŻywPrzedm* C4; *ForCnR* D3; *PatKaz II* 86; *PatKaz III* 120v; Z Winnych łkorek woda albo z lićcia, gdi ią pije w gorączkach/ chęć ku iedzeniu dawa *FalZioł II* 13a; Czarney czemierzycze korzenie w wśzy włożone [...] daie ośtrofć fluchu/ á głuchofć leczy. *FalZioł V* 79v, I 39b, II 5d, III 28d, IV 47d, V 83 (42); *BielŻyw* 89; *GlabGad* C4v, D4, F4v, H7; *KłosAlg* E4v, F3; Wykład przykazania twego oświecza/ á rozum dáie malutkim [*intellectum dat parvulis*]. *WróbŻołt* 118/130, B6; fłowá rofkazánia twego moy pánie nieinákłřá mi iáfnofć dawáią iáko iáka pochodnia wćiemną noc przed nogámi memi *RejPs* 183, 150, 203; powie pośfel nasch ze ma mocz korađ yemv mi dawami *LibLeg* 10/71, 11/27v; *SeklWyzn* d3v; *SeklKat* N4, P4v, S3v, S4, Y4; Az pan Czart teź zwemy fołky [...] Dzywnie mię zewłáđ nagrawáł Prawie my met zawzdy dawał. *RejKup* h5v; Coź tedy zá pożytek dawa złoto *HistAl* K5; *MurzNT* 33, *Matth* 21/41, *Luc* 4/6; *KromRozm II* b2; *KromRozm III* B3v, K8v, L, M3v; Kto zdráđliwie co czyni/ vboгим fie sftawa/ Ale wiernemu dzyelcy/ wiele Pan Bog dawa. *BielKom* B6v; On dáie śnieg iák báwełnę práwie w włafney białości *LubPs* ff3, B3v, Ev *marg*, L2 *marg*, bb5v, hh4v; A nie wierzącym zálię/ dáie łmierć wietzną/ piekło y potępione[!]. *KrowObr* 43, 47, 55v, 88, 168, 171v (13); *RejWiz* 50v, 82v, 117v, 119, 149v; *Leop* 4.Esdr 8 arg, Is 42/5, 66/9, 1.Cor 15/38; *BibRadz* I *3, Ps 118/130, 2.Tim 2/7; Pan Bog onym hrubym żołnierzom táki dowćip dawał. *OrzRozm* M2v, T3v; *BielKron* 24v, 25, 79v, 253, 385v (8); *GrzegRóżn* N; *Mącz* 407d [2 r.], 457b, 491d; Acz Wiárá ieft dar Boży/ korađ Duch fzáffuie/ Y dawa tym ktore Bog od wieká miłuie. *Prot* Cv, Cv; *SarnUzn* H4, H5; *LeovPrzep* F3v; *SienLek* 12; *RejAp* 17 [2 r.], 51v; kogo nie vciełzyło nigdy piłmo/ áni zna tego łmáku/ ktory hiŃtorie/ ábo y ine rzeczy w kłięgach dáią *Górndworz* G4v, B5, K3v, N8, O2v, Q6 (8); *HistRzym* 65, 91v; á ten fláchetny klenot fyná łwego miłego/ nam dobiowolnie dawa *RejPos* 147v, 85, 146v, 238v, 283v, 334 (29); *RejPosWiecz*³ 96v; *BialKat* 28v, 241, 250v; *BielSat* N4v; *GrzegŚm* 13, 20 [2 r.], 28, 40; Przy Krzełney łtudnicy/ dawa Duch S. zupełność/ áby człowiek był niewinnym *KuczbKat* 150, 90, 220, 355 [3 r.], 405; Vbołthwá áni bogáctwá nie daway mi moy miły Pánie/ thylko opátrz poćciwie potrzeby moie. *RejZwierc* 145v, 43, 95, 120, 132v [4 r.]; Máło przyrodzenie dawa s siebie mężow dobrych *BielSpr* 36, 72v; P.Bog siłá rzeczy bez przyczyny Swiętich nam nie dáie. *WujJud* 55v *marg*, 56, 94, 108v, 111 [2 r.], 249, 258; *WujJudConf* 112v; *RejPosRozpr* b4v [4 r.]; *RejPosWstaw* [41²]v, [41³]v; *BudBib* 2.Esdr 9/27, *Eccli* 24/21 [25], 40/6; *WierKróc* A4v; *BudNT* Ioann 6/37, 2.Thess 1/8, *Iac* 1/5; *CzechRozm* 2v, 14, 88, 175; Owa fie ciełzcie s tego zacne Rułkye kráye/ Ze wam Bog na włzem báczne łam tu ludzi dáie. *PaprPan* G4; *ModrzBaz* 19v, 111v, 129v [4 r.]; *SkarJedn* 347 [2 r.], 378; *Oczko* 21v; Ale/ komu pan ieft miłofćiwý/ Dáie mu fen oczom poźáđliwy *KochPs* 191, 22, 89, 142, 172, 191; Nie widzę sioftro áby nam co dawał ten Bog Chrześciáńłki: á iuřz zle o nas/ niemáłz łię czyni żywyć. *SkarŻyw* 101, 25, 113, 208, 284, 393 (25); Triumphy po triumphách dawa Bog áź miłó *StryjKron* 537, 160; piłmá ś. Bożego wyrozumienia/ nie dáią ludzie vczeni: nie dáie náuká

CzechEp 123, 123, 124, 125 [2 r.], 303, 383, 393 [2 r.], 412; *NiemObr* 8, 74, 166; *KochFr* 35, 66, 96; *KochDz* 107; *KochPhaen* 13; *KochMROt* A3, Bv, B2v; *ReszList* 187; *WisznTr* 22; *BielSenJoach* 3; *KochPieś* 24; Wolność lepřza nád złoto: tá dobrą myśl dáie *PudłFr* 72; *ArtKanc* A 15, B2v, B12v, E6, H15v; *GórnRozm* I4v; *ZawJeft* 14; *ActReg* 5v, 16, 73; *Calep* 420a, 430a, 534a, 723b, 928a (8); *GostGosp* 98; O czym teř y one wirřze Pogáńłkie řwiádłřz y przeřtroę dawáią *Phil* H3, S3; Dobréy máłce to meřné miłość ferce dáie *GórnTroas* 43, 22, 23; *KochPij* C2; *GrabowSet* C4, M2, M3v, N3, V4, X3v (17); *KochFrag* 22; *OrzJan* 92; *OstrEpit* A3; W to tve nowe národzenie/ Nowe dáiem z chwałą pienie. *LatHar* 401, 140, 204, 328, 452; *KołakSzczęśl* B4; *WujNT przedm* 38, s. 80, 84, 556, 795 (14); Tóř łie ma rozumieć, gdy przećiw Práwu opiekę Król dáie. *SarnStat* 158, 210, 549, 634, 648, 862 (10); *WitosłLut* A2; Oboiá rzecz iefł w Pánie náłzym: y modli łię iáko człowiek/ y dáie y łobie y wřzytkim prořzácym/ iáko Bog. *SkarKaz* 608b, 44b, 155a, 157a, 206b, 315b (19); *CzahTr* G2; Iefłi kto z was potrzebuie mądrości/ niech iey proři od Páná Bogá: ktory wřzytkim hoynie dáie/ á nie wymawia *SkarKazSej* 657, 663b, 665a, 693a, 698b, 702b (13); *ZbyłPrzyg ktv*; *SzarzRyt* B, Cv.

dawać czym (67): *RejPs* 70; *MurzHist* M4; *BibRadz* I 66b marg, 1.Mach 4/40, 6/52; *BielKron* 251v; *GrzegRóżn* N2; *Mącz* 249a, 255a; *SienLek* 1v; *RejAp* 11; *KuczbKat* 40; Lecř my nietylko opowiádamy rozgrzełzenie: ále ie prawdźiwie mocą Páńłką dawamy *WujJud* 224, B3, 259v; *RejPosWstaw* [21²]; Ktory głofem řwym dáie zgráię wod ná niebiełiech *BudBib Ier* 10/13; *CzechRozm* 40, 80, 91, 105v, 139v (9); *ModrzBaz* 48, 65v, 81v, 86, 111v; *SkarŻyw* 487, 557; *CzechEp* 187, 302, 343, [393]; *NiemObr* 33, 102, 103, 129, 146 (7); *WerGośc* 213; *WisznTr* 10; *KochPieś* 6; Nie łtrzyženim Bogu chwały dáią/ Ale łercem wřty wyznawáią *BielKom* G4; *Phil* R4; *GórnTroas* 75; *RybGęśli* B3; *WujNT* 237, 270, 387, 560, 828; *SarnStat* 8, 889; A iż P. Bog wřzytko czyni z łagodnořcią y porzákkiem; nie gwałtem to wřprawiedliwienie dáie: ále zá wołą wolną ludzką. *SkarKaz* 347a, 275a, 315b, 606a; *GrabowSet* Xv; *PaxLiz* B2; *KlonWor* 27; *RybWit* Cv; *SzarzRyt* B3v. Cf »dawać znać«.

dawać w czym (6): Y wnet tám hoynye Máńná yáko deřłcz pádáłá/ Ktora im ták wdzyęczny řmák w wřcyech ich dawáłá *LubPs* R6v; wřłtorncy pobići/ y pádáiący od mieczá/ ktorzy niegdy dawáli łtrách řwoy w źiemni żywiących. *Leop Ez* 32/23; *KuczbKat* 150; Bog (ieřł) Ktory [...] dawa w zádaték duchá w łercách náłzym. *BudNT 2.Cor* 1/22; *SkarŻyw* 117; *GrabowSet* V2.

dawać do czego (3): záwřdy Pan Bog opuřzczał ie/ á dawał łtrách do oczu ich. *RejZwierc* 257v; Iefłczze Bog ma w baczeniu zacne Rułkie kráie/ Iř ták zacne á řwięte ludzye do nich dáie *PaprPan* L4v; *SkarŻyw* 371; wiáre nam Pan Bog dáie do rzeczy duchownych/ ktora iefł w duchowieńłtwie rozumem náłzym *SkarKaz* 45b.

dawać z czego (8): ludowi řwemu/ okázawřly miłofierdzie řwe gdy było potrzebá dáwałeř z řuchey łkály wodę *RejPs* 109; Rozum y ine dáry tymi nie łzáfuie/ Bog z náłury to dáie gotowe przyjmuie. *BielKom* D7v; ktora oliadłość pan Bog z rámyenyá řwego dáye/ [...] yáko y pirwey człowieká łtworzył. *GliczKsiąř* C6; Pan Bog wiáry w łercá ludzkie niedáie s páłtrzenia/ ále tylko s łłuchánia řłowá řwego. *KrowObr* 113v; *RejAp* 110v; [dziewka] rozumiałá łzczebiołhánie ptáłze/ á z tego wroženie páńiey řwey dawáłá. *HistRzym* 109; *SkarKaz* 205b; Z Philemoná Plautus bierze, Cieklińłkiemu w teyže mierze Dáie z řwego, y ták płáci Co wziął, á łam nic nie tráci. *CiekPotrSzym*)(3v.

dawać na kogo, na co (2): Bo by nam to miał [Bóg] dawać na ludzkie lekkości Snadź by iakos vkrocił łwey łprawiedliwości *RejJóz* E2; łtanie oćiec on á łędzia duchowny ná grzełzniká łkazń dáwać. *SkarŻyw* 165.

dawać przez kogo, przez co (65): *LibLeg* 11/18, 19, 58v, 62v, 66v (12); *OpecŻyw* 183v; *PatKaz II* 49v; *HistAl* C7v; *KromRozm II* 1v, 12v; *KromRozm III* 15; *GroicPorz* aa4; *KrowObr* A4; Iuż vcho/ oko/ ręká/ chocia y łmyłły máią/ Ale im prze łubtylność dołtátku nie dáią. *RejWiz* 119; *Leop Ez* 37/18; *BibRadz I* *3v, 478c marg, *Mal* 1/3; *BielKron* 98, 133, 467; bo włzytko dawa nam Oćiec przez Syná *GrzegRóżn* H4v; Bóg nie zdrowego áni zbáwiénnego ludzióm nie dáie/ iedno przez káplaná. *OrzQuin* Gv marg, L3v, N3, X4 [2 r.]; *RejAp* 55; *GórnDworz* L17; *RejPos* 146v, 147v; *BiałKat* 46; *BielSpr* 42 [2 r.], 67; *WujJud* 111v, 163, L1v; *RejPosWiecz*² 90v; *BudNT przedm* cv; *CzechRozm* 64v, 83v; *KochPs* 186; *SkarŻyw* 249, 407, 463; *CzechEp* 294; *NiemObr* 165; *WujNT* 387 marg, 489, 522, *Hebr* 9/8, Yyyyy4; *SarnStat* 896, 1123; [Bóg] nam taką wodę dotykáním ciááá łwego poświęcił: iż przez nią takie nam łynowłtwo/ y dziedźictwo/ [...] dáie. *SkarKaz* 516b, 348b; *PaxLiz* Cv.

dawać w co (7): obiecuie go [*Ducha św.*] żełłać nie przes panne marią/ ale łam przeł łię/ ydawa go w łercza náłzę/ y ten ółwiecza łercza náłzę *SeklKat* P3v; *KrowObr* 113v; niemożemy łepłzey rády náleść nád tę ktorą nam Duch Święty w piłmie Świętym iáwnie w ręce dáie *OrzRozm* T3; *BiałKat* 16; *GrzegŚm* 31; *KochPs* 26; *SkarŻyw* 213.

dawać za co (21): Chćiwość to czyni łákomłtwá/ Dawa łzkodę zá bogáctwá. *BierEz* I2v; czo ym zato obiecuie pan Bog/ albo daie. *SeklKat* F4; *BierRozm* 4; *RejPs* 146v; *LubPs* F2v, S4, łł2; *RejAp* 54, 55, 162, 171; *RejPos* 19v, 184v, 288v; *RejZwierc* 199v; *GrabowSet* S4; *CzahTr* B3; *WujNT* 105, 529; *GosłCast* 69; P. Bog łobrych vczynkow nie płáci/ áni zá nie krolełtwá wiecznego dáie. *SkarKazSej* 686b.

dawać za co [= jako co] (4): Vpadki y niepráwości przełzłe/ przedziwną mocą łwá w łepłze twoie obroćił/ [...] dáiąc ie zá iednę w rozlicznych duchownych niebełpieczeńłtwách przełstroę. *LatHar* 676; *WujNT* 641, Ddddddv; *SkarKaz* 349a.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: z zapowiednikami: to (11), tego (2); (a)by (2), co (8), czego (4), iż (4)] (19): Natura dawa to każdemu czo iemu potrzebno, zbytek odeymuiąc. *GlabGad* C4; Chwálełne dzyękowánie Pánu bogu/ ktory dawa moźnym krolom/ iż w pokoiu lud iego łprawuią *LubPs* ee5v marg; *RejZwierc* 134v; *BibRadz* 3.Reg 8/43, *Mar* 7/37, 2.*Tim* 1/18; *BielKronCies* Mmmmm3; *Mącz* 419a; *RejPosWiecz*³ 96v; *WujJud* 122v; *BudBib Eccli* 39/37 [39]; Niechcieycie mi tego prołzę dáwać/ częgoby ich wiele zayrzeć miáło *Phil* Q2; *GórnTroas* 50, 52; Więc ćierpliwego Liczyłz zá łwego/ Y dáwałz/ By myłłł o tym Ze z nim nápotym przełtawáłz. *GrabowSet* C2; *KochFrag* 42; częłto P. Bog iedney godźiny dáie/ częgo/ [...] przez niemáły czás nie dáie. *LatHar* 140, 575; *WysKaz* 7.

Ze zdaniem celowym i z okolicznikiem celu [w tym: aby (6)] (14): Przeto lekarze w niektorich niemoczach dawaią kichawkę aby łie mozg czyłcił. *GlabGad* B8; Ewangelicy [*zakazują*] pokarmow/ ktore pan Bog daie abyłmy ich zdzięką pozywáły *SeklKat* M2v; [*rozum*] Pan ná to dáie/ áby łłuzłne rzeczy/ [...] miáł káždy ná pieczy. *RejWiz* 139; *BibRadz* 2.Reg 9 arg; Asymbolus, Nieskláđny/ Nietowárziski któri nic ku towarźiskim bełładóm nie dáie. *Mącz* 436c; *Rozum*/ vrodę/ [...] ná chwáłę łwá Pan dáwać raczy. *RejPos* 201v; *ModrzBaz* 111v; *SkarŻyw* 80, 132, 259, 496; *ArtKanc* T11v;

LatHar 674; od tego P. Bog [*dzieciom*] rodzice daie/ áby z nich fklonności zle iáko z roley nieczyfley chwafty wykorzeniáli *SkarKaz* 420a.

W charakterystycznych połączeniach: *dawać darmo* (3), *dobrowolnie* (4), *hojnie (w hojności)* (3), *obficie (w obfitości)* (5); *gwałtem, mocą* (2); z *daru, z łaski (swej, bożej)* (8), z (*podług*) *miłosierdzia* (2), z *miłości, z szcudrobliwości, z władzy*; *dawać chęć (ku czemu)* (10), *mądrość* (5), *nadzieję* (3), *nieśmiertelność, pomstę* (2), *potępienie, przyganę* (5), *rozum* (9), *sprawiedliwość* (3), *usprawiedliwienie* (3), *wiarę* (9), (*wy-*, *z-*)*rozumienie* (10).

Zwroty: »bitwę dawać« = *praelium conficere a. facere Cn; pugnam facere Modrz* (1): Bo z temi ktorzi niekocháiąc fię w vćiekaniu/ nie vrywczą ále wftępną bitwę dawáią/ ináczey fię trzeba obchodzić/ niżli z Turki y z Tátary *ModrzBaz* 112v.

»dawać błogosławieństwo« [*szyk zmienny*] (31): Ián glowkę fklaniał/ a Iezus iemu błogosławieństwo dáwał. *OpecŻyw* 27; *SeklKat* G4, I; *BielKom* B3; *LubPs* aa4; *KrowObr* 97, 160 [2 r.], 161; *BibRadz Ps* 107 *arg*; [*kapłani*] ludzyem dawáli błogosławieństwa w potráwach y w inych rzeczach *BielKron* 6v, 14, 14v, 45v; *RejAp* 49, 53v, 128v, 192; A pádáiąc ná twarzy fwoie/ dawáli wieczne błogosławieństwo iemu. *RejPos* 345v; Mátká Polska mowi: dáiąc błogosławieństwo corkam fwym. *BielSat* H2v; *SkarJedn* 4; *SkarŻyw* 131, 284, 349, 472; *CzechEp* 364, [382]; *NiemObr* 166; *ActReg* 55; *KołakSzczęśl* Cv; Święci w dom w ktory wchodzą błogosławieństwo dáią *SkarKaz* *Occc*2d.

peryfr. »błogosławieństwo maczugą dawać« = *bić* (1): Znáć będzye obiáwienie twoie [*nędzniku*] od ktorego ie bogá miewalz po guziech twoich/ [...] y kto cie ftrzeże/ y ktoć błogosławieństwo máczugą dawa. *RejAp* 11.

»bytność, istność dawać« [*szyk zmienny*] (5 : 2): *GórnDworz* Mm5v; *RejPosWiecz*² 91v, 95; óciec/ iefłtam prawdziwy Bog/ ktory z liebie fyná rodzi/ y duchowi bytność daie. *CzechRozm* 19v; [*wszelkie ciało albo drzewo*] bierze pośilek z wody/ z dobrého wiátru/ y z ognia óného Niebiefkiego/ ktory iftność rzeczam wfyftkim dawa *Oczko* 5; *CzechEp* 253, 273.

»chwałę, chwalenie dawać« [*w tym: część a (i) chwałę = dare gloriam et honorem Vulg* (71); *prze co* (3), *za co* (3)] = *adorare, confiteri, hymnum dicere, laudem dare, obsecrare Vulg* [*szyk zmienny*] (237 : 1): *BierEz* G2v; Stary Zachariałs ij panny drugie na to patrzyly/ s czego bogu dziękowaly ij chwałę dáwały. *OpecŻyw* 12, 24 [2 r.], 162, 166v, 174; *PatKaz II* 23v, 50v, 51v, 52, 58v, 70; *WróbŻolt* 64/14; czáfem y opoł nocy wftawlfy dáwam chwałę tobie zá tak fláchetne fpráwy twoie *RejPs* 180, 88, 142, 146, 159, 208 (10); *KromRozm I* N4v; *MurzNT Luc* 4/8; *KromRozm III* B4; *BielKom* G4; *LubPs* D, F2v, G4v, H, Hv (21); *KrowObr* 80v, 92, 121; *RejWiz* 52; Narodowie z dáleká do ciebie będą przychodzić/ á dáry przynofląc/ będą część á chwałę dáwać Pánu w thobie [*adorabunt in te Dominum*]. *Leop Tob* 13/14, 4.*Reg* 21/3, *Ps* 64/14, 87/11, *Dan* 6/11, 14/24 (7); *OrzList* gv; *BibRadz I* *2, 5, *Eccli* 51/23, *Bar* 5 *arg*, *Apoc* 22/9; *BielKron* 43, 44, 95v, 111, 133 (7); *GrzegRóżn* Ov; *OrzQuin* O3v, X4v; *SarnUzn* H4v; Pan rofkázuie ábyś nikogo inego nie chwalił iedno iednego Bogá/ á żadnemu inemu fтворzeniu ábyś chwały nie dáwał *RejAp* 110v, 88, 107, 107v, 108, 109 (76); *RejPos* 9, 18, 21, 25v, 72 (30); *RejZwierz* 190v, 199v, 200, 205 [2 r.]; *WujJud* 58v, L17v; *RejPosWstaw* [110³]; *HistHel* [A2]; *BiałKaz* G [2 r.], Gv, G2v; A ty więc/ moiá lutni/ pomni chwałę dáwać/ Y páńfką fáfkę wiecznie wyznáwać. *KochPs* 101, 39, 96 [2 r.], 123, 139, 186 (8); *SkarŻyw* 58, 285,

583; *ArtKanc* F4, L10v, M3v, O15v; *ZawJeft* 14; *GrabowSet* I, N2v, N4, S4, Xv; *LatHar* 280 [2 r.], 281 [2 r.], 385, 574, 746; *WujNT Luc* 18/43, s. 294, 343, 448, 520 (6); *SiebRozmyśl* G [2 r.] H4, I, K4v, L; *CzahTr* C3.

»cześć dawać« = *adorare, dare gloriam et honorern Vulg* (107): *BierEz* F4; *OpecŻyw* 24, 71v, 162, 166v; yufz yey anyely dayą czefzcz y chwałą yako mathcze bozey *PatKaz II* 70, 23v, 50v, 51v, 75v; *FalZioł* IV 51b, V 51; *RejPs* 146v; *RejKup* o7; *KromRozm* I N4v; *BielKom* A3; *LubPs* D, F2v [2 r.], H, gg4v; *KrowObr* 80v, 94v, 121; *RejWiz* 165; *Leop* 4.Reg 21/3, *Tob* 13/14, *Bar* 2/18, *Dan* 6/11, 14/24; *BibRadz* I* 2, 5, *Ps* 116/1; *BielKron* 43, 44, 51v, 133; *OrzQuin* O3v; *RejAp* 9, 49, 49v, 52v, 53v (33); iefth lám przed páłacem ieden człowiek/ kthoremu fie wízyfscy kłániáią y cześć dawáią *HistRzym* 46; *RejPos* 19v, 150, 213, 233, 299 (8); *RejZwierc* 199v; *WujJud* 153v; (Iáko) kto záwięzuie kámieñ w purpurę (ták) kto dáie głupiemu cześć. *BudBib Prov* 26/8; *BiałKaz* G2v; *SkarJedn* 117; Zalić proch cześć będzie dawał/ Albo twą dobroć wyznawał? *KochPs* 41, 37, 101, 146; Záčzym y gorom/ y láfom/ y innemu łtworzeniu/ cześć Boską dáiećie. *SkarŻyw* 76, 88, 189, 241, 462; *ArtKanc* F4; Sam żywym będąc/ cześć dawał mártwému *ZawJeft* 18, 19; Nie gwiazdam Boże/ lecz dawam cześć tobie *GrabowSet* E, F4, P3, Xv, X3; *LatHar* 574; *WujNT* 470, *Apoc* 4/9; *SiebRozmyśl* G; *KlonKr* B4v.

»dawać dank [komu]« = *dare primas a. principatum, primas concedere, deferre a. tribuere palmam Cn* [szyk zmienny] (7): *RejAp* 107v; A Ínadź fie Potym cí naydą/ kthorzy nářzemu wieku dánk dáiąc zařrzcć nam thákowych ludzi będą *GórnDworz* V4v, Yv; *WujJud* 15; Mężnym łławá dank dawa/ háńbę zniewiećiałym. *StryjKron* 732; Wierźami Krole sławni wierźam dánck dawáią/ Choćia świetnych klenotow hoyność w łkarbiech máią. *RybGęśli* B3; *CzahTr* D2.

»dar dawać« [w tym: *dar i dobrodziejstwo* (2); *przez kogo, co* (3)] [szyk zmienny] (31): Ienżes rzeczon pocielfyciél/ Darów bořkich nadarzyciél/ [...] Siedmiorakié dary dáwáfs/ Ręką bořką ty lám włádáfs *OpecŻyw* 177; *PatKaz II* 49v; *KlerWes* A2; *SeklKat* P2v, P3, P4v; ten dar niekthorym ludziom tylko Pan Bog dáie/ á niekthorym niedáie. *KrowObr* 148v, 68v, 175v; miły Boże cżemuřz nie iednákie dary dawářz ludziom na łwiećie zwłářzczá w vrodźie *BielKron* 458v; Przez Kápłaná Bog ludziom dary łwé dáie. *OrzQuin* X4 marg, N3, X4; *RejPos* 184v; *WujJud* 39v, 210; *WujJudConf* 251v; *MycPrz* I A4v; *BudNT* Kk3; *CzechRozm* 14; [Bóg] mu dar łercá łkrufzonego dawał. *SkarŻyw* 384, 312, 325 [2 r.]; *ArtKanc* K7v, K8v, N9v; *ZawJeft* 19, 31; *WujNT* 40, 425.

»dawać deszcz« = *dare pluviam Vulg, PolAnt* [szyk zmienny] (9): *KrowObr* 53; [Bóg] rowno wřzytkim dáwa deřzcz/ rowno wřzytkim kazał łłońcu y miefiácowi łwiećić *RejZwierc* 97v; *BudBib Bar* 6/50; *BudNT Act* 14/17 [16]; *ArtKanc* T11v; *KořakSzczęřl* B, B3; *WujNT Act* 14/16; Y zátym vkaże łię Pan Iezus ná powietrzu w obłokách/ nie tych co deřzcz dáią y ćmią nam łwiátłość łłoneczną/ ále w onych złoty y farb niepomyřloney wdźięcznořci. *SkarKaz* 6a.

»dobrodziejstwo, wszystko dobre (a. dobro), wiele dobrego dawać« [szyk zmienny] (6 : 5 : 2): *SeklKat* N4v; *LubPs* Z2v; *BibRadz* I *2; Bog ty ludzie więcey miłuiie niżli nas [...] bo im wiele dobrego dáie *BielKron* 450; *RejPos* 318v; *RejZwierc* 95; *WujJudConf* 251v; Stąd tedy obaczyć możemy/ iákie dobrodzyeyřtwo Pan nam obiecuie y dáie *RejPosWstaw* [143²]v; *BudBib Tob* 4/20; Bo kedy zgodá łwięta przemieřzkawa/ Tám pan niebiełki wřzytko dobré dawa *KochPs* 197; *ArtKanc* T10v; *WujNT* 208, 425.

»dawać drogę [= *sposób postępowania*]« [w tym: *czcgo* (1), *do czego* (1), *w czym* (1)] = *dare viam PolAnt* (5): *OpecŻyw* 52v; Pan Bog ducha spráwuie/ dawa drogi ifte. *BielKom* B8v; *BudBib* 3.Reg 8/32; zazdrość dawa iym do roftyrkow drogę. *ModrzBaz* 65; *CzahTr* F3v.

»dawać ducha (świętego, prorockiego itp.)« = *dare spiritum Vulg* [szyk zmienny] (26): *KromRozm III* I5; vkařz tefz/ iż Oley okrztzony/ duchowne tzyni pomázanie/ to ieft/ Ducha świętego dáie *KrowObr* 81v, 43; *BibRadz* I * 6v; [moc słowa Bożego] hnet nagle odmienia Krolá w Człowieká inego/ dáie mu Duchá Krolewřkiego *OrzRozm* B4v; *BielKron* 132; *GrzegRóżn* Mv; *RejPos* 2, 126, 152; *RejPosRozpr* c; *RejPosWstaw* [143²], [143²]v; *BudNT* 2.Cor 1/22; *CzechRozm* 40; *KarnNap* C4; *SkarJedn* 279; Pan Bog wraca fercá ftárych oycow w fyny ospáte/ y ducha gorácości ku flufzbie fwey dáie. *SkarŻyw* 463, 119, 300; Iáko literá ftárego teftámentu nie dobrze rozumiana/ y nie ná Chriřtuřá obrocona/ rofkázuięcy/ á łáiki y Duchá ku wypełnieniu tego co rofkázuie nie dawáięcy/ zábija cielefne Zydy *WujNT* 629, *Ioann* 3/34, 383, 394 *marg*, 430, 477.

»dzięki, dziękowanie dawać [komu]« = *dare benedictionem Vulg* [szyk zmienny] (14 : 1): O boże wfłechmotzny niewymowné dáwam dzięki twé milofci albo dobrocij/ ijżełmi twégo fyna dál *OpecŻyw* 15; *BierRozm* 4; *RejPs* 26v, 143v, 159; *HistAl* M7; *RejPos* 184v, 220v, 288v, 298, 306v; *GrabowSet* S4; *WujNT Apoc* 4/9; Znáłem ia wielkie dobrodziefćwá twoie/ [...] Zá ktorem dziękw ia nie dawał tobie/ Przyczytáiąc to mieć od fzcześcia fobie. *CzahTr* B3; *GosłCast* 20.

»dawać godło [= znak]« = *exclamare signum PolAnt* [szyk zmienny] (2): *BibRadz* 1.*Mach* 4/40; Tą brodą ten Propornik potrzáfa fałszerzom/ Dáiąc godło złodźieiom y wfzytkim fzałbierzom. *KlonWor* 28.

»dawać hasło [= znak]« = *tesseract dare Modrz* [szyk zmienny] (2): A przeto ná Hetmáná należy/ [...] háśło dáwać dla rozeznawania ludu fwego á nieprzyiaćiełfkiego *ModrzBaz* 115; *KlonWor* 27.

»hołd dawać« (4): *PaprPan* Dd3, Ee2; themufz Krolowi Wolofki Hořpodar chorągiew podnogi kladl/ Hold dawał y fluzel na kazde rozkazanie *PaprUp* C2v; *KlonKr* Av.

»lekką [czemu] dawać wagę« = *lekceważyć* (1): Bo tá długość zátrudnia rzecz bárziefy/ niźli iá obiańnia/ á nię iedno zátrudnia/ ále y lekką mu dáie wagę *GórnRozm* K3.

»liczbę dawać« [w tym: z czego (3)] = *rationes referre Modrz* [szyk zmienny] (5): Kaźdy według ftanu fwego Winien dawać liczbę ftego. *RejKup* b2v; *Diar* 86; *BibRadz* I*3; *ModrzBaz* 22; *GrabowSet* M4.

»łaskę dawać« = *dare gratiam Vulg* [szyk zmienny] (41): iedno przez cię bog daie łáfkę ij milofierdzie wfłytkim. *OpecŻyw* 183v; *PatKaz* II 49v; *PatKaz* III 126; Nędznym á pokornym pan dawa łáfkę fwą/ á fercá podniefionego. *RejPs* Ff7; *KromRozm* II p2v; *KrowObr* 25; *Leop Iac* 4/6 [2 r.], 1.*Petr* 5/5; *SarnUzn* 7v; *HistRzym* 100v [2 r.]; *RejPos* 47v; wiára w modlithwę y w oléy fye ściągáiąca łáfkę Bożá dáie y vprařza *BiałKat* 383v; *KuczbKat* 155 [2 r.]; *WujJud* 26, 94v, 219; *CzechRozm* 211v; Robić kazał/ a řiły/ y łáiki/ do roboty nie dawał. *SkarŻyw* 3; *ArtKanc* J4v; *WujNT* 309, 313, 323, 556, 747 (16); *SarnStat* 989; *SkarKaz* 310b; *ZbylPrzyg* B4v.

»miejsce [komu] dawać« [w tym: *plac z miejscem* (1)] = *ustępować; cedere Mącz* (3): *Mącz* 43b; Obeřáli fię wfzyfcy mieyfce fobie dáiąc *CzahTr* D4v, Hv.

»dawać moc, mocność, możność« [w tym: *komu* (65); *czego* (20), *na kogo*, *na co* (10), *ku czemu* (3), *cum inf* (10), *aby* (13), *nad kim* (1)] = *copiam facere Mącz*; *dare potestatem Vulg* [szyk zmienny]

(70 : 1 : 1): *FalZioł* II 10d, IV 38a; Czemu mięso miąłfze á kruchkie lepiej fie trawi, y wietłzą moc dawa niżł lubtilne. *GlabGad* H3v, E8, F5v; *MetrKor* 59/77; Przodkiem wam dawami Mocz abiscie na miesczv naschim yako Commisarze naschi czynily pylne a swiebodne wiwiedzenie *LibLeg* 11/8, 11/82v; A tak wedluh woley yego Dawám mu mocz nakázdeho *RejKup* z2; Ípráwił wrotá wielkie miedziáne/ á nád tho zmocnił ie Afsurym/ co fie wykłáda iákoby dawáiąc mocnoć murowi *HistAl* M4; *MurzNT Luc* 10/19; *KromRozm II* k3v; Bo nye Ípráwowánye vrzędu/ ále wftáwyenye/ ktore władzą y moc Ípráwowányá dawa/ vrzędniká czyni *KromRozm III* L2, L8v; *BielKom* Cv; Woyt dáie Woźnemu Ziemłkiemu przyśyęglému moc ku pozywaniu takim listownym pozwem *GroicPorz* p2, p2; Nád to Papieżá obierác Rzymłkiemu zebraniu moc dáie my *KrowObr* 31, 154; Bog ci Izraélki iest kthory dawa moc y fiły ludowi *BibRadz Ps* 67/36, 1.*Mach* 11/58; Wzyąwłzy s kofzá prałny chleb/ to włzytko dáł Aaronowi w ręce (dáiąc mu moc ná kápłáńłtwo) *BielKron* 37v, 115v, 142v; *Mqcz* 81b, 113c; *HistRzym* 100v; *RejPosWiecz*² 91 v; *KuczbKat* 245; *RejZwierc* 260; *WujJud* 153v, 163, 256v; *BudBib Ps* 67/35 [36]; *ModrzBaz* 89; Potym im moc dáie ná czynienie synodu. *SkarJedn* 120, 31, 54; dáie moc Pátryárfze Hierozolimłkiemu/ aby cię rozgrzelzył *SkarŻyw* 166, 36, 152, 171, 490, 558; *CzechEp* 397 [2 r.]; *NiemObr* 43; *ZapKościar* 1589/85; *GrabowSet* Qv, X; *LatHar* 380; Oto dáłem (*marg*) dáie. G. (-) wam moc deptác po węzách y niedźwiadkách *WujNT Luc* 10/19 [*idem MurzNT* : dáwám], 40, 69, 77, 322, 581 (10); *SarnStat* 184, 440, 902, 904, 946 (7); *SkarKaz* 203b, 206b, 241a, 516a.

»modłę dawać [komu]« = *adorare* *Vulg* [*szyk zmienny*] (12): dawaycie panu bogu modłę w przybytku święthym iego [*adorate dominum in atrio sancto*]. *WróbŻołt* 28/2, 85/9; *KromRozm I* N4v; *KromRozm II* h3; *KromRozm III* B4, E2; *Leop 2.Par* 7/19, *Is* 2/8, *Ier* 16/11, *Soph* 1/5, *Matth* 9/18; zá tho dobrodzieiłtwo świat niemal włzytek/ [...] Herkulełowi [...] iáko Bogu modły dawał/ y ofiáry czynił. *Górndworz* li3v.

»naukę dawać« [*w tym: czego (1), do czego (1), o czym (3), aby (8)*] = *praecipere, praemoderari* *Calep* [*szyk zmienny*] (42): Prawdę Euripides piłá/ Ien niewieściá złość dobrze znał: Vporność ich vkázuiąc/ A náukę innym dáiąc. *BierEz* B4v; *OpecŻyw* 43, 74; Mowi to o łobie pan Ielus daiąc nam náukę skromnego cirpienia. *WróbŻołt* Nv, B; *LibLeg* 11/81; *MurzNT* 21; *BielKom nlb* 4; Kthoremi flowy Páweł S. rodzicom náukę dawa/ co zá obyczáy w dogłádaniu á vkaraniu dzieci łwych trzymáćby myeli. *GliczKsiqz* G, B7, N5v; *LubPs* E2v; *Leop Tob* 4 arg, *Prov* 6 arg; *SienLek* 194; *RejPos* 27v, 85v, 142, 183v, 184v (11); *BialKat* 46; *BielSpr* 28v; o inłzych rzeczách do woyny potrzebnych/ piłác ábo náukę dáwác nie iest moiá rzecz [*ad conficiendum bellum necessariis praecipere non est meum*]. *ModrzBaz* 113, 62; *SkarŻyw* 213, 319, 518; *ArtKanc* G12; *Paprup* E; *Calep* 830a, 835b; *WujNT* Aaaaaa2; *SarnStat* 1271; *SiebRozmysł* K3; *SkarKaz* 635b.

»odpor dawać« [*w tym: komu (15)*] = *confutare, refellere* *Calep*; *propulsare, repulsare* *Modrz* [*szyk zmienny*] (20): Przeciw ktorym przypráwám zgotowáli teź oni drugie ktoremi przez wiele dni im odpor dawali. *BibRadz 1.Mach* 6/52; *CzechRozm* 198v; Ták mężnie káždemu ten záwłze odpor dáie/ By ty był y Sámsónem łtoiłz mu zá iáie. *Paprupan* Bb4, I3v, S, Bb2v, Ee2; *ModrzBaz* 30v, 61, 101v, 116, 128; *SkarJedn* 21, 34; *Calep* 240b, 903a; Pierwłzy [*sposób*]: dáwác prędkí á potężny odpor káždey myśli/ zakonowi Páńłkiemu y woley Bożey przeciwney *LatHar* 579, [+10], 251; *SkarKazSej* 703b.

»odpowiedź dawać« [w tym: komu (18); na co (4), z czego (2), o czym (1)] = *respondere Mącz; praecipere Vulg* [szyk zmienny] (29): *LibMal* 1548/144v, 1554/187v; Człowiek łwe ferce łpráwia/ pan odpowiedź dawa *BielKom* C; *Leop Ex* 25/22; *BibRadz Os* 4/13; A było tákich niewiaft pirwey wiele v pogan/ ktore też dawály odpowiedzi/ niektore czártowłką łpráwą *BielKron* 132, 9, 20v, 25, 87v, 98, 132 (11); *Mącz* 410b, 452c; *RejAp* 166; *RejPos* 239v, 300v, 324; Mátká Polłka dáie odpowiedź. *BielSat* [I4]v; *RejZwierc* 168v; *PaprPan* Z2v; *KochFr* 52; *ReszPrz* 51; *BielSjem* 14; *SarnStat* 322.

»ofiárę dawać« [w tym: komu (7)] [szyk zmienny] (9): *RejPos* 43, 56; A ia tobie chętlíwie niech ofiárę dawam *KochPs* 80; A któż ofiárę táką dáwać rádźi? *ZawJeft* 27, 19, 32; *GrabowSet* M4v; Iáko Bogu ofiárę kádźidłá dáia: iáko krolowi złoto przynofzą *SkarKaz* 520a, 315b *marg*.

»płód, dziatki, potomstwo dawać« [w tym: komu (3)] [szyk zmienny] (2 : 2 : 1): fam pan Bog/ ktory yeft nye łtworzenim yako bábá yeft/ ále łtworzycielem/ tenći płód dáie/ ten człowyeká tworzy y ná łwyát wypułłcza. *GliczKsiąż* C4, C5v; *KochPs* 22, 97; *LatHar* 334.

»dawać pobudkę« [w tym: komu (6), do czego (2), aby (1)] = *stimulare, stimulos addere Modrz* [szyk zmienny] (7): *KuczbKat* 385; *ModrzBaz* 10v, 108; Przepuści czárownicę y z iey czártem ktory iey służy/ ábo ná karánie náłze zá grzechy/ [...] ábo do iákiey cnoty pobudkę nam dáiać. *SkarŻyw* 36; *NiemObr* 23; Dáia vczniom łwym pobudkę/ áby fię z nich przed łprzećiwniki chlubili. *WujNT* 631; *SarnStat* *3v.

»dawać (po)całowanie« [w tym: komu (1)] (2): łtąd był vrołł obyczáy v onych narodow/ áby białe głowy dawály ná przywitániu pocałowánie mężczyznom łobie krewnym *WerGośc* 264; *KlonWor* 28.

»pociechę, pocieszenie dawać« [w tym: komu (11)] [szyk zmienny] (11 : 2): czo mi zapoczyechą dayełch gdy ya yvfeh the godziny mułcha vmrzecz. *PowUrb* +, +; Bo to ieft twego Bołtwa łwięte przyrodzenie Kazdemu kogo karzełz dawáłz pociełzenie *RejJóz* P6; *RejAp* BBv, 61v; *RejPos* 27v, 110, 193; *BiałKat* 156; *WujJudConf* 199v; Przydź Pánie nieomiełzkaway Poćiechy złemu nie daway. *MWilkHist* E2v; *GrabowSet* G3v; *SiebRozmyśl* B.

»dawać pokarm (niebieski), żywność, chleb(a), pożywienie, potrawę« [przeważnie z przekładu psalterza] = *escam dare, dare panem de coelo Vulg* [szyk zmienny] (11 : 6 : 4 : 2 : 1): *WróbŻołt* 145/7; Abowiem ci to ieft on pan ktory młci krzywdy niewinnego/ wyzwáláiać go zwięzienia y zinych vćiłkow dáiać pokármy łącznácem [*Vulg Ps* 145/7] *RejPs* 215 [przekład tego samego tekstu: *WróbŻołt* 145/7, *LubPs* ff2, *Leop Ps* 145/7, *GrabowSet* D2]; Dawa nam Bog dofyć z niebá/ Trunkow mięfa ryb y chlebá *BielKom* E7v; *LubPs* ff2; *Leop Ps* 144/15, 145/7, 146/9; *RejPos* 217; *BiałKat* 73v; *KuczbKat* 165; *BudBib Ps* 135/24; *KochPs* 200, 211, 213; *SkarŻyw* 483; *CzechEp* 189; *ArtKanc* C4, T10v [2 r.]; *GrabowSet* D2; Oćiec moy dáie wam chleb z niebá prawdźiwy. *WujNT Ioann* 6/32 [idem *CzechEp* 189]; *SarnStat* 986; *CzahTr* L; łtworzenia pátrzą ná cię Pánie/ á ty im dáiełz pokarm ich czáłow łwoich [*Vulg Ps* 144/15] *SkarKazSej* 665a [przekład tego samego tekstu: *Leop Ps* 144/15, *KochPs* 211].

»pokój dawać« [w tym: komu (24)] = *pacem dare, Vulg, Cn; pacem largiri Vulg; missum facere Cn* [szyk zmienny] (33): Pokoy zołtawiám wám/ pokoy moy dáwám wám [*Vulg Ioann* 14/27] *OpecŻyw* 96v [przekład tego samego tekstu: *RejPos* 143v, 333v, *ModrzBaz* 67v, *MWilkHist* L, *NiemObr* 8, *WujNT* 366, *Ioann* 14/27, *SkarKaz* 209a, *SkarKazSej* 664a], 17v; *RejKup* z5v; *KrowObr* 160 [2 r.]; *Leop 2.Par* 14/6; *BibRadz* II 7b *marg*; *OrzQuin* X4v; *RejPos* 143v, 333v, 334 [3 r.], 334v; *RejZwierc*

132v [5 r.]; *BielSpr* 41; *ModrzBaz* 67v; *MWilkHist* L; *NiemObr* 8; *LatHar* 211; *WujNT* 44, *Luc* 12/51, s. 249, 366, *Ioann* 14/27; Ziemię rodząyną y świecki pokoy y dobre mienie docześne obiecował im P. Bog y dawał gdy mu dobrze łużyli *SkarKaz* 637a, 209a; *SkarKazSej* 664a, 666b.

»pomoc, podpomozienie (a. wspomozienie), na pomoc dawać« [w tym: *komu* (46), (*na*)*przeciw(ko)* czemu (15), *ku* czemu (7), *do* czego (2), *na* kogo, co (2), *w* czym (1), *przy* czym (1), *aby* (1)] = *adminiculari, suggerere Calep; facultatem vivendi praestare JanStat* [szyk zmienny] (69 : 6 : 1): Zafię mleka częłte pożiwianie, daie pomoc ku zdrowiu barzo wielką. *FalZioł* V 76v, I 46d, 151a, II 9b, V 34v, 76v (20); *GlabGad* D2v, E6, Hv, H2, Kv (6); *LibLeg* 10/64v, 11/181v; *KrowObr* 42; Aczkoľwiek był łagiełło miał dáwać pomocy wśelkie Keyřtutowi/ wśázquez nie dáł *BielKron* 380, 70v, 84, 107, 197v, 221 (22); W potrzebie przyaciela póspolicie znáią/ Synowie řwym rodzicom pomoc więc dawáią [!]. *Prot* Dv; *BialKat* 53v; *BielSpr* 52v; *StryjWjaz* Av; *Oczko* 10, 15, 28v; To co bliźniemu dáiem ná pomoc: to łobie chowamy ná zapłátę/ y indziey bárzo częłto. *SkarŻyw* 320, 445; *Calep* 25a, 1027b; *SarnStat* 194, 439, 989, 1079 *marg*, 1230 (7); *PowodPr* 82; *SkarKaz* 310b, 454b, 634b; *SkarKazSej* 683a, 699a, 701a.

»posilenie, siłę, posiłek dawać« [w tym: *komu* (12), *w* czym (2), *czego* (1), *ku* czemu (1)] = *dare fortitudinem a. potentiam PolAnt* [szyk zmienny] (11 : 9 : 1): Lekthwarz vczyniony ielth řmacźnieyřzy y żołądkowi pósilenie więłtze daie. *FalZioł* III 13d, I 153d, 101b; pokarm gdy iuż będzie řtrawion więłtřą siłę dawa człowieku *GlabGad* H2, F5v, H4, Lv; *SeklKat* P2v; *BibRadz Ps* 67/36; *BielKron* 115v; Ieden Duch Swiety ktory pósilenie dawa *GrzegRóżn* O2v, N2; *GórnDworz* L12; *WujJud* 257v; *BudBib Deut* 8/18; *Oczko* 6, 27v; *KochPs* 40; *SkarŻyw* 3, 407; wiárá Chrifťuřowá dáie siły człowiekowi/ áby mogł zakon wypełnić. *WujNT* 559.

»(p)otuchę dawać« [w tym: *komu* (15), *o* kim, *o* czym (5)] = *fovere spem Mącz; spem inicere Modrz* [szyk zmienny] (17): A niemáłą łobie otuchę dawam o tobie moy pánie *RejPs* 107v; *RejKup* Pv; *RejKupSekl* a5; *GliczKsiąř* E3; *LubPs* aa3; *KwiatKsiąř* C2; *Mącz* 135b; Tu Pan dáwać raczy łákkáwą á miłostíwą otuchę káźdemu thu ná tym řwiecie vćifńionemu *RejAp* 195, 15v; *RejPos* 59, 82, 256v, 279v, 309v, 317; což inřzego czyniř/ iedno dáwałř potuchę řywym *ModrzBaz* 61v, 140.

»dawać przyczynę, powód« [w tym: *komu* (16), *do* czego (13), *czego* (12), *czemu* (8), *ku* czemu (4), *-by* (4)] = *być przyczyną, powodem; occasionem dare Modrz, Vulg; architectari, ponere pro causa Mącz; causarn a. occasionem praebere Modrz* [szyk zmienny] (44 : 2): *FalZioł* V 30v; *RejJóz* F2v; řřam s řzyebye przyczini obrazenya przyařłny y przimyerza, nykomv nyedawa. *LibLeg* 11/171v, 11/139v, 157v; *SeklKat* H3; A řnadź my ducho wni řámi do tego przyczynę dawamy. *KromRozm II* m; Ku zátráceniu krolow/ nie daway przyczyny. *BielKom* C2v, D4v; *RejWiz* 102v; *RejZwierz* 40v, 67v, 117; *BibRadz 2.Cor* 5/12; *BielKron* 101; *Mącz* 14d, 68d, 199b; *SienLek* 1v; *KuczbKat* 385, 425; *RejZwierc* 78v; Krolowie/ Kfiąřétá poboźni/ niemáią z řiebie dáwać przyczyny walce/ tylko zá muřzenim podeymowác to brzemię *BielSpr* 36v; *WujJud* A8v; *ModrzBaz* 7v, 10, 30v, 37v, 104v (7); *Oczko* 18v; gdy [...] pytał P. Iezus [uczniów] co by onim trzymali? Piotr [...] drugich řię nieráďzac/ y owřzem wřzytkim do tákiego wyznánia powód dáiąc/ [...] puřcił on řławny głos y wyznánie/ ná ktorjm kořcioł wřzyćiek zbudowány řtoi *SkarŻyw* 597, 82, 487; *WujNT* 242, *2.Cor* 5/12, s. 655, *1.Tim* 5/14; *SarnStat* 16, 481, 709, 1174 [2 r.]; *PowodPr* 17, 48.

»dawać przykład (dobry, zły itp.)« [w tym: komu (18), z siebie (13)] = *exemplum praeberere* Modrz, Cn; *exemplum esse a. facere a. prodere a. relinquere* Cn [szyk zmienny] (33): bacż iaki przyklád daie to dółstoyné dziecię ián śwíęty *OpecŻyw* 31, 94; *RejPs* 170v; Grzellą przełożeny/ [...] gdi nie uczą zbawienney nauki poddanich fwoich. Gdi ym daią zły przyklat śwemy zlemy vczinki/ y zycym. *SeklKat* H3; *KromRozm I* Bv; *KromRozm III* M6v; *DiarDop* 117; *BielKom* E4; *LubPs* R5 marg; *RejZwierz* 43v, 130v, 131; *BielKron* 201; *KochZg* B; *Mącz* 195c; *SarnUzn* E6; *HistRzym* 39; *RejPos* 45v, 71v, 114v; *RejZwierz* 23v, 34v; Biskupi zásię żeby nie pánowali nád kápłany: ále przykład dobry z siebie dáiąc/ wżyftkie dobrze íprawowali *WujJud* 155; *PaprPan* O3v; *ModrzBaz* 17v; *SkarŻyw* 117; *ArtKanc* B2v, O16v; *KochWr* 31; *Phil* D4; *WujNT* 217; *SarnStat* 1277; Słufzna/ cnými poštěpki áby pobudzáli Rodżicy śwé dżiatki/ do cnót przykład dawáli *GoslCast* 35.

»radę (dobrą), porządzenie dawać« [w tym: na co (2), ku czemu (1), o czym (1), -by (5)] = *consiliare* *Calep* [szyk zmienny] (47 : 1): [starzy ludzie] młodym barzo ínadnie vmieią porządzenie dawać. *BielŻyw* n1b 14; *WróbŻółt* B, 106/11; *RejPs* 107v; *LibMal* 1546/122v; kto zdrowy ieft łacno niemocnému radę dáwá a łám lekarza potrzeby niemá *MurzHist* P3; Nie wiem co mam s łobą dzyáłác/ A coż komu rádę dáwác *BielKom* G4v; *KrowObr* 225v; *Leop Ier* 38 arg, 1. *Cor* 7/25; *RejZwierz* 25v; Potwirdził go Izáiałz/ y dáwał mu dobrą radę. *BielKron* 88v; Consultor, Ráycá/ ten który rádę dáwa. *Mącz* 63d, 294a, 315c; *GórnDworz* T3; *HistRzym* 103v; *RejPos* 183v, 211, 224, 232v, 309 (7); *BiałKat* 371; *RejZwierz* 99v, 215; *RejPosWstaw* [110³]v; *SkarŻyw* 332; *CzechEp* 116; *PaprUp* K; *ZawJeft* 28; *Calep* 246b; *GrabowSet* E4v; *WujNT* 1. *Cor* 7/25, s. 595 [2 r.], 2. *Cor* 8/10, Zzzzzv; *SarnStat* 171 [2 r.], 324, 489, 562, 853, 888; *SkarKaz* X2v; *CzahTr* I3v.

»ratun(e)k dawać« [w tym komu (8)] = *opitulari, succurrere* Modrz [szyk zmienny] (10): náwífem dáwałz ráunek wedle potrzeby vpádłego káždemu boże náłz. *RejPs* 97v; *RejWiz* A2; *BielKron* 228, 460; *ModrzBaz* [38]v, 68v; *KochPs* 69; *PudlFr* 17; Z zamurza ták więc wżyfcy nieprzyiácielowi/ Záltáwiáią dáiąc w tym ráunek zamkowi. *CzahTr* H2, F4v.

»rozgrzeszenie, odpuszczenie (grzechow) dawać« [w tym: komu (11)] = *exauctorare* *Calep*; *veniam dare* *Vulg* [szyk zmienny] (12 : 2): *SeklKat* Y3; O Floryánie Swíęty/ przesćię Bog konie vzdrawia y dáie vpádłym odpuštzenie grzechow *KrowObr* 172v, 176, 217, 218v [2 r.]; *Leop Sap* 12/11; *WujJud* 83; *WujJudConf* 86v; A Romualdus go ćielząc y rozgrzeźenie dáiąc/ mile go poźegnał/ y vmárl. *SkarŻyw* 574; *ReszList* 151; *ArtKanc* M12v; *Calep* 382a; *LatHar* 659.

»dawać rozkazanie« [w tym: komu (5)] [szyk zmienny] (6): *BibRadz Ex* 6/13; *SkarŻyw* 153, 349; Abowiem y Chriřtus ma pod łobą Anioły/ ktorým przyřcia y odelřcia dáwa rořkazánie. *CzechEp* 243, 249; *NiemObr* 47.

»rozsádek dawać« [w tym: o czym (12), czemu (1)] = *iudicare* Modrz [szyk zmienny] (15): Trudno náleř ze wżyřtkim ćłowieká/ [...] Coby káždey rzeczy wyrozumiał/ A rozłádek rzeczy dáwác vmiał. *BielKom* Av; *RejZwierz* 67v; *KwiatKsiąż* E4, G2, I, M3v; *Prot* C4v; *ModrzBaz* 25v, 59 [2 r.], 87, 130, 131v; Ták był ná on ćzás włáfny vrząd Piotrow/ iáko y teraz potomkow iego/ dáwác rozłádek o náuce wiáry. *WujNT* 654; *GoslCast* 68.

»sławę [komu] dawać« = *benedicere* *Mącz*; *ponere gloriam* *Vulg* [szyk zmienny] (5): *BielŻyw* 92; *BielKom* E6; *Leop Is* 42/12; *Benedicere* alieui, Dobrą sławę komu dáwác/ to yeft/ chwalić. *Mącz* 87a;

[Bóg] tu ná ziemi nieśmiertelną łławę dáie tym/ ktorzy dla bráćiey y dobrá poľpolitego wćierpieli. *SkarKazSej* 670a.

»sprawę dawać« [w tym: komu (13), o kim, o czym (29), czego (2), z czego (1), że, iż (4); o sobie (17)] = *causam dicere, sumptum facere* *Modrz* [szyk zmienny] (41): *DiarDop* 99, 101; *GliczKsiąż* N5v; *BibRadz* II 141 a *marg*; *BielSpr* 28v; *BudNT przedm* a6v; Kto niewinnie będąc poyman/ musí o łobie łprawę dáwać/ niech to odpuści Rzeczypoľpolitey *ModrzBaz* 85v, 5, 72, 83; *KochOdpr* Bv; *Oczko* 25v; *SkarŻyw* 518; *CzechEp* *4v, 9, 54 [2 r.], 324 [3 r.], [390]; *CzechEpPORz* **2v, **4v; *NiemObr* 116; *WerKaz* 279; Tákże téż o Woźnikách dawa łprawę *Szymek. PudłFr* 8; *ActReg* 67, 121; *LatHar* 317, 326; Rzecz Páwłowa do Zydow/ ktorą dáie łprawę wiary y náwrocenia łwego. *WujNT* 487, 334, 498, 506, 514; DAwać łprawę máią Poľłowie z káždégo Séymu przyiáchwłzy/ to co łprawili ná przešłym Séymie *SarnStat* 44; *SiebRozmyśl* H3; *SkarKaz* 155a; Iáko mi łprawę dáiefz miły Dobrochowłki, Widzę że to nie może być žadnym łpoľobem *CiekPotr* 57, 87; *CzahTr* K2.

»szczęście dawać« [to tym: komu (2)] = *fortunare* *Calep* [szyk zmienny] (4): przeto mu Pan Bog dawał wielkie łczęście na káždé łprawy *BielKron* 345v; POnieważ Bóg/ y łczęście/ y niełczęście dáie/ Przeciwko Bogu mówi Ian/ co łczęściu łáie. *PudłFr* 11; *Calep* 431b; *ZbylPrzyg* B4v.

»ślub, święcenie, krzest, bierzmowanie, sakrament itp. dawać« [szyk zmienny] (15): *KromRozm I* I3; przetho Kárdynał ktory vmiał Niemieckie y Poľłkie ślub dawał *BielKron* 391, 150, 187; to záchowano było/ áby Krztu nikomu niedawano/ ázby pierwey był łpytan/ iešliby sie chćiał krzćić. *KuczbKat* 135, 230; *WujJud* 211v [2 r.], *Mm4v*; *SkarJedn* 347; W Poľu bierzmowanie nowym Chrzešćíanom dáwać chćiał. *SkarŻyw* 519 *marg*; bogoboyni káplani v chorych przy łożu łiedząc [...] Sákrámentá święte im dawáią *ReszHoz* 118; *WujNT* 475 *marg*, *Xxxxx2v*, *Aaaaaa3v*.

»świádecstwo dawać« [w tym: o kim, o czym (63), komu, czemu [=o kim, o czym] (31), w czym (6), czego (4), na kogo (1), iż, że (13)] = *testimonium perhibere a. reddere* *Vulg* [szyk zmienny] (111): a to łie napelnilo czału męki iego/ kdy opoki łie padaly/ daiątz łwiádecztwo o iego łwiátołci. *OpecŻyw* 73v, 65, 66, 113v; *WróbŻołt* oo6; *RejPs* 153v; łami o łobie łwiádecztwo dawacie *RejJóz* N; *KromRozm II* kv; *KromRozm III* G7 [2 r.], Kv; *LubPs* bb; *Leop Ioann* 5/39; *LeszczRzecz* A2; *BibRadz I* *7, *Act* 23/11; wkazał im Gránwellanus kłiegi [...] dáiac o nich łwiádecstwo/ yž w nich niemáľz nic obłędliwego *BielKron* 218v, 193v, 196v, 329, 467v; *KwiatKsiąż* G2; *Prot* A2; *SarnUzn* E8; *RejAp* 10v, 61, 109, 177v, 196; *GórnDworz* Yv, Gg4v; *RejPos* 36v, 63, 89v, 107 [2 r.], 120v (16); *RejPosWiecz*² 93v; *BiałKat* 11, 313v, 346; *HistLan* A2v; *KuczbKat* 215, 265, 315; *RejZwierc* 177v; *WujJud* 39, 149v; *RejPosWstaw* 44; *BiałKaz* G2, G3v; A iż go Iezus potym Eliaľzem názywa/ dáiac mu w tym łwiádecstwo/ tedy łie oney iego odpowiędzi nie łprzećiwiá *CzechRozm* 147v, 93v, 105v, 108, 210v; Y ná innych mieyľcách wielkie łwiádełstwo dáie Rzymľkiemu košćiołowi. *SkarJedn* 109, 113; *SkarŻyw* 27, 306; *ZapKošcier* 1580/14; *CzechEp* 71, 74, 93, 124, 190 (15); *NiemObr* 67; *KochFr* 65; *ReszPrz* 9; *LatHar* 75, 285, 366, 648; *WujNT przedm* 34, s. 199, *Luc* 4/22, s. 311, 319 (17); *SkarKazSej* 696b.

»wiadomošć, wiešć [o czym] dawać« (2 : 1): *ModrzBaz* 103v; *ArtKanc* A18; o łrogięy á łromotney šmierći łwoiey wiadomošć im dawał. *SkarKaz* 548a.

»dawać [komu] wiedzieć, wiedzenie« = *oznajmiać, podawać do wiadomošci* [szyk zmienny] (10 : 8): *Drvgye thešch* dawami wyedzyecz waľchey Kro. mczi yšch Czar Tureczky poľlal Czavłza do Czarza

Tatarŕkyego y do wŕzitkych hord Tatarŕkych. *LibLeg* 11/184, 11/47, 59v, 140v, 166, 168v (15); *BielKron* 134v; Tobie to wiedzieć dawam/ iże twey corki żądam. *HistRzym* 9v; A w ten czás teź pułtoŕzył/ Sámáriyfką zyemyę/ Sámemu Achábowi/ dáiąc to wiedzenie *HistHel* C4v.

»władzę dawać [komu]« = *auctoritatem dare JanStat* [szyk zmienny] (9): *KromRozm III* H6v, I6v; Rycérŕtwo Polŕki Króla obiéra ná Królestwo/ ále mu władzý Królewŕkiý/ [...] nie dáie *OrzQuin* S3v; *GórnDworz* Ff6v; *WujJud* 34, 153v; *SkarŻyw* 171; wierni Krześciáni/ dla prawdy vcierpieć muŕzą/ [...] náture złą hámuiać/ á władzey iey nie dáiąc *ArtKanc* L19; tym władzą dáiemy karác wyŕtepné/ y którzy vpornie ŕzkody ludzióm czynią *SarnStat* 301.

»dawać wolność, wołá, swáwołá, swowolność [komu]« = *facultatem a. vacationem dare, praebere licentiam Modrz* [szyk zmienny] (11 : 3 : 2 : 1): to wino/ ieŕt dobre pierŕiam twierdząc ie, j woluóć [!] oddychania daiącz *FalZioł* I 44c; *GliczKsiąż* G3; Ktorzy tu iáko byđło ŕwowlonie mieŕzkáia/ A ŕwáwołá márnemu przyrodzeniu dáia. *RejWiz* 189v; Niczemny Krol niczemnym ludziem wolność dáie *BielKron* 262; *SienLek* lv; *OrzQuin* X4v; *RejPos* 300; Przeto im potym dáie wolność/ áby w iátkách łobie kupowáli co chcą *WujJud* 197v; *ZapKóŕcier* 1580/10v; niechcą żadnego tákiego ŕláchectwá mieć/ ktoreby dawáło komu ŕwowlonie grzeŕzenia [*praebeat peccandi licentiam*] *ModrzBaz* 141, 36, 128v; *SkarJedn* 295; *SkarŻyw* 408; *CzechEp* [397]; Y dziećięciu Wolności nie dáiemy/ bo go chćiwoŕci ŕprawuia *GórnRozm* B; *SkarKaz* 420a.

»dawać wszystko (w obŕitoŕci), wsz(ystki)ego doŕć [komu]« = *dare omnia Vulg* [szyk zmienny] (8 : 3): *LubPs* cc6 marg; [Bóg] wŕzythko ŕtworzył przez Syná/ y nas odkupił/y wŕzytko nam dawa. *GrzegRóżn* J4, H4v; *RejPos* 81v, 82; *GrzegŚm* 3, 51; *CzechEp* 274; *GrabowSet* B2 [2 r.]; *WujNT Act* 17/25; *SkarKaz* 245b.

»wychowanie dawać [komu]« [szyk zmienny] (4): Po ŕmierci Mátki ŕwey Bernárdyn/ wychowanie miał v ćiotki ŕwey Dyany/ [...] ktora mu ŕwięte wychowánie dawála *SkarŻyw* 458; *KochTarn* 73; *SarnStat* 590, 635.

»[o czym] wyroki dawać« (1): A gdy ołáđzi biŕkup y káplán Boży/ nawyźlza ná ŕiemni bozka ŕtolicá/ [...] która o ŕumnieniu nawyźlzych ŕtanow wyroki dáie *SkarKazSej* 700b.

»zapłaté, za zapłaté, odpłaté dawać« [w tym: komu (12), za co (6)] [szyk zmienny] (17 : 2 : 2): A takowe dobre vczyunki /ŕlá owoczem/ prawdziwei/ nas vŕprawiedliwiaiaćzei wiary/ y dawa pan bog za nie dwoiaką zapłaté tv y na onym ŕwiece. *SeklWyzn* b4; *SeklKat* D3v, G4, H4, K, L4v [2 r.], M3v (9); *RejAp* 110v; *WujJud* 112v, 113v, 114, 234v; *WujJudConf* 112; kto zá dobre ŕprawy odpłaté dawa [*qui sit ... remunerator bonorum*]. *ModrzBaz* 11v; Zywoť wieczny ieŕt y dar/ y zapłátá [...] Dáia gi zá zapłaté. *WujNT* Ddddddv, 641; *SkarKaz* 3b, 205b.

»dawać zbawienie, wybawienie [komu]« = *salutem dare, tribuere Vulg* [szyk zmienny] (11 : 3): *LubPs* ee5v; Izaŕz ŕłonina álbo Swiniá dawa zbawienie rodzáiowi ludzkiemu? *KrowObr* 98v, 74 [2 r.], 94v, 160 [2 r.], 218; *Leop Prov* 21/31; *BibRadz Ps* 143/10; *WujJud* 162v [2 r.]; on ŕam táki ieŕt (iáko mowi *Pfal*. 144, v 10.) ktory dawa wybáwienie krolom [*Qui das salutem regibus*] y ktory teź Dawidá wykupił od mieczá złego *CzechEp* 162 [*przekład tego samego tekstu BibRadz Ps 143/10*]; *WujNT Act* 7/25.

»dawać zdrowie« [szyk zmienny] (10): *HistAl* K5; A ktoŕz was tedy tego náutył/ iż ziele vtzárowáne/ dáie zdrowie duŕzne y zbáwienie? *KrowObr* 95, 94v, 95, 95v, 148v, 149; *Sospitalis*, et

hoc sospitale, Co zdrowie dáye/ też wybáwiciel/ Obróncá. *Mącz* 403d; *GrabowSet* P4v; *ZbylPrzyg* B4v.

»zgodę dawać« [szyk zmienny] (3): Ten Zbor íam Chryftus pálcem íwoim nápiíal/ dáiąc oycom S. taką zgodę y duchá íedności. *SkarŻyw* 300; *SkarKazSej* 675b [2 r.].

»zgorzenie (a. pogorszenie) dawać« [w tym: komu (6)] = *dare offensionem, ponere offendiculum vel scandalum Vulg* [szyk zmienny] (9): Mierność też taką miał że po wízitki dni żywota íwego żadnego pogorńzenia nigdy po íobie nikomu niedawał *BielŻyw* 46; *KrowObr* 187; *Leop Matth* 18 arg, 2. *Cor* 6/3; *BielKron* 201; *SkarŻyw* 99; Zá tym/ y żądza náítępuie íprofná/ [...] Ktora tym ciężńza/ íz zgorńzenie dawa *GrabowSet* M3; *WujNT* 520, *Rom* 14/13, 2. *Cor* 6/3.

»dawać znać« [w tym: komu (133), o czym (59), co (55), w czym (16), po czym (10); ze zdaniem dopełnieniowym (248): íz (144), że (58), -by (39)] = *oznajmiać, okazywać; significare Mącz, Modrz, JanStat, Vulg; praeseferre Mącz, Modrz; innuere Mącz, Vulg; adnuere, designare, facere certionem, notificare, nuntiare, aperte ostendere, praeferre, reddere certionem Mącz; avisare, insinuare JanStat; declarare Modrz; signum facere Cn* [szyk zmienny] (452): [żona męża] plákáíal/ Íz go bárzo miłowáíal. A tę mu miłość znać dáiąc/ Krzyczáíal śmierci wzywáiąc. *BierEz* P2v, Cv, S2v; *OpecŻyw* 22v; WZróft czálego człowieka wiele o nim dawa znać. *GlabGad* M2v, D4v, M2v, O7, O7v, P3v; Dzień íeden dawa znać podobieńftwo o drugim á noc takéż íedná czyni nam íprawę o drugiej *RejPs* 27, 70, 98v, 145; Z bozej moczi Czessarz Thureczky y ynnich wiele panftw przyaczielowy memv Krolowy Polkiemv *Sigmvnthv* Oznaymvyem y dayemi wam znac przes ten nasch lyft o voyewodzie Valáfkym Pyetrze yz on przíííííal do nas *LibLeg* 11/66v; Ía o wízitkym tim v.k.m. daye znac yzbi v.k.m. raczil otim wyedziecz *LibLeg* 11/108v, 10/69v, 123, 11/21v, 93, 96 (58); *RejÍóz* A6v, F3v; *RejKup* e5v; *HistAl* C7v, H3, 18; *KromRozm I* E3, H2; *MurzHist* G, H3v, M4, S3, S3v; *MurzNT* 78v, 91, 96; *KromRozm II* hv, lv, 12, 12v [2 r.], t3; *KromRozm III* G7, H, H4v, K4v, K6v (7); *Diar* 20, 34, 37; *GliczKsiąż* E4; *LubPs* B, G4 marg, Z4, hhv; *GroicPorz* B4v, n3v, aa4; Vbiory y poítawy to w nich znać dawáią *RejWiz* 181, 32v, 42v; A więc nam nieukażelz/ co ty przez to znać dáíelz [*quid in his tibi velis*]? *Leop Ez* 37/18, *Apoc* arg; *RejZwierz* 65v, 104, 111; Tu nam dawa znać íáką miłość przeciw bliźniem íwem záchowywáć mamy. *BibRadz I* 68c marg, 463c marg, 468c marg, 471b marg, 478c marg, II 59d marg (51); Teííaloni w Grecyey chwalili Bociáná íz im dawał znać żyzny rok álbo głodny *BielKron* 24, 55v, 66, 91v, 124, 129v (15); *Mącz* 55b, 62a, 92b, 121c, 123d (33); *SarnUzn* B5, G5, H2; *RejAp* AA8, 35, 147v [2 r.], 188; vbior dáie niepomáíu znać/ czo w kim wre/ ácz tho czáfem omyla *GórnDworz* L8v, C3v, C6, E7v, G2v, K8v (11); *HistRzym* 8v, 67v, 102v; *RejPos* 13, 24, 56, 67, 81 (8); *RejPosWiecz*² 90v; *BiałKat* 136; *KuczbKat* 40, 70, 100, 150, 386, 411; *RejZwierc* 192; *BielSpr* 26v, 56; *WujJud* 15v, 120, 161, 169v, 259v, 261; *RejPosWstaw* 21v, [21³]; *BudBib I* B2v, Cv; *BudNT przedm* b5v, cv, s. GG3, Íi; Ktorymi íłowy to znácznie znać dáie/ íz nic nigdy ná wierne/ z żadney ítrony/ przypáść nie może/ bes woley y dopuńzczenia Bożego. *CzechRozm* 229v, 104v, 105v, 130v, 179, 180v (18); *KarnNap* A4v, B3v, Cv, E4; *ModrzBaz* 14, 37, 48, 64, 95v (17); *SkarJedn* 7, 59, 64, 66, 75 (10); Brátu íwemu Moyżelzowi w krolwískich páíacách wychowanemu/ wielką był pomocą: taiemnie mu o rodzicách íego prawdziwych dáiąc znać. *SkarŻyw* 489, 13, 15, 114, 249, 557 (23); *StryjKron* 772; *CzechEp* 156, 157, 182, 187, 231 (13); *NiemObr* 13, 33, 35, 46,

54, 62 (17); Byli przyięci iáko infzy pielgrzymowie ze wízeláką ludzkością/ [...] odchodząc zoftáwiáli około [...] czterech let złotych iáłmużny/ nie dawáiąc znác co zač byli. *ReszHoz* 126; *ReszList* 147; *WerGośc* 213; *WisznTr* 10; Bez trudności nie będziem/ wczás wam to znác dawam *KochPam* 86; *KochPieś* 5; *KochSob* 62; *KochWr* 32; *ActReg* 141; A ci Dzięśiatnicy [...] máią dáwać znác/ gdy około Páńkiego dobrá/ [...] Ízkody lie dzieią *GostGosp* 40; *Phil* R4; *KochPij* Cv; *GrabowSet* C2 [2 r.], E3; *KochAp* 9; *KochFrag* 49; *OrzJan* 122; *LatHar* 12, 167 *marg*, 194, 731; *WujNT* 39, 68, 114, 187, 211 (19); *SarnStat* 8, 9, 10, 44, 111 (9); *SiebRozmysł* F4v, G; *PowodPr* 40; *SkarKaz* 80b, 242b, 274b, 315b, 416b (10); Gwiazdárze znác dáią/ Co z pilney indułtríey oni poznawáią. *PaxLiz* Cv, B4, C2, C3v, C4v; *SkarKazSej* 670a, 677b, 704b, 706b; *KlonFlis* D4; *RybWit* Cv; *SzarczRyt* B3v.

»dawać znak, znamię, na znaku, za znamię« [w tym: czego (7)]: = *okazywać; innuere Vulg; signum prodere Modrz* [szyk zmienny] (27 : 6 : 1 : 1): *OpecŻyw* 84v; *PatKaz III* 105v; *FalZioł* IV 21d, V 10v; Włofi też na ręku, wielkie znamię dawáią obyczaiow ludzkich *GlabGad* P2v, E4, O7v; To zły znak że nad tobą ptałzkowie lataią A ície wiedz iż ci ten pewny znak dawáią Nizli przydzię trzeci dzeń na gałęzi będziész *RejJóz* 18v; *BielKom* D3; Krytus dawáiąc widome znáki/ chleb y wino/ oddał theśz nam ciáło y krew swoię *KrowObr* 47v; *RejWiz* 88; *Leop Luc* 1/22; DArius mu Perfki Krol pośłał miśę máku/ Íż ma ták wiele ludzi/ dawáiąc ná znáku. *RejZwierz* 5v; S. Florian nie daleko ich leżąc ściągnał rękę/ dáiąc znák iż chce do Polłki *BielKron* 357, 96, 305, 309v, 332; *RejPos* 103; *KuczbKat* 110; íą iedny tráby kthore znák dawáią gdy lie pothykác/ drugie kiedy przeštác *BielSpr* 16, 12v [2 r.], 42 [2 r.], 67v; A dawáią te znáki czáfem słowy/ czáfem trábieniem *ModrzBaz* 111v, 115; *KochPhaen* 12; *ArtKanc* B3; *GórnTroas* 75; A ten wam dáię znák [*hoc vobis signum*]: Znaydziecie niemowiátko wwinione w pielufzki *WujNT Luc* 2/12; *WitosłLut* A2v; iednák w młodości znáki tego dawał/ ná co íię był vrodził *SkarKaz* 42a; *PaxLiz* B2.

»dawać zwycięstwo [komu]« [szyk zmienny] (8): A gdy gi kto w vćciech trzyma/ pragnienie vfmierza, walczącemu dawa zwycięstwo/ pragnienie y truciny gafi. *FalZioł* IV 47c; *SeklWyzn* 3v; iedno takim Krolom dawa Pan Bog zwycięstwo/ ktorzy lie go boią á wedle woley iego chodzą *LubPs* O5 *marg*; *BibRadz* I 96b *marg*; *RejZwierc* 124v, 265; *WujNT* 619 *marg*; *SkarKazSej* 686a.

»dawać żywot, życie« [w tym: żywot wieczny a. wiekuisty (20); komu (33)] = *dare vitam (aeternam) Vulg* [szyk zmienny] (51 : 1): ony mie nałladuią a iá íjm daię żywot wiekuisty/ że niezginą nawieki. *OpecŻyw* 65v, 102v; *WróbŻołt* H3, oo; *SeklKat* R3v [2 r.]; *MurzNT Ioann* 10/28; *LubPs* Z2; *KrowObr* A4; on íam dawa wíśyftkim żywot/ y oddychánie/ y wíśyftkie rzeczy *Leop Act* 17/25 [przekład tego samego tekstu *GrzegŚm* 3, 51, *CzechEp* 274, *WujNT Act* 17/25]; *BibRadz Prov* 3 *arg*, *Ioann* 10/28; *BielKron* 80v; *GrzegRóżn* D2v; *SarnUzn* H3; piánie [jest] tá rzecz/ ktora dáie żywot słowom *GórnDworz* F3; *HistRzym* 8v; *RejPosWiecz*³ 97v; *GrzegŚm* 3, 5, 28 *marg*, 43, 51; *WujJud* 80, 111; *WujJudConf* 124v, 130v, 256v; *BiałKaz* E2 [2 r.]; *BudNT Ioann* 6/33; *ModrzBaz* 143; *SkarJedn* 4; *SkarŻyw* A3, 203; *CzechEp* 231, 274; *GrabowSet* K4, N4v, O3v; *LatHar* 622; Alz do namnieyfzych rzeczy ktore dużę máią/ [...] Wíśyftkiemu temu życie dáie Pan Bog z siebie/ Przezeń íię ruřza wíśyftko ná ziemi ná Niebie. *KołakCath* B3v; Pan Bog ták rownie dáie żywot wieczny y nieśmiertelną chwałę ludziom zá ich vczynki dobre; iáko ie potępia zá złe ich vczynki. *WujNT* 529, 271 *marg*, *Ioann* 6/33, s. 327 *marg*, *Ioann* 10/28, *Act* 17/25 (8); *SkarKaz* 381a, 387b; *PaxLiz* Cv.

Szeregi: »dawać albo brać« (1): A przeto gdy kápłáńfkim vrzędem záklina/ rozgrzeffa/ śwýęceny dawa álbo byerze/ [...] wtym wlfýftkim czyni mocą tego fłowá *KromRozm I I3*.

»dać i dawać« = *praetere et praetere JanStat (5)*: *OpecŻyw 64*; *GroicPorz p2*; *KarnNap C4*; *SarnStat 1096*; nowy [zakon] przez Chryftulá [postawiony]/ który lálkę y pomoc do wypełnienia dáć mogł y dáie/ wniesiony ieft. *SkarKaz 310b*.

»dawać a ofiarować« [szyk 2 : 1] (3): vlitowawfzy fie nędznego vpadku iego [grzesznika]/ dawa á ofiáruie mu [Bóg] fýnaczká fwoiego. *RejPos 147v, 146, 147*.

»sprawować (czynić) i dawać« (2): *KrowObr 53v*; SAM Pan Bog wfzytko dobre fpráwuie/ czyni/ y dáie ludziam ná świcie. *BibRadz I *2*.

»dawać a szafować« (1): to wfzytko im pożegnawa y dawa dzyęki zá nie Bogu Oycu fwemu/ czo im z lálki fwey dáwać á fzfáfować raczy *RejPos 184v*.

»dawać i udzielać« (1): pan Kryftus [...] powyádał [o słowie bożym] iż go Bog dawa y vdzyela *KromRozm I M*.

»dawać i użyzczać« (1): Y thák Náturá/ [...] dáie/ y vzycza nam fmiertelnym/ niefmiertelności. *GórnDworz X7v*.

W przen (3) : thám ieft [...] Kryftus/ który dáie Miłościwe láto/ to ieft grzechom odpufztzenie *KrowObr 79*.

Zwroty: »dawać plac« (1): wfzędy Prawdzie dáią plác błędy *KochPs 146*.

»pocałowanie dawać« (1): Iáko tu fobie w drogę záchodzą miłóšierdzie y prawdá? iáko fobie fpráwiedliwość y pokoy pocałowanie dáią? *WysKaz 22*.

[Więszość zwrotów z dopełnieniem bliższym można zastąpićczasownikiem utworzonym od tematu tego dopełnienia.]

2. *Pozwalać, dopuszcząć; dare, facere Vulg; tribuere Mącz; pati Modrz; largiri Calep [w tym: cum inf (137)] (140)* : *ListRzez w. 9*; Krolestwo ftraczane y inrze poŧtronne nabyć dawa. *FalZioł IV 47d, I 76c, V 36v*; Wyspać sie prawie nie dają. *BierRozm 9*; Albo było nie zwodzić bitwy/ álbo fie bić/ A żywo fie iuz było nie dáwać włápić. *RejZwierz 40*; [królowa] vyrzáła Węgry tágaiąc fie ná fłużebniki Przedborá z Brzezya/ kthorzy nie dawali gwałtem brác fiáná *BielKron 377v*; [koń] nierad fye dáie dobrowolnie w vzdę poimác. *SienLek 186v*; ludzie fwięci dawáli rozléwać krew fwoię *RejPos 39*; *BialKat 201*; Wierni fá pánu fwemu/ [...] Nie dáią fie przenáiąć/ zá żadne Monety *BielSat M4*; *WierKróc Av [2 r.]*; *BudNT Mar 10/40*; *SkarŻyw 535, 581*; *BielSjem 34*; *Calep 582b*; *GostGosp 104*; *WujNT 699 marg, Iac 3/7*; Egipczyey dla wężow boćianow wzywáią/ Y zábiiac żadnego nigdy tám nie dáią. *KmitaSpit A3v*; poki rożczká młoda/ dáie fie náchylic y náwieść gdzie potrzebá/ á vroflá trudno ciągnąć. *SkarKaz 420a, X3*; *CiekPotrSzym*)?(4.

dawać komu, czemu (86): Niektory kmieć wężá chował/ Y z ftołu mu iádác dawał *BierEz N2v*; *OpecŻyw 175v*; Ale niedawać wodcze wiele idz iedno czoby rozumiał iżeby dofyć było *FalZioł II 2b, IV 48a, V 37*; Ktori daie miefzkać [habitare facit] nieplódney w domu fwoim matce fýnow wefoley. *WróbZioł 112/9*; á tak niedaway fie tem záfwydáwać ktorzy ćierpliwie oczekawáią rátkunku twego *RejPs 100, 53v, 132, 203v*; *RejJóz Q2v*; *KromRozm I Cv*; *KromRozm III G6*; *BielKom B4v*; *GliczKsiąż D4v*; *LubPs P2v*; Lecz gdzye pocźciwy rozum dawa fobie rádźić/ Temu żadna przygodá

nie może zaważyć. *RejWiz* 8v, 148; *RejZwierz* 74v; *BibRadz 2.Reg* 24 arg; *BielKron* 390v, 450; *Mqcz* 136c, 463d [2 r.]; Każdego ciełz czym mozełz/ nie daway nikomu Od ciebie z łmutnym łercem odchodzić do domu. *Prot* D3v, B3v; *SienLek* 189; *GórnDworz* Ee5; *RejPos* 53, 56, 65v, 140, 140v (10); *RejPosWiecz*² 91; *BiałKat* 31; *KuczbKat* 290; *RejZwierz* 266v; *BielSpr* 56; *WujJud* 2, 131; *RejPosWstaw* [41²] [2 r.]; *BudBib 2.Par* 16/1; *BudNT Matth* 5/45; *CzechRozm* 185v; Tákci powiem á pewnie że ci mołoycowie/ Nie dawaią przewodzić męźnieyřzym ná łobie. *PaprPan* Z4, T3, Ee2; Niech łię niedawa Krol/ [...] tym herbom/ [...] ołzukać *ModrzBaz* 41, 130; *Oczko* 3; *SkarŻyw* 328, 440, 559; *StryjKron* 612; *CzechEp* 26; *KochFr* 19; *ReszHoz* 126; *WerKaz* 281; *BielRozm* 8; *GórnRozm* E3; *KochWr* 36; *GórnTroas* 19; *GrabowSet* Dv; *KołakCath* B3, B3v; *KołakSzczęśl* A4, B4v; *RybGęśli* C4; *WujNT Act* 2/4, s. 582; *WitosłLut* A3; *KmitaSpit* A2v; *SkarKaz* 519a; *CzahTr* A3v, A4v, Dv, E3; *SkarKazSej* 703a; *KlonWor* 78.

Przysłowie: [niektórzy] łobie nie dáią grać ná gębie/ y kołow łiołác ná łzyiách *CzechEp* 26.

Zwroty: »dawać się czuć« = *resipere Mqcz* [szyk zmienny] (3): *Celerius ista ad nasum veniunt. Prętko przichodzą do nołá/ to yełt/ wnet łie dáją czuć. Mqcz* 480b, 368a; *GórnTroas* 33.

»dawać doczekać« (1): [Panie Boże] nie daway doczekác onych złych dniów/ które náłtana po łmierci Króla *OrzQuin* Zv.

»dawać z łaski dzierzeć« (2): dawał teź z łalki dzyerzeć bráćiey niekthore zamki w Ruři *BielKron* 390v [*idem*] *StryjKron* 612.

»dawać się namawiać« (1): wykłádaią to iż łie pány rády dawaią zá złoto námawiać. *BielKron* 21.

»dawać (po-, u-)zna(wa)ć (się)« = *prae se ferre Mqcz* [szyk zmienny] (23): Yáko Cyrus ktorego Suká żywiłá nyeprawym człowiekyem dawał łie znać *GliczKsiąź* D4, D6v; *LubPs* X4; Co y ty łátorołki/ co z nich wyrałtaią/ Sláchetnym łie owocem/ káždemu znać dáią. *RejZwierz* 74v; *BielKron* 13v, 450; *Mqcz* 121c; *RejPos* 202v, 312; Stworzenie tedy boże [...] ma przywodzić ku vznaniu páná Bogá/ w tych rzeczách: które łye nam dáią vznawać wnim. *BiałKat* 31; *HistLan* B4; *WujJud* 131; *CzechRozm* 185v; Tátárom y Wołochom teź łie ten znać dawał/ Acź ie y łam potęźne y męźne poznawał. *PaprPan* Ee2; *ReszHoz* 126; *GórnRozm* E3; *GórnTroas* 19, 40; *SkarKaz* 275a; *CzahTr* E3; SAmá łie rzecz dáie znać *PaxLiz* D4; *KlonWor* 78; *SzarzRyt* D3.

»dawać się długo prosić« (1): Pátrzayże thu záłię dziwnych łpraw Páná tego/ iż on o rownieyřze rzeczy dawał łie długo czáltem prosić/ niźli miał okázác dziw Bołtwá łwoiego. *RejPos* 221v.

»słowa rzecz nie dawać« (1): Y ná okázowanie łłowá rzecz nie dáiełz/ Choć o łwoiey godności známieniće báiełz. *Prot* C3.

»krzywdy (u)czynić nie dawać« (2): Tu nieiáka Bogini przed łaty mięłzkála/ Ktora krzywdy nikomu czynić nie dawála. *Prot* B3v; *Papr* T3.

»czasowi upływać nie dawać« (3): Więć źem prozno czálowi wplywać nie dawał/ Y tegom y owegom nie rad omiełzkawał. *CzahTr* [D]v, A3v, A4v.

»dawać (się) słyszeć« = *audire facere PolAnt* (3): *RejPs* 132; bo mistrz ten [...] daje się słyszeć, iż się kusić chce o pruskie ziemie *Diar* 23; *BudBib Ier* 50/2.

»dawać uwodzić się, zwieść się, przywodzić, odwodzić itp.« [szyk zmienny] (17): *KromRozm III* C6, G6; Iź iedno ci łzáleia/ co łie im vwieść dáią *RejWiz* 148; *RejAp* 22v, 82v; *GórnDworz* Ee5; A

to włytko ná ty przymowká/ kthorzy [...] dáią fie vwodzić i fłowom y myflam fáłeczny. *RejPos* 65v, 259v, 265; wżakże do tego przywodzić sie dáwa lekkim y z dáleka przywiedzionym domyflom *KuczbKat* 290; *RejZwierc* 266v; *WujJud* 2; *RejPosWstaw* [41³]; *SkarŻyw* 100, 559; *BielRozm* 8; A my ládá wiátróm y ftráchóm od fzukánia fię zbáwienia odwodzić dáiem *SkarKaz* 519a.

»dawać uży(wa)ć (się)« (3): á tež tym obfićiey dáwałz vżywać dobrotliwołci swoiey ktorzy vznawáią ciebie *RejPs* 53v; *RejJóz* Q2v; *SkarKazSej* 695b.

»dawać (się) widzieć« [szyk zmienny] (4): *CzechRozm* 185v; *Oczko* 3; [proces prawny] iest troiáki, iáko ná téy figurce położonéy dáie fie widzieć. *SarnStat* 716; ile rázów złóte Słóńce wftáie/ Napierwey fię w fwey drogiey fzáćie widzieć dáie. *WitośLut* A3.

»dawać (wy-, z-) rozumieć (się)« [szyk zmienny] (12): Ale kyedy mowyę/ znośnyeyłfe to niź ono/ toć yuż dawam rozumyeć/ iż oboye złe *KromRozm I Cv*; *KromRozm III C*; *BielKom* B4v; *RejPos* 53, 140, 153v; *BielSpr* 31; *CzechRozm* 185v; *SkarŻyw* 317; *WerKaz* 281; Tu małz Duchá świętego pełne počiech fłowá/ A łatwieć ie z rozumieć dáie polłka mowá. *KołakSzczęśl* B4v; *WujNT* 582.

»zwyciężyć (się) dawać« [szyk zmienny] (4): *FalZioł* IV 48a; *KuczbKat* 140; walcząc z nieprzyaciélem y zwyciężyć fię niezczęściu tego światá niedáiąc: doftąpił niebieskiey zapłáty. *SkarŻyw* 328, 440.

»żyć, być dawać« [szyk zmienny] (3 : 1): *LubPs* P2v; Niechay w tobie cześć iego/ nigdy nie vftawa/ Ktory tu fwym do czáfu/ tám wiecznie żyć dawa. *GrabowSet* Dv; A bez niego iák świecá bez ognia vftáie/ W cień fie mieni Boftwo nam być y vftác dáie. *KołakCath* B3v, B3.

3. *Polecać, kazać; dare Cn [cum inf]* (31) : Iłch powyedzial yfch Thalierzse paniczewłkie. kthore gineli Zyanem wolkyem nagradzał panfkimy, skthorich herbi fzczieracz dawali. *LibMal* 1549/149v; *KromRozm I D4*; ktemu ten co dáie fpifowác/ zwłáfczá ná ktego by było iákie domniémánie/ áby pierwey przyflygł Vrzędowi/ iáko fpřáwiedliwie włythki rzeczy dáie popifowác. *GroicPorz* ee4, o2; *BielKron* 208, 208v; *Oculo, Exoculo, Oflepiam/ wykalam/ álbo dáye wylupić oczy. Mącz* 259c, 9b, 329b, 375c; *GórnDworz* E5v; ludzie poſpolicie ná tákowé Pręty zwykli náymowác/ kiedy co kopác dawáią. *GrzepGeom* I3v; Poydziefzli do Kufznierzá/ dáwác podfzyć fzubkę/ Mułifz dziełięć złotych dáć *BielSat* C2; *BielSpr* 49; Vrząd fkupuie go [żyta] bárzo wiele/ y do mieyfkich ſpichlerzow dawa chowác [in publica promptuaria reconditur] *ModrzBaz* 33v; *SkarŻyw* 261; *ReszHoz* 118, 126; á kto chćiał fię łam oczyfczáć/ dáwał fię nieść do łádu choro. *GórnRozm* H4; *Paprup* I4; *SarnStat* 1303.

dawać komu (3): A iefliby było wátpienie iákie iżby nie miał trádu/ kapłánóm takie dawano vznawác/ iżby obaczyli iefli godzyen miedzy ludźmi być *BielKron* 36v; *RejAp* 85v; Król Zygmunt miał ten obyczay/ że záwždy vmywáiąc fie/ dáwał pierścienie z palców trzymác tym czáfem/ któremukolwiek dworzáninowi *KochAp* 9.

Zwrot: »dawać uczyć, ćwiczyc, chowác« [szyk zmienny] (4 : 2 : 1): Przeto oni ftarzy á mądrzi ludzie dziatki fwe y tej nauce naprzod vczyć dawali *KłosAlg* A4; *GliczKsiqż* I7, L3v; [cesarz] ftárfze takież grube [niewolniki] [...] do roley obráca/ młode dawáiąc vczyć według vrody lat *BielKron* 261v; [Turcy] biorą młodzięńczyki w trybućie/ [...] dáią ie chowác/ ćwiczyc ná rycerłkie rzeczy *BielSpr* 3v, 28v.

4. *Przydziałać, wyznaczać, przypisywać; przyznawać; przypisywać co czemu; dare, tribuere Mącz, Cn; concedere Modrz [w tym: komu (117), co (125)] (130)* : Ia thylko onemu piłmu/ boiazń y vćciwość dawam/ ktore

świętym ięft rzetazono. *KrowObr* 14; przeczby niemyęły być w kołciele krześciánńskim obrázy/ tylko ich żydom bog zákázował. iż im wśytkę moc dawáli *BielKron* 200v, 246; *OrzQuin* O3; A to co w. m. powiadałz/ iż wśtyd/ [...] trzyma biaległowy ná wodzy/ to miałto iedney cnoty/ dwie im w. m. dáiefz/ bo ie czynifz y wśtydliwe/ y niewyśtępne. *GórnDworz* Aa2v, X5; Czárći zá skarb ludziom śmierć dawáli. *RejZwierc* 168v [*idem*] B2v; *PaprPan* F2; *CzechEp* 230; *GórnRozm* H4; Trydentfkie Concilium zá heretyki przekłęte ofádziło one/ ktorzy tęż moc dáią krtowi Ianowemu/ ktorą y Chriřtuřowemu. *WujNT* 13, 322, 559, *Apoc* 13/15; Nie chwalim tych ktorzy tym Mędrcom krolewfkiey zacnořci nie dáią: lámemi ie tylo Mędrćami zowiác. *SkarKaz* 516b, 350b.

dawać na kogo (1): A gdyż wáłzy Sędziowie nie pytáią fię ná łádzie/ iáko kto żyie/ [...] ná podobieńřtwá nie pátrzą/ ná świádki nic nie dáią/ ale wśyřtko puřczáią ná řumnienie obwinionego *GórnRozm* G2.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Dawamy też to Niemczom/ iż w kolczey/ nikt lepiey nád nie/ ták dużym liedzeniem/ iáko y fortyłmi [...] nieda w tym naprzod żadnemu *GórnDworz* E3.

Zwroty: »(pierwsze) miejsce dawać« [*w tym: po kim, po czym* (2)] = *przyznawać pierwszeństwo; primum locum concedere* *Modrz* [*szyk zmienny*] (10): Pocżyna řie Komedia Oyczá s řynem y s corką/ dáiąć mieyřce napirwey vcżciwey Stárořci/ á iey miřtrzowi Mądrořci. *BielKom* B, kt; Wnet gi páni przyięłá á z nadobną ochotą/ Dáiąć mu pirwřze mieyřce miedzy oną rotą. *RejWiz* 26v; *Mącz* 378b; *OrzQuin* R4; zwycżay ięft pocżciwřzey rzeczy/ pierwřze mieyřce dáwać *SienLek* 197; *BielSpr* 67; *ModrzBaz* 82; *SkarJedn* 261; *LatHar* 512.

»miejsce dawać« = *umieszczać* [*szyk zmienny*] (5): byáległowy [...] były w zgárdzeniu y nye práwye im myeyřcá dawano myedzy inřfemi. Dzyelono ye od inřfych [...] yáko czynią myedzy byđłem w oborze *GliczKsiąż* C5; *RejPos* 314; Káżdey mieyřce dawamy/ choć s prořtego rodu/ Ktora ná chłopie wygra/ hárcuiąc zawodu *BielSat* L4 [*idem*] *BielSjem* 27; Iże teraz mieyřce Kárdynałom dáią, iáko Kárdynałom w Senacie: Ale przedřię Arcybifkup piérwéy wotuie. *SarnStat* 172.

»do najęcia dawać« (1) : Locator – Ten ktori do naieczią daie, naimacz. *Calep* 611a.

»pewne za niepewne dawać« = *rezygnować z tego, co się posiada, na rzecz tego, czego się jeszcze nie posiada* (1): Bo kto tráci co w ręku ma/ A niepewne rzeczy duma: Tákiemuć zmyřłu nie řtawa/ Pewne zá niepewne dawa. *BierEz* H3.

»przodek dawać« [*w tym: w czym* (4)] = *przyznawać pierwszeństwo; primas tribuere* *Mącz* [*szyk zmienny*] (10): áczkolwyek wśyřtkye ápořtoły pan yednořtáynye wybrał/ [...] yednáć miedzy nimi wřfedy Pyotrowi řwyętemu przodek dawał/ y drugim go przełóżył. *KromRozm III* M3; Nářfych Polakow naiemnych/ ktorym przodek w męřtwie dawano przybyło pułtorá tyliácá *BielKron* 306; *Mącz* 463d; *WujJud* 117v; *PaprPan* Q4v; záwřdy wśyřfcy Grekowie y řtárzy oycowie S. przodek y zwierzchnořć řtolicy Rzymřkiey Piotrá S. dawáli *SkarJedn* 160; *ReszPrz* 76; *KochPieř* 20; *SarnStat* 1218; Piękną Rádźiwilownę/ ktorey obycźáie Y gładkořć żadney przodku Bogini nie dáie. *WitořLut* A5.

»stacyją, leże, mieszkanie itp. dawać« = *hospitium praeberere* *JanStat* [*szyk zmienny*] (11): A miřzmi go dobrowolnye przepuřczyły y řthacziyą kazdemv polłowy dayemi kthorzi yefzda do Turek przeřz zyemye nářche *LibLeg* 11/155v, 11/169; Powyada yřch wnayderkv za Głogowem Thanben Jackel

gołpodarzs dawał yemu przechowane wdomu fwoym chocia wyedzwał yfch bil odpowedykyem koronnim *LibMal* 1547/135; *BibRadz Gen* 19 arg; *BielKron* 381v, 395, 398v; Tenze pacholkom fwem [...] flacheckie dzierzawi plundrowac kazal/ swoim powinnem wnich leze dawał. *Paprup* I3v; *ActReg* 44; *SarnStat* 701, 707.

»winę dawać« [*w tym: w czym* (17), *o co* (7), *na kogo* (1)] = oskarżać; *accusare, culpare, incusare, insimulare, vitio dare* *Mącz* [szyk zmienny] (53): *ZapWar* 1533 nr 2157; Prethwyczowysmi rozkazaly abi on przed wamy stanął a sprawiał sye tego wczim mv wynę dawacz będą wedlie navky tey *LibLeg* 11/82, 6/115, 116 [2 r.], 10/121; Ich dziawączką tą o kthorą mv vyną dayą wdąbnye do gvmna ffoba powabywłfi. Tham vczinek czielielśny fnya yefth vczynyl. *LibMal* 1544/88; *GroicPorz* h2v, h3; *Leop Luc* 23/14; *UstPraw* G2; kazal fyna fwoiego [...] środ rynku miotłami vbic dáiac mu winę iákoby chciał zdrádzic oycá. *BielKron* 104, 103, 310, 332, 363v, 402v; *Mącz* 2a, 5d, 64b, 71b, 75c (17); *BielSpr* 37v; *Strum* Q2v; *ModrzBaz* 43, 70v, 85, 85v, 86v, 95v; *ZapKoscier* 1582/33v; *ZawJeft* 22; *GrabowSet* V2 [2 r.]; *WujNT* 204; *SarnStat* 161, 276, 750, 887 [2 r.]; *KlonKr* E2v.

W przen (1) : ludzie tym fię nieiáko vpewniaia/ iz P. Bog z nimi miezka/ ná ich opátrowanie y obronę/ gdy mu z pracy y máietności fwey/ dom dáia/ ochotne fwoie ferce y wolą profłá ku niemu pokazuiac. *SkarKaz* 454a.

a. *O ustalaniu granic czasowych, terminów; dare, constituere* *Modrz* [co; *w tym: komu* (13)] (24) : *KlosAlg* G4; nieukwapliwy iefł iz dlugie oczekawanie dawa [*longaminitatem praestat*] tym kthorzy zgreflyli *Leop* 4.*Esdr* 7/64; *HistRzym* 10; [*do picia tych wód najlepszy jest maj albo czerwiec*] bo ácz infzém lékárftwam Kwiecién téz dawamy/ ále w nálym kráiu/ iz iefł zimny/ wodam tym/ ledwieby fluzyc mógl *Oczko* 22.

dawać ku czemu (3): *MetrKor* 37/2; Sto y dwádzieściá lát dáie Bog ku vpámietaniu. *BudBib* I 3c marg; *ModrzBaz* 26v.

dawać na co (2): Cefarz [...] kazal ci powiedzyec/ aby ftad co rychley wiezdzał/ á nátoć dawa dni 21 od pułzczenia *BielKron* 197; *ModrzBaz* 16.

Zwroty: »dawać czas« = *wyznaczyć termin lub okres czasu; spacium dare, tempora constituere* *Modrz* [szyk zmienny] (7): *MetrKor* 37/2v; *RejAp* BB8; Alexander Seuerus Rzymłki Cefarz miał to w obyczaiu/ ze nie nieftánowił/ okrom vczonych á mądrych ludzi/ kthorým dawał czás ná rozmyslenie *ModrzBaz* [16]; Iefł téz to Rzeczypóspolitey bárzo pozyteczno/ dawac ná káždy rok czás/ kthoregoby fię ná pewne mieyfce wlyzytek rycerłki ftan z iezdzał *ModrzBaz* 111v, 26v; *Oczko* 18; *GrabowSet* K3v.

»kres dawać« (2): W fwey pámięci wierney/ flowá fwoie máiac/ Wlyztko iscić będzie/ wlyzemu fwoy kres dáiac. *GrabowSet* T4v, P3.

»początek dawać« (1): [*Arianie*] Syná Bożego ftworzeniem czynia/ [...] kthorzy kłáda iákis czás kthorego nie był/ á początek mu iákis dáia. *SkarKaz* 485b.

praw. »dawać rok« = *ponere terminum* *JanStat* (4): *MetrKor* 37/2v, 3v; GDy kto przy fładzie grozi, lzy [...] A Sędzia ná to niedba: tedy fie ná vrząd drudzy świadcza, y dáia Rok ná Tribunał, [...] y miéwia/ o to Sędziowie correkturę niemála. *SarnStat* 1292, 675.

5. *Przedstawiac, ukazywac, wyrazac, mówic, cytowac; praesentare* *Mącz* [*w tym: co* (142)] (151) : [*Matka Boska*] w placzu takowym flowa dáwala. O fynu mój mily [...] dáy mi s tobą vmrzétz *OpecŻyw*

188v; *MetrKor* 38/500; *Diar* 55; fwárzymy fye theż czáfem przed nim wolnie/ *pro criminali* pozywáią/ fądzą nas; *defenfam Iuris* dáią *OrzRozm* L4; Neptali ieleń wypuľzczony/ dáiąc wymowy piękności. *BielKron* 18v, 108; *Mącz* 431a; wfyzcy ftániemy przed Máyeřtatem Chryřtuřowym/ dawáiąc poczet fpraw náłznych dobrych y złych. *BiałKat* d2; *BudNT* 1.Cor 7/25; máią niektore [*sposoby*]/ ktorzychby do fpraw wżywáli: dawáiąc ono podobieńřtwo/ że ich wżywáią iáko kowale kleřczy [...] żeby łobie rąk niepopárzyli *ModrzBaz* 45v; tedy y oni wiele pozwow dawáią ná przeciwniká *ModrzBaz* 86v; *SkarŻyw* 538; *CzechEp* *3v; *GórnRozm* F4v; Ięzyk/ godnych łłow nie dawa/ Wzdy z tych káźde chwali ciebie *GrabowSet* F4; A iż łie náyduią Poborcy y Száfárze ták niedbáli/ że nie dawáią ná delácie do Grodów/ tych którzy poborów nie płácą *SarnStat* 355, 162, 560, 566, 1205, 1288 (9).

dawać komu (50): Pan Iezus myřli iego odpowiedział/ daiątz iemu przypowieřtz o dwu dłuźniku *OpecŻyw* 46v; *MurzHist* Bv; terásići [...] trzech ořtatecznych Ewangeliftow řwiętych dawám/ a to będziefř miał iedny księgi/ pierwřzą część Teřtamentu nowego *MurzNTSekl* A4; *KromRozm* III M7; *BielKom* D; *GliczKsiąź* 18v; *GroicPorz* x3v; *BielKron* 9, 208v, 467v; *Mącz* 181b; Miło temu gadki dáváć/ kto vmie ná nie gádác. *HistRzym* 25, 9v; wiele częgo było/ á co czyiego dawano do Sequeřtru Chorążom *BielSpr* 15; *RejPos* 40v, 57, 69v, 281, 318; *KuczbKat* 310; *RejZwierc* 177, 195; *BudNT* kk3 [2 r.]; Dáiem tym pořłom krotkie ono wyznánie wiáry *SkarJedn* 318, 124, 315; *SkarŻyw* 413; Luther řwoim zwolennikom piękná á práwie z wołá Bożá/ [...] zgodná łáćinę dawał *ReszList* 154; *BielSenJoach* 4; *ArtKanc* A10; *WujNT* 237, 637, 742, 745, 2.*Petr* 2/6; *SarnStat* 972, 1285; *CiekPotr* 23. Cf *dawać komu na co*, »dawać pozdrowienie«.

dawać komu na co (4): dawamy wam ná poráďzenie/ [...] żebyřcie przifřli przed oblicźnořć nářzę *HistAl* H3v; Piłáli rzeczy vcźone y mądre/ ná iáłność ludzyom dawáiąc áby łie vcźyli *BielKron* 25; *GórnDworz* M8v; A teź nam dawáiąc to ná pámięć/ iáko ieřt ząwźdy płatne v niego pokorne á vniźone ferce człowieká fkrufźzonego. *RejPos* 255v.

dawać ku czemu (3): Perputo, Dobrze ku wyrozumieniu dawam/ którą rzecz wykładám/ rozkładám/ rozwięzuyę řłowy. *Mącz* 333c, 86c; częřto imo bieğ práwá pořpolitégo áppelácie temere interponowáné ku zabáwie y zátrudnieniu Trybunáłłkiému dawáią *SarnStat* 738.

dawać przed co (1): Ktore te to wierřzyki moię wykładáią/ Y przed oczy tu wářze Křześcijáńłkie dáią. *CzahTr* Ev.

Zwoty: »do druku dawać« (1): to było miedzy námi w onéy Rozmowie nářzéy wřpominano/ ále iednák nie kłásć tego było w Dyáłogu/ áni do Druku dáváć/ Ludźiom folguiąc. *OrzQuin* E4.

»w płat język dawać« = *mówić za pieniąďdze* (1): Naydziefř kto w płat ięzyk dawa/ A ráďę ná funt przedawa: *KochPieř* 69.

»dawać łáćinę« = *wyrażać się niezrozumiale* (1): řwiádomciem iuź tego chłopięciá / Y nie tákí ták rozum iáko v dzyecięciá. Boć mi dawał łáćinę áź mi łie łeb kurzył *RejWiz* 68.

»dawać pozdrowienie, dobrá noc, dobry dzień« [*w tym: komu* (6)] [*řzyk zmienny*] (5 : 1 : 1): Wřřelkiému wiernemu křřecianinowi/ [...] Ián Sandetzki w panu Iezuřie dáwá pozdrowienijé. *OpecŻywSandP* ktv; *BielŻyw* 87: Páńny wieńce pierřcienie pánicom dawáią/ Dáiąc łobie dobrá noc mile łie źegnáią. *RejWiz* 27; *RejAp* 7; Gdy fpokoynemu dobry dzień dawáią/ Tu warcholnego do wieźe řzukáią. *RejZwierc* 227v; *MWilKHist* H4v, Iv.

»przyczynę dawać« [w tymi czego (10), do czego (7), czemu (4)] = tłumaczyć powody [szyk zmienny] (43): *GlabGad* A2; *RejPs* 161v; A wżakosz naszi czokolwiek Thurczy mowycz będą a czo za przyczini dawacz przecz bi te granycze tak bicz nie miali pylnie wżitko pyłfacz będą *LibLeg* 11/26v, 10/70v; Kácerze zá to fye máyą/ iż káżdey rzeczy którą tfirdzą/ przyczynę dawáyą *KromRozm I* M2v; *KromRozm II* f4v; *KromRozm III* N2, Q; *GliczKsiąż* G3v, K2v; Durandus wáż pifarz/ dáie przytzyneń/ dla tzego zioła zbieracie *KrowObr* 95, 106v, 156, 200v, 224, 225v; *RejWiz* 1v [2 r.]; *BielKron* 53; Quid praetendit quo mimus velit facere, Cóż zá przyczinę dáye/ czym fie wymawia. *Mącz* 445d, 445d; *RejPos* 43; *RejZwierc* 195; *SkarJedn* 124; *CzechEp* 133; *ActReg* 14, 64, 168; Praetexo – Zmišlioną przyczinę daię. *Calep* 843a; *LatHar* 323, 579; Y dáie tego tež przyczynę/ że wżytcy iákmiárz haeretycy [...] piśmo S. fałżowáli. *WujNT przedm* 11, s. 719 [2 r.], 724, 807, 883; *SarnStat* 294; *PowodPr* 13, 39, 42, 60; *SkarKaz* 80b.

»przykład dawać« = przedstawiać jako przykład [szyk zmienny] (11): Radzić małz z przedłużeniem tak aby przikłady zminętych rzeczy ku teraz będącim dawał. *BielŻyw* 44; *SarnUzn* B5v; *RejPos* 69v, 184, 227; *KuczbKat* 310; Ná postrách náłz y poniżenie dáie P. Bog wyfokie przykłady świętych fwoich. *SkarŻyw* 32 marg, 32; *ArtKanc* A10; *GrabowSet* V3v; *CiekPotr* 23.

»dawać na przykład« = *exemplum ponere Vulg* [szyk zmienny] (23): *RejPs* 145; *MurzHist* Bv; *KromRozm III* M7; *BielKom* D7; Tu Pan Bog dawa ná przykład/ áby żadny nie dufał fwey mocy *BielKron* 117, 467v; *OrzQuin* Aa2; Byli zálię niektorzy ták bączni/ ktorzy dawáiąc ná przykład Platoná [omawiali pana Kryskiego] *GórnDworz* I2v; *RejPos* 40v, 57, 281, 318; *RejZwierc* 177; Bo mowię (dáiąc ná przykład [*exempli causa*]) o práwie/ ktorem ná iedny bárzo frogie/ á ná drugie bárzo lekkie karánie zá mężoboyftwo iest poštánowione. *ModrzBaz* 70v, 139; *SkarŻyw* 312; *WujNT* 243, 637, 742, 745, 2.*Petr* 2/6 (6); *KlonWor* 79.

»(piękne, słodkie) słowka dawać« = *lactare, mulsa loqui Mącz* (3): *Lactare*, Nęćić kogo/ piękne słówká kómu dáwać. *Mącz* 181b, 25d, 235d.

»dawać na spisku, spisek, na karcie spisane, na piśmie, na cedułkach« [szyk zmienny] (3 : 1 : 1 : 1 : 1): [zeznania świadków] ftroná powodna Sędziemu potáiemnie dáie ná kárcie fpiśáne wedle záłoby á potrzeby fwey *GroicPorz* x3v; gdy dwa mieli fprawę przed sądem/ ná fpiśku ią dawali Sędziemu/ ták powodna ftroná iáko y obwiniona *BielKron* 9, 208v, 423v; *Latebrae tabellae*, Táyemne ofáżdzenie/ álbo dekret który przed tym ná cedułkách fędziowie zwykli dáwać á nie wftnie pronunctiowác. *Mącz* 185a; Stároftowie winni byli dáwać ná piśmie/ mężoboyce fwego Stároftwá *GórnRozm* D2v, D2v.

»dobrą wolą dawać« = *okazywać życzliwość* (1): kiedym chćiał przełóżyć przez twóy próg fwe nogi/ Ali mi ie pácholcy twoi przenałzáią: Tákcí téż dobrą wolą w domu fwym dawáią: Y vczczą/ y pośluzą *PudlFr* 17.

»wotum, głos dawać« [w tym: na kogo (1), za kim (1)] = *głosować; suffragari Mącz* (5 : 3): Tedy tym obyczáiem fwoie wotá albo głoły dawáią (one zową fufrágiá) *BielKron* 234v, 234v [2 r.]; Głos fwóy álbo wotum dáye zá kim. *Mącz* 135c; *BielSjem* 29; *WujNT* 460.

»dawać na wzor, wzorem« (1 : 1): Páweł [...] ku pokorze ie ćiągnie/ y dawa iym Páná wzorem. *BudNT* Kk3, Kk3.

Szereg: »ukazować i dawać« (1): Abowiem Duch fwięty inne przytzyzny vkázuie y daie do tego w piłmie Świętym *KrowObr* 225v.

6. *Ustanawiać, nadawać, mianować (przeważnie praw.) [kogo, co] (395)* :

a. *O aktach urzędowych, prawach, przywilejach, przykazaniach, obowiązkach; concedere, largiri JanStat; dare Modrz (136)* : *KromRozm III* K6v; *KrowObr* 79v; *BielSpr* 75v; *Papież* [...] dáie iey [stolicy *Carogrockiej*] pierwłze mieyłce po łtolicy *Rzymłkiey*. ále żadney *Iuryłdykcyey* ná inne *Pátryárchy* nie dáie *SkarJedn* 261; *PapUp* K; aoni tylko mają strzedz aby nie krol przeciwko Panu niedawał. *ActReg* 61, 8, 156; Tákże y quity náłzé/ którémly my álbo ántecesorowie náłzy [...] zá wiadomościá *Séymu* dawáli/ *in robore* záchowané bydż máią *SarnStat* 415, 113, 182, 774, 936, 954; *KlonWor* 73.

dawać komu (67): *OpecŻyw* 95; *LibLeg* 6/77v, 158v, 10/95v; Bo łnádz takye prawa máją Ktore jem dzis z *Rzjmá* dają *RejKup* P; *HistAl* E7; *KromRozm II* i3; *Leop Ioann* 13/34; Bo możemy ná tym przełtác/ co nam *Papież* dawa/ ták ná winie iáko y na wodźie *OrzList* b3v; *UstPraw* H2v; *BibRadz Ioann* 13/34; *Mqcz* 217a; *OrzQuin* Dv; *RejPos* 120, 264; *WujJud* 158v; *RejPosWstaw* [143²]; *BudBib Mal* 2/15; *CzechRozm* 186v, 267; Ale byłci ten čás/ kiedy y te przezwiłká z rzeczą fię zgadzály/ y te *beneficia* ludźiom vczonym dawano/ dla obchodzenia powinności. *ModrzBaz* 133v, 133, 139 [2 r.]; *SkarJedn* 318; *KochPs* 105; *SkarŻyw* 262, 335, 336, 481, 511, 517; *ZapKościer* 1580/10v, 11, 1588/77; *ReszList* 146; *WerGośc* 265; *KochPam* 84; *GórnRozm* C3; *PapUp* 13, K; Pan *Woiewoda* przesły *Sandomirski* prosił o *Gleit* nainsze też *Pany* *Stadnickie*, [...] ale zdami się zego niechcieli i nie przyięli takiego iaki im dawano *ActReg* 156, 41; *WujNT* 358, *Ioann* 13/34, s. 362, 627; *WysKaz* 29; A *Czopowé* od włzelákiego pičia ná rok ninieyly *Contribuciiéy* tu vchwalonéy/ miáftu temu dawamy *SarnStat* 965, 60, 75, 97, 660, 919 (15); *SkarKaz* 209b, 577a, 578a; *SkarKazSej* 678a.

W charakterystycznych połączeniach: dawać beneficjum (4), cło, czopowe, inwestyturę, jurgielt, myto, skład.

Zwroty: »dekret dawać« [szyk zmienny] (3): *RejKup* z6v; Dáiem im dekret ziednoczenia z *Greki* fkończonego/ y ná tym powłzechnym *Zborze* *Floręncim* obwołánego. *SkarJedn* 318; *SkarKaz* 4b.

»glejt dawać« [szyk zmienny] (4): A załz im wolności włzelákiey y gleytow nie dawano? *WujJud* 158v; *PapUp* I4v, K; *SarnStat* 243.

»list (glejtowny, świadeczny, wolny) dawać« [w tym: do kogo (4), na kogo, co (2), o co (2)] = *dare libellum Vulg; dare literas JanStat* [szyk zmienny] (26): A oti zamky a włzakoz y teras dawa lyłti do *Xyedza* *Biskvpa* *Kynłtata* *LibLeg* 11/71, 6/77v, 9/52, 10/95, 121v, 11/185v (8); *SeklKat* M2v; *RejWiz* 183v; *Liłtow* tákowych dáwać niebędzyem/ ktoreby miály hámowác włzelákie práwo álbo íprawiedliwołć *UstPraw* Hv, H2v; *Papież* thylko ná *Krzyżaki* liłty dawał przeciw *Turkom* *BielKron* 394v; *BudBib Mal* 2/15; *Thenze* drugiem takiej wolności dopułtzał y *Liłti* na to dawał. *PapUp* I3; *WujNT Matth* 19/7; będziemy dáwać o tych rzeczach liłty náłzé do przerzeczonych *Woiewodów* y *Stárołtów*/ [...] którémly oné będziemy vpominác/ áby vrzędóm fwym dofyc czynili. *SarnStat* 40; *Gléytowé* liłty kto dáwać moze. *SarnStat* 156; *Stárołtowie* y *Dźierzawcy* dóbr náłzych dozwołenia y liłty świadeczne máią dáwać odchodzącemu *SarnStat* 200, 157, 660, 774, 910, 919 (10).

»odpusty dawać« [w tym: od czego (2)] [szyk zmienny] (4): *KrowObr* 80; *RejAp* 113v; *LatHar* 286; Tym przykładem Páwła S. y mocą łobie w Apóštolech od Chriřtułá dána/ łłutznie kořcioł grzełżącym niekiedy odpuły dáie *WujNT* 627.

»dawać pokutę, za pokutę« [w tym: za co (2)] = *dare penitentiam, poenam irrogare a. imponere a. assignare Cn* [szyk zmienny] (4 : 3): A toć dawam zá pokutę/ żebyś łie łtárał iákobyś polepłżał żywoťá łwego *RejPos* 120: Pobudziłá tá powieść gniew ludzki ná S. Piotrá: iłż ták nieprzyłtoyne y okrutne pokuty dawał *SkarŻyw* 373, 262, 511; *WujNT* 204; *WysKaz* 29; *SkarKaz* 209b.

»prawo, postanowienie, ustawy, za prawo dawać« = *leges concedere JanStat* [szyk zmienny] (15 : 2 : 2 : 1): Przeto gdy wydawa [sędzia] Sentencyą/ ták mowi: Pánowie dáią zá Prawo y ia łniami. *GroicPorz* c3; prozno y práwá łtánowić/ y vłtawy o łprawiedliwořci dáwac [*iustitiae regulae traderentur*]/gdyby wykonywania ich/ mądremlu iákemu á dobremu człówekwi/ [...] niezlecono. *ModrzBaz* 138; *SkarJedn* 315 [2 r.]; *KochPs* 105; *SkarŻyw* 481; *WerGořc* 265; Ták żeř przedię ogládał náznáczone kráie/ Y páná/ który támtym žiemiam Práwá dáie. *KochPam* 84; thedy dawa wieczne prawo y łupelną mocz na wieky vziwacz tych czterzech włok, Barthłomieiewy *ZapKořcier* 1587/70v, 1586/63; *GórnRozm* O3; *SarnStat* 190, 898, 1091; *SkarKaz* 205b, 206b; Przetoż gdy Pan Bog práwá oney Rzeczypołp: dawał y piłá/ ná dwu ie tablicách łummował. *SkarKazSej* 678a, 680b, 681a.

»przykazanie, na przykazanie, rozkazanie, zakon dawać« = *mandatum dare Vulg* [szyk zmienny] (8 : 1 : 2 : 5): Przykazánię moię dáwám wám *OpecŻyw* 95; *RejKup* Nv; Dawamy wam mocno ná przykazanie/ áby włzelki z was nam zgotował skor *HistAl* E7; y włsem žydom ná on czás/ kyedy im zakon dawał/ przez Moizełłá obyecał proroká zbudzić z ichże bráci *KromRozm II* i3; *Leop Ioann* 13/34; *BibRadz Ioann* 13/34; Praecipere, id est instruere, Náuczác y Przikazanie dáwac. *Mqcz* 36c; *SarnUzn* C8v; *RejPosWstaw* [143⁴]; *CzechRozm* 186v, 267; *CzechEp* 281; *WujNT* 358, *Ioann* 13/34, s. 362; *SkarKaz* 157a.

»przywilej, przywilejem, z przywileju dawać« [szyk zmienny] (5 : 1 : 1): *RejWiz* 183v; *RejPos* 264; vczynił go káznodzieię Chryřtułowym [...] daiąc mu piękny y łłow Duchá S. pełny przywilej. *SkarŻyw* 517; ktorým Przywileiem dáie łkład temu to miáłtu ná wiecznořc *SarnStat* 984, 987; *SkarKaz* 5/8a, 607a.

»dawać statut« (1): A odłóżywłzy kułá nie daway Státutá *PaprPan* I4v.

»wolnořc dawać« = *dare licentiam, concedere a. dare libertatem JanStat* [szyk zmienny] (13): *WujJud* 158v; *ModrzBaz* 18v; Bo nie przeto cię wybawiáią y wolnořci dáią/ ábyś bez zakonnie [...] żył/ á poddánořci žadney nie niolł *SkarŻyw* 3; Ktorą im wolnořc daie na czály wieczne im i potomkom ich, według wyłzego opisania *ZapKořcier* 1580/11, 1588/77; káżdego piędźiełftnego roku/ łwoim łługom álbo niewolnikom wolnořc dawáli *ReszList* 146; od płacéy dzieięćiny/ trzydzieřci lat od daty teráznieyřzéy zupełną/ y włzeláką dáiemy wolnořc. *SarnStat* 186, 353, 636, 711, 947, 987, 1103.

»dawać wwiázanie« (1): *SarnStat* 1254 cf »dawać i dać«.

Szeregi: »dawać i dać« [szyk 5 : 1] (6): łwoy łyłth dalyłmi y dayem pod zlołhą pyeczecię naschá. *LibLeg* 10/95v, 6/77v, 158v; Y iuz mu przerzeczoný A. dał y dáie [*dedit et dat JAnStat* 447] od tego czáfu w przerzeczone dobrá E. iłtotné wwiázánié *SarnStat* 1254, 1064, 1193.

»dawać i postanawiać« (1): Miáftu temu náłzému Krákowu zá pozwoleniém wízech łtanów/ Cło wieczné dáiemy y poftánawiamy. *SarnStat* 964.

»potwierdzać i dawać« (1): [*to co wuj nasz i ociec*] błogofławionemu Piotrowi/ [...] na pífmie dáli/ co my też potwierdzamy y dáiemy. *KrowObr* 31.

»dawać i užycząć« = *concedere et largiri JanStat* (1): wolności/ fwobody/ [...] Przywileie/ [...] wedle zamknienia w łobie ninieyŝzego Przywileiu dáiemy y vżyczamy. *SarnStat* 987.

b. O urzędach; funkcjach, dostojenstwach (163) :

α. Powierzać, nadawać; defere, mandare Modrz; conferre JanStat [w tym: komu (65)] (73) : *FalZioł* V 51; Tę poŝługę [*zapalenie świec*] tym rzetoznym Akolitom dáiećie/ y dla tych świec świecnofłami ie zowiećie. *KrowObr* 121v, 122; Aby zywiący poznali iż Nawyzłzy pánuie nád káżdym krolełtwem ludzkim/ á dawa ie temu komu chce/ á połthánawia ná niem nazgárdzeńŝzego człowieká. *BibRadz Dan* 4/14; Zydzi [...] nie dawáli káplánłtwá nawyzłzego potomkom ich/ iedno pánom wielkim *BielKron* 128, 124v, 186v, 232v, 281v, 157v; *BudBib Dan* 4/17 [14]; *CzechRozm* 37, 43; ALe imo te dołtoienłtwá/ ktore ábo Rzeczpołpolita/ ábo Krolowie dawáią/ ábo drudzy ktorzi wízytkim władną/ łá niektore inŝze/ ná ktore łynowie po śmierći Oycowłkiey náłtępuią *ModrzBaz* 46v, 75v, 106v; *SkarŻyw* 202, 309, 462; Przeto KIM wstary, apochwały godny porządek Dwor swoy vprawuiąc yvrzędniki cało miec chcąc Podkomorłstwo Wm dawac raczy. *ActReg* 47, 16; *SarnStat* 35, 77, 234, 491, 1201 (7); *SkarKaz* 549a.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Thenze włzitkie vrzedi duchowne widzieraiać zmoci electije wolne/ rozdawac Krolowi radzil/ y łam dawal co komu chcial *Paprup* 14v.

Zwoty: »dostojenstwo, dostojność, dygnitarstwo dawać« = *honorem concedere a. deferre Modrz; dignitates a. honores dare a. conferre JanStat* (6 : 2 : 1): STAd że bátzni Krolowie łtan ten opatrzali/ Dignitarłtwá/ łtárołtwá záwłze im dawáli. *WierKróc* Av; Tákowá dołtoyność dawáią Krolowie też y tym/ ktorzi łię łłáchćicámí vrodźili *ModrzBaz* 76v, 118v; *ActReg* 46; *SarnStat* 70, 71, 181, 891, 1054.

»urząd dawać« = *honores (et magistratus) concedere a. mandare Modrz; dignitates a. honores a. officia terrestria conferre JanStat; ferre et efferre conditionem Mącz* [szyk zmienny] (34): Co tym káplanom zá vrząd dáváią. *KrowObr* Rrv, 119v, 120, 124v [2 r.]; Dawano Vrzędy wielkie/ Przełożeńłtwá/ y Páńłtwá/ niemotam/ y ludźiom nikczemnym *OrzRozm* O3v; Tá Kriłtyná krolowa [...] Vrzędow żadnych nie dáłá dáwać Polakom iedno Niemcom mowiąc iż nie łpráwni *BielKron* 355, 216v, 232, 346v; *Mącz* 63a; *Prot* D3v; *GórnDworz* Gg3v; *ModrzBaz* 3v, [41], 43, 45, 74v (11); *SkarŻyw* 319; *GostGosp* 2, 142; Dołtoienłtwá ábo vrzędy Królełtwá, łámym obywatelóm Szłácheckiego rodu, nie innym máią dáwać. *SarnStat* 71, 73, 78, 335, 883, 1054, 1118.

Szereg: »dawać i zlecać« = *dare et conferre JanStat* (1): Które to Dołtoienłtwá y Vrzędy/ gdy będą wákowác/ żadnému cudzoziemcowi/ [...] niebęđziemy dáwać y złećac. *SarnStat* 1054.

W przen (1) : Błogofławionemu Sylwełtrowi/ y włzyłthkim potomkom iego/ od ninieyŝzego tzałfu/ dawamy páłac pánowánia náłzego pobożny/ y koronę z głowy náłzey. *KrowObr* 27.

β. Powoływać, wyznaczać; dare Modrz, JanStat, Vulg (90) : *Diar* 85; My y potomkowie náłzy nie będąiem dáwać Commiłłey iedno ná gránice miedzy dobrámi náłzemi *UstPraw* 12, K3; Káplán Rzymłki łam vrzędnie dáie Króle. *OrzQuin* V2v marg; *RejPosRozpr* b3v; iuż nigdy żadnych

Prorokow/ zakon vtwierdzaiących/ po Ianie nie dawał Bog. *CzechRozm* 93v; *ModrzBaz* 49v, 132v; *ActReg* 8; *GostGosp* 50; Oycowie Opiekuny miałto siebie daia *SarnStat* 595, 507, 596, 742, 838, 843 (9); *PowodPr* 21; Iozáphát krol kładzie ná oczy tym sędziom ktore dawał: Pátrzcie/ [...] co czynicie. *SkarKaz* 2a, X3v; *SkarKazSej* 695a.

dawać komu, czemu (61): *GlabGad* A3; *MiechGlab* 59; *MurzNT* 51; połpolftwu żadnemu nád yego wolą biłkupá nyedawano *KromRozm III* 17; Sędzia winien dáwać rzeczniaká sierotom. *GroicPorz* nny, d; *Leop Ier* 29/6; *OrzRozm* B4v; Węgrowie połłali k niemu/ nágradzaiąc mu łzkodę/ [...] iedno áby im Piotrá okrutnego [na królestwo] nie dawał *BielKron* 300, 171v; *OrzQuin* L2v, S3v, Vv, V2, X4v (8); *RejAp* 35v, 140v, 176v, 190; Trzebá páná Bogá o to prośić/ áby nam dobre cnotliwe pány dawał *GórnDworz* L2v; *RejPos* 130, 205v, 253; *BielSat* 14v; *RejZwierc* 250v; *WujJud* 126; *BiałKaz* L3; *CzechRozm* 188v; Niechby młodzym z przodku dawáli Vczyćiele [adiungant paedagogos]/ ktorziby ie vczyli y mowić y czynić *ModrzBaz* 14v, 25v, 31v, 120v, 142; *SkarJedn* 45, 55, 149; *SkarŻyw* 164, 558; *CzechEp* 332; *BielSjem* 14; Pan daie Krole ziemiom/ á łam niemi rządzi. Pan człęká vbogiego/ á Krol Krolá ładzi. *KmitaPsal* Av; *Paprup* 14y; Tobie/ [...] Zacné Hetmány daie/ y łurówé boie. *KochFrag* 54; A tákiéz Nurłkiéy žiemi Piłárzá ołobnego daiemy *SarnStat* 1151, 1196 [2 r.], 1280; *SkarKaz* 611a, b; *CzahTr* E3v; *SkarKazSej* 665b, 689b [2 r.], 693a, 695b marg. Cf *dawać komu za kogo*.

dawać komu za kogo [= jako kogo] (3): ia wam daie zá páná Kroká Hethmaná wálzega *BielKron* 318; *SkarŻyw* 251; *CzechEp* 213.

dawać ku czemu (2): Gdyz tedy tak ieft iż pan Bog z dawna dawał kroleřtwu polłkiemu ku zachowaniu iego mądre rzadziciele *GlabGad* A3; Kommisłsarze náłzé/ które ku rozgrániczeniu imion náłznych Królewłkich/ á žiemiáńłkich daiemy *SarnStat* 844.

dawać na co (6): Papięza Grzegorzá obległ/ [...] á to włzytko o podawanie łtolcá Papięłkiego czynił/ ábowiem dawał Klementá odłzczepieńcá Cefarz ná Papięřtwo/ ktorego oni niechcieli przyiać. *BielKron* 177; *ModrzBaz* 120v; Choćiaž Actor ma, y winien byđ *paratus*, włzakož *ex benignitate iuris* Actorowi daia ná połtáwienié Woźnégo *SarnStat* 1280, 891, 1196; *SkarKaz* 206a.

dawać przez kogo, co (6): O łlepi Kácérze/ oto Królá miéć w Polłzce nie bęđziecie/ iefłiže Káplaná z Polłki wyrzucićie/ przez którego Polłzce włánnégo Bóg daie Królá *OrzQuin* X4v, L2v, Z, Aa6; *WujJud* 126; *SarnStat* 18.

dawać za co (2): Pan zá grzech dawa złe pány. *RejPos* 430 marg, 205v.

W charakterystycznych połączeniach: *dawać doktora* (3), *hetmana* (3), *krola* (19), *komisarza* (3), *sędziów* (*sędziaki*) (3), *pana* (5), *pasterze* (5), *przełožonego* (4), *urzędniiki* (4).

c. O własności ziemskiej [też z tekstów biblijnych] [komu] (47) : Ia Ludwik Cefarz/ daie tobie [...] Rzymłkiemu biłkupowi y iego potomkom náwieki miałto Rzym *KrowObr* 30v; Poyrzyże ná žiemię ktorąć daie Pan Bog twoy *Leop Deut* 1/21; *BibRadz Deut* 13/12, 18/9, *Ios* 1/2; *OrzRozm* S2; Ołwieconemu pokoleniu Słowieńłkiemu [...] dawamy á ná was przenałzamy łwobodnie ná wieczność / włzythki kráiny od pułnocnego morzá wielkiego Oceaná łodowátego/ áž do morzá Włółskiego *BielKron* 337v, 396; *KuczbKat* 240; Oto wieźmi [!] ten liřt/ tho ieft tá wieř ktorąć dawam *RejZwierc* 197v, 98v; *BudBib Deut* 1/20, 25, 12/9, 16/20, 17/2 (8); Czemu tá máieřność ktorą

mi prawo Chełmieńskie dawa/ prawem Máýdeburńskim bywa mi odietá? *ModrzBaz* 100, 75v, 119; *StryjKron* 295; *ActReg* 9; Ale dżierzáwy nieosiádlým wolno dáwáć, iedno rodakóm *SarnStat* 73, 97, 484, 486, 741, 829 (8); *PowodPr* 23.

dawać za co (1): dáię iá [tę ziemię] iużz tobie/ zá tę oyczyznę ktorąs opuścił *SkarŻyw* 283.

W charakterystycznych połączeniach: dawać dobra, grod (3), *feuda, krainy, miasto, wieś, zamek* (3).

Zwroty: »dawać dziedzictwo, w dziedzictwo, dziedzictwem« [szyk zmienny] (2 : 2 : 1): *FalZioł* V 50v; *RejJóz* Q2; nie wnidę do ziemie dobrej/ ktorą Iehowá Bog twoy dáie tobie dziedzietwem [*daret tibi haereditatem*]. *BudBib Deut* 4/21, 21/23; *KochPs* 88.

»dawać w osiadłość« = *dare ad possidendum PolAnt* [szyk zmienny] (2): *BibRadz Ios* 1/11; Ondzie tylko Kánáneyczyki y vporne Izráelczyki mordował: á ziemię Kánáneyfką fwym w osiadłość dawał *CzechRozm* 56.

»ziemię dawać« = *dare terram PolAnt* [szyk zmienny] (5): Iuż wam ziemię Ramefes tam w dziedzycztwo dawam *RejJóz* Q2; *BielKron* 18; *BudBib Ez* 29/19; *CzechRozm* 56; Ziemię im dawał áby wniefy Bogu służyli á czynili wolą iego. *SkarŻyw* 303 marg.

Szeregi: »dawać i naznaczać« (1): [plac na zbudowanie kancelarii] dáiemy y náznóczamy wiecznemi czáfy. *SarnStat* 1154.

»szafować i dawać« (1): tákowe dobrá będzie [...] wolno ízáfować y dáwáć wedle woléy náłzéy: á wżákże tylko Polákóm *SarnStat* 96.

»ustawować i dawać« (1): A prósbam Połków Ziemńkich przyftawáiąc/ vftáwuujemy y dawamy im Grody *SarnStat* 1151.

d. *O imionach, przezwiskach, herbach, tytułach; mianować, nazywać* [w tym: komu (41)] (49) :

Zwroty: »herb, za herb dawać« (2 : 2): Ludziom zacnym w czuynońciach co zázwždy bywáli/ Tedy ty tráby zá Herb Krolowie dawáli. *RejZwierc* 120, [28²]; *PaprPan* Gv; Ná godność/ z vczćiwych ípraw idącą/ pátrzano: Gdy Herby Zacnym ludziom w nagrodzie dawano. *WisznTr* 2.

»imię, miano dawać« = *nominare Mącz, Calep; vocare nomen a. nomine Vulg* [szyk zmienny] (26 : 1): dáię iey ijmię porodzielka/ wífakoż óftanie w tzałońtziy iey czyftota dziewiczá. *OpecŻyw* 7; *BielŻyw* 168; *KromRozm III* A2, I2, I2v; *Leop Ps* 146/4; wżyżtki rázem wodą krzczono kropiąc/ kazawfzy im ná kilka mieyfc ítánąc: á imioná nie každemu z ófobná dawáli *BielKron* 381v; *KwiatKsiąż* A3v; *Mącz* 249c; *SienLek* V2; *KuczbKat* 240; Tenći íeft Kościoł ieden Powfżeczny/ [...] ktoremu rozne odfzczepieńftwá rozmáite imioná dawáią *WujJud* 116; *PaprPan* A4v; *SkarJedn* 65; Páłace wielkim kofztem wyftáwiáią/ Budownym zámkom íwé imioná dáią *KochPs* 73; *StryjKron* 76, 140; *CzechEp* 317; *KochPhaen* 10; *Calep* 702b; *WujNT Luc* 1/59, s. 196 [3 r.], 307; *SkarKaz* 607b [2 r.].

»przezwisko, nazwisko dawać« = *cognominare Mącz, Calep* [szyk zmienny] (6 : 1): *BielŻyw* 168; *KrowObr* 7, 18v; *Mącz* 249d; O Pánnie przenaczyftfzey Mátce Bożey/ tofz y íefzcze dáleko więcey trzyma/ gdy iey tákie nazwiská dáie *SkarŻyw* 120; *Calep* 212b; A íż tu íam Pan Chríftus tákie im przezwífko dáie. *WujNT* 845.

»tytuł dawać« = *inscribere Mącz* [szyk zmienny] (14): *KromRozm III* O7v; było niepotrzebá/ takowych nowych y pyfżnych tytułow y przezwífk/ ná tym Florenckim Koncylium dáwáć. *KrowObr* 18v, 7; Wielki Tytuł tu Krol Arcybiskupowi dáie *OrzRozm* K; *Mącz* 375b; brátá ich ítárfzého/

Mediatorem Przemyskiéy Ziemie zowiemy/ á prawdziwie iemu ten Tytuł dáiemy *OrzQuin* B4v, S2; *Prot* D3; *WujJud* 120v; *CzechRozm* 63v; *SkarJedn* 193, d8; *NiemObr* 56; *WujNT* 669.

7. *Zadawać razy, bić, nacierać na kogo, potrącać; dare Vulg, Cn; caedere, infringere Cn* [w tym: *komu* (18), *co* (18)] (22) :

Przysłowie: Kogo Pan miłwie tego karze/ y chłostę dáie wšelkiemu łynowi *WysKaz* 28.

Zwroty: »dawać po głowie« = *zwyciężać, gromić* (3): *Borátyński/ Iłkrycki/ Iánufz/ Száfráncowie/ Ci Moskwi y Wołochom* dawáli po głowie. *BielSat* H, G4v; *SapEpit* A3.

»kijem dawać« (1): To tego iáko widzisz/ ná łmyczy tárgáią/ Y przedfię v herabu/ czásem kiyem dáią. *RejZwierz* 128v.

»policzki, poszyjki, zaszyjki dawać« [w tym: *za co* (1)] = *alapas dare Vulg; depalmare, infringere colaphum, colaphum dare, porrecta palma ferire Cn* (10 : 2 : 1): półfiyki ij policzki mu okrutné dáwali/ bit iako ífálony *OpecŻyw* 115, 114v, 122v, 128v [2 r.]; *BielŻyw* 46; A wież iż zówždy zacni ten obyczay máią/ Półpolicie że zá łeż policzki dawáią. *RejZwierz* 16v; *SkarŻyw* 98, 353; *ArtKanc* D12v; *LatHar* 732; *WujNT Ioann* 19/3.

»dawać sztos« = *impingere, quatefacere Mącz* [szyk *zmienny*] (2): Trzęfę kim/ Stós yednemu dáýę/ Spieram ná zad. *Mącz* 338d, 275d.

»dawać sznupki, sznybki (pod nos)« [szyk *zmienny*] (1 : 1): A ty mię iéfcze nagrawas Prawie łznybki pod nos dawas. *RejKup* g3v; *RejWiz* Cc3.

»dawać tarany« (1): Poczęli go [lwa] wżyfcy tłumić/ Chcąc łwego zdraycę zágubić. [...] Báran mu dawał tárány/ Iako kto mógl mścił się rány. *BierEz* M4v.

8. *Połączenia frazeologiczne o różnych znaczeniach* (131) :

Fraza: »aby się dawało« = *aby było można* (1): A iż woyná Turecka ná wytrwáną idzie: opátrzyć to/ áby fie tákże dawało ná pewne czáły poki woyná trwa. *PowodPr* 82.

Zwroty: »miejsce dawać« [w tym: *czemu* (25); *komu* (13)] = *uznawać, brać pod uwagę, uwzględniać; locum dare Vulg; locum concedere Modrz* [szyk *zmienny*] (40) Kxiążętom á panom łłufźnie ieft aby v fiebie obmownym á pochlebczom miefcza niedawali. *BielŻyw* 97; *ZapWar* 1545 nr 2646; *LibMal* 1546/111v; *KromRozm I* D3v; *KromRozm II* b, i2; *KromRozm III* F4v; *GliczKsiąż* B6v; *LubPs* Sv; *GroicPorz* t3; wżyc łłucháią/ łerce rozeznowa/ Potym rzeczám przyłtoynym rozum mieyfce dawa. *RejZwierz* 19; *BibRadz I* *3v, 11c marg, *Eph* 4/27; Wierzyli mu Niniwitowie dáiąc mieyfce łłowom iego *BielKron* 92, 58v, 219; *SarnUzn* B3; *RejAp* 116v; *WujJud* 39, 260v; *WujJudConf* 39; *CzechRozm* A8v; *ModrzBaz* 63; *SkarJedn* A5; zówždy z łálki łwoiéy Dawał mieyfce/ y dawa/ y da próbie moiéy. *KochPs* 6, 6; *SkarŻyw* 35 marg, [237], 372; *CzechEp* 62; *ReszPrz* 6, 110; *BielRozm* 9; *GórnTroas* 30; *GrabowSet* C2v; *WujNT Eph* 4/27; *JanNKar* H2; *SarnStat* 344, 567.

»(nic) naprzod nie dawać« [w tym: *w czym* (2)] = *nie ustępować, nie dawać się wyprzedzić* [szyk *zmienny*] (7): *Mącz* 49d; *RejZwierz* 190v; *Confesioniste Doktorom* ł. nic naprzod nie dáią. *WujJud* L13v *idem* 36 marg; CI choć fie to ták domá łpokoyne chowáią/ Ale w męftwie żadnemu nic naprzod nie dáią. *PaprPan* X3v, I; Wilk ze wżemi źwierzęty/ ná Orłá powftawał/ Orzeł z ptaki wżyftkimi naprzod mu nie dawał. *BielSen* 6.

»dawać pokój« = *zostawić w spokoju; sinere Mącz* [szyk zmienny] (4): *FalZioł* IV 17d; Lew nikogo nie drapye/ kto mu pokoy dáie. *RejZwierz* 69v; *Mącz* 181c, 395b.

»nie dawać serca« = *nie dbać* (1): A przeto o wŹytkie słowá ktore mowią niedbay (*marg*) wł: niedaway fercá twego. [*ne accomodes cor tuum Vulg*] (-)/ á nie słuchay niewolniká twego ktory cie láie. *BudBib Eccle* 7/21 [22].

»na szczęście dawać« = *życzyć szczęścia* (1): Ták iáko zá onemi ktorzy z tryumphem w miásto wieżdźáli: gdy wołáiąc/ ludzie ná łzczeńście im dawáli: łtał zá nimi ieden mowiąc: pomni iżeś człowiek. *SkarŻyw* 196.

»uszu, ucha (nie) dawać« = *śłuchać; aurem pandere Modrz* (2 : 1): KROL trzymał się obyczáiu Aleklándrá Krolá Mácedońkiego/ ktory żadnemu ofkarżájącemu obu vŹu niedawał *ModrzBaz* 21; *SkarŻyw* 389; wy co łluchaćie/ Ktorzy tymto wierzykom vŹu łwych dawaćie. *CzahTr* A4v.

»wiarę dawać« [w tym: *komu, czemu* (72), *w czym* (12)] = *wierzyć; credere, facere fidem, tribuere fidem Mącz; fidem habere Modrz; fidem praebere Vulg* [szyk zmienny] (73): powyedza Commiffarze nafchi yłchmi dayemi wyare panv Voyewodzye we włchitkyem *LibLeg* 11/159v; *LibMal* 1548/146; Tedy y łwųyctych doktorow wykłádom wyáry dáwáć nyemamy? *KromRozm II* p4, c4; *KromRozm III* B6v, F4v; *DiarDop* 107; *GroicPorz* y3, ee3v; *KrowObr* 180, Ss; *Leop Act* 17/31; *BielKron* 193, 194v, 196v, 225, 244 (10); *GrzegRóżn* O2v; *Tribuere fidem alicui, Dáwáć komu wiarę/ to yeft wierzić. Mącz* 463d, 114b, 131a, 384c; Gromádá błádowni wiáry nie dáie. *OrzQuin* F2v *marg*; *SarnUzn* B3; *RejAp* 33; *RejPos* 144v, 161, 319; *BiałKat* 93v; *Pátrzże* iáko thego człowieká podpisániu wiarę dáwáć małz. *WujJud* 262v, 225, 260v; *CzechRozm* 114v, 124v, 168v; *ModrzBaz* 21 [3 r.], 53; *SkarJedn* 86; *SkarŻyw* 41, 231 *marg*, 261, 364, 388 (9); *CzechEp* 136 *marg*, 137, 141, 215, 251; IeŹlibyŹ więc/ o Krolu/ mnie wiáry nie dawał/ Tychże pytay *KochJez* B4; *NiemObr* 75; *KochFr* 67; *ReszPrz* 66; *ArtKanc* K20, Q3; *BielRozm* 18; *LatHar* 381; *WujNT* 68, 362, 365 [2 r.], 440; y niech Źwiádectwá liftowné od Rektorá *VniuerŹitatis* vkázuią: którym liftóm w téy mierze rofkázuiemy dáwáć zupełną wiarę. *SarnStat* 202.

»dawać za wygrane« = *przyznawać zwycięstwo* (1): IuŹ lud mniemiał áby ożył/ y krzyknął/ dáiąc Symonowi zá wygráne. *SkarŻyw* 600.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (5) : *Pertribuo, Dáyę. Mącz* 464a, 93a; *Defero* – Daię, obdarżam, deferuię. *Calep* 295a, 793a, 823b.

Synonimy: **I.1.b.** *płacić, zwracać; c.* *przedawać, wymieniać; d.* *pożyczać; e.* *dostarczać; 3.* *stawiać; 4.* *poruczać; 6.* *rodzić; II. 1.* *czynić, sprawiać, udzielać, zdarzać; 2.* *dopuszczać, pozwalając; 3.* *polecać; 4.* *przypisować, przyznawać; 5.* *ukazować; 6.* *nadawać, ustanawiać; 7.* *bić.*

Formacje pochodne cf DAĆ.

Cf **DAJĄCY, DAWAJĄCY, DAWAN, DAWANIE**

HJ, TK